

Sprawozdanie z działalności UOKiK — rok 2017

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Warszawa 2018

SPIS TREŚCI

UOKIK – KLUCZOWE INFORMACJE 4

WSTĘP 6

OCHRONA KONKURENCJI 8

- 1.1 Kalendarium wydarzeń 10
- 1.2 Praktyki ograniczające konkurencję 14
- 1.3 Przewaga kontraktowa 22
- 1.4 Kontrola koncentracji przedsiębiorców 23
- 1.5 Orzecznictwo sądowe 26
- 1.6 Pomoc publiczna 27

OCHRONA KONSUMENTÓW 30

- 2.1 Kalendarium wydarzeń 32
- 2.2 Zbiorowe interesy konsumentów i postanowienia wzorców umów 37
- 2.3 Nadzór nad Inspekcją Handlową 45
- 2.4 Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku 48
- 2.5 Laboratoria 52
- 2.6 System kontroli jakości paliw 52
- 2.7 System pozasądowego rozwiązywania sporów 54
- 2.8 Orzecznictwo sądowe 55
- 2.9 Współpraca z rzecznikami konsumentów i organizacjami konsumenckimi 58

PRACE LEGISLACYJNE 62

- 3.1.1 Krajowa legislacja 62
- 3.1.2 Międzynarodowa legislacja 70
- 3.1.3 Sprawy prejudycjalne 72

BADANIA SPOŁECZNE I ANALIZY RYNKU 75

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO- EDUKACYJNA 76

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA 80

- 3.4.1 Ochrona konsumentów 80
- 3.4.2 Ochrona konkurencji 83

POSTSCRIPTUM 85

UOKiK – kluczowe informacje

O UOKiK

Prezes UOKiK

jest centralnym organem administracji rządowej. Zakres jego kompetencji określa ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów*. Działalność organu finansowana jest z budżetu państwa**.

Misją UOKiK

są działania na rzecz jak najwyższego poziomu dobrobytu konsumenta przez skuteczną ochronę konkurencji oraz interesów i praw konsumentów, przy respektowaniu zasad sprawiedliwości proceduralnej w relacjach z przedsiębiorcami.

Kierownictwo w 2017 r.

Prezes UOKiK:
Marek Niechciał

Wiceprezes UOKiK:
Dorota Karczewska
(ochrona konsumentów)

Wiceprezes UOKiK:
Michał Hoteksa
(ochrona konkurencji)***

Dyrektor Generalny:
Maciej Jabłoński

* Tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 798.

** W 2017 r. UOKiK realizował również działania finansowane z budżetu środków europejskich.

*** Do 27 czerwca 2017 r. funkcję Wiceprezesa pełniła Bernadeta Kasztelan-Świetlik.

UOKiK W LICZBACH - 2017 R.

**MLN ZŁ
BUDŻETU**

**MLN ZŁ
KAR**

nałożonych na przedsiębiorców, w tym:

136,9 mln zł za praktyki ograniczające konkurencję (najwyższa kara 60,7 mln zł)

78,8 mln zł za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów (najwyższa kara 25,8 mln zł)

PRACOWNIKÓW

w tym:

193 prawników

72 ekonomistów

36 chemików

29 technologów żywności

12 biotechnologów

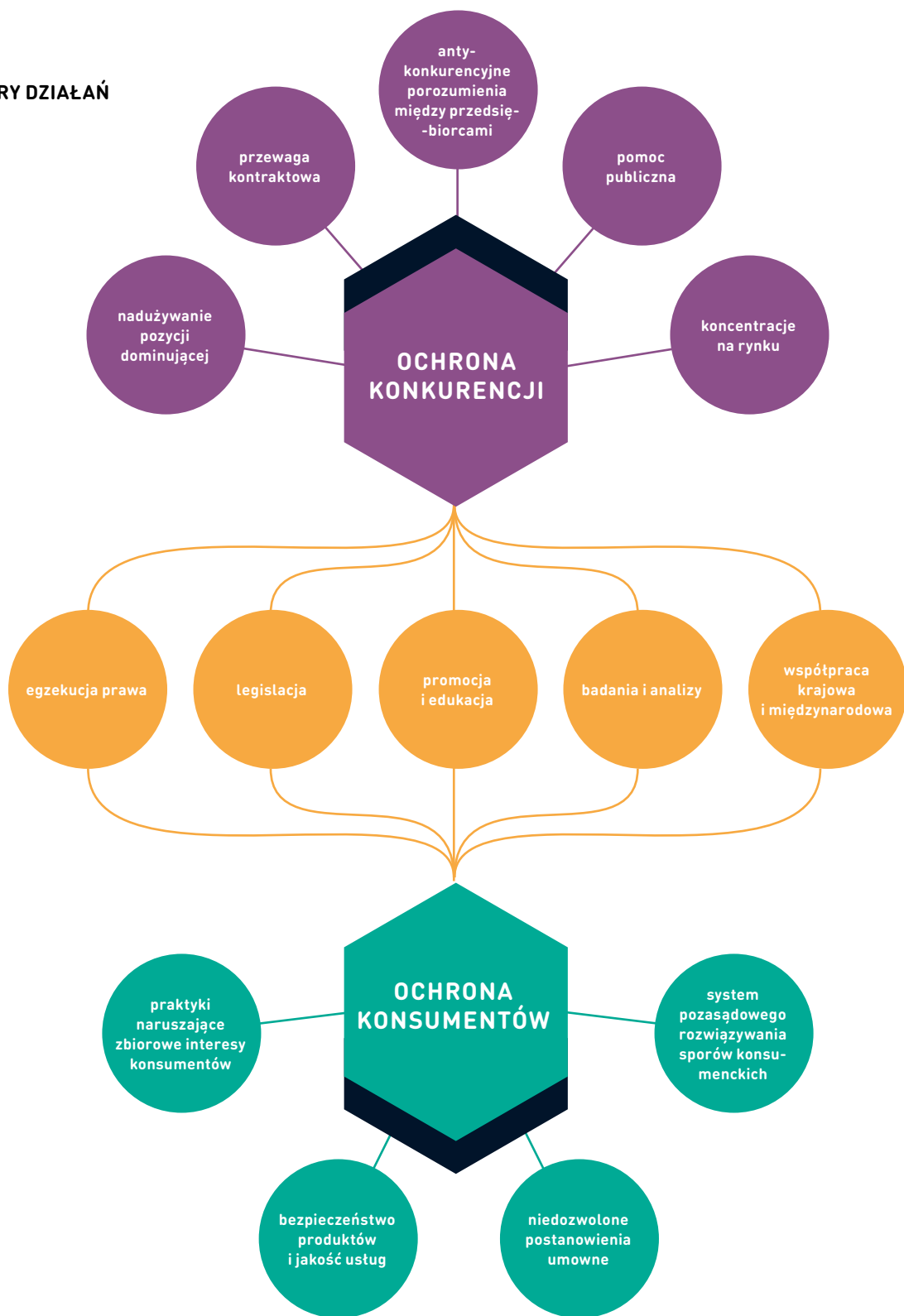
DECYZJE

w tym:

703 w obszarze ochrony konsumentów

229 w obszarze ochrony konkurencji

OBSZARY DZIAŁAŃ

WSTĘP

Pierwsza z ustaw **wdrożyła system polubownego rozwiązywania sporów** dostosowany do unijnych regulacji. Nowe przepisy ułatwiają konsumentowi wyjście z konfliktu z przedsiębiorcą, powstałego na tle odrzuconej reklamacji. Zgodnie z uzyskanymi kompetencjami, UOKiK rejestruje podmioty uprawnione do prowadzenia polubownych postępowań oraz monitoruje działania tych instytucji. Utworzono również specjalny punkt informacyjny, w którym udzielane są porady konsumentom i przedsiębiorcom. Promocja pozasądowych metod odbyła się w ramach kampanii „Polub polubownie!”. Ponadto pierwszy raz wyróżniono przedsiębiorców, którzy swoim zachowaniem przyczyniali się do upowszechniania ugodowej postawy.

Ustawa dotycząca przewagi kontraktowej wprowadziła z kolei nowe rozwiązania na rynku rolno-spożywczym. Zadania UOKiK zostały poszerzone o eliminowanie nieuczciwych praktyk handlowych, polegających na wykorzystywaniu pozycji przez silniejszego partnera kontraktu. Zmianom przepisów wtórowały spotkania z przedsiębiorcami i prawnikami, a także uruchomienie portalu internetowego na ten temat. Co więcej, Urząd rozpoczął pierwsze postępowania wyjaśniające w związku z otrzymywanymi zawiadomieniami.

W roku 2017 pojawiły się także **nowe obowiązki przedsiębiorców działających na rynku finansowym**. Weszła

w życie ustawa dotycząca kredytów hipotecznych, która kompleksowo reguluje kwestie oferowania tego typu produktów. Zgodnie z postulatami UOKiK, ustawa doprecyzowała również kwestię reklamy kredytów konsumenckich. Sektor finansowy pozostaje jednym z priorytetowych obszarów ochrony konsumentów. W 2017 r. UOKiK prowadził działania dotyczące m.in. szeroko rozumianych inwestycji alternatywnych, ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, kredytów hipotecznych i kredytów konsumenckich, a także piramid finansowych.

Ponadto w aktywności Urzędu uwzględniano **bezpieczeństwo najbardziej wrażliwych grup społecznych: dzieci i seniorów**. Podobnie jak w latach poprzednich, Inspekcja Handlowa przeprowadziła **liczne kontrole** dotyczące ubrań dziecięcych i zabawek. Wspólnie z partnerami z Grupy Wyszehradzkiej, a także krajowymi służbami celnymi prowadzono działania na granicy i dzięki temu wyeliminowano setki tysięcy zabawek niespełniających norm bezpieczeństwa. UOKiK prowadził również postępowania w związku z nieuczciwymi praktykami przedsiębiorców, które dotyczą przede wszystkim starszych konsumentów. Obejmuje to różnego typu pokazy oraz podszywanie się pod dotychczasowych operatorów usług. Ochronie seniorów poświęcono także coroczną konferencję z okazji Światowego Dnia Konsumenta.

W obszarze ochrony konkurencji priorytetem pozostawał wzrost wykrywalności niedozwolonych porozumień. W związku z tym w 2017 r. UOKiK uruchomił **pilotażowy program dla sygnalistów**, obejmujący anonimowe zgłoszenia w tym zakresie. Przeprowadzono także **cykl ogólnopolskich szkoleń** poświęconych wykrywaniu zmów przetargowych. Działania te mają przyczynić się do zwiększenia napływu informacji o nieprawidłowościach i tym samym do skuteczniejszego eliminowania niedozwolonych praktyk. Podobnie jak w latach poprzednich, Urząd analizował **liczne wnioski w zakresie koncentracji** na rynku, zapobiegając powstaniu podmiotów o sile rynkowej szkodliwej dla konkurencji. W zakresie pomocy publicznej na wyróżnienie zasługuje pozytywne dla Polski rozstrzygnięcie w sprawie odzyskania wielomilionowego wsparcia od operatora Autostrady Wielkopolskiej, a także intensywne prace nad usprawnieniem systemu sprawozdawczości SHRIMP.

Podobnie jak w latach poprzednich, także w 2017 r. **UOKiK był aktywny na forum międzynarodowym**. Urząd był m.in. gospodarzem spotkań władz polskich z Dyрекcją Generalną Komisji Europejskiej ds. Konkurencji. Zacieśniano także współpracę z krajowymi partnerami, w szczególności kształtując otoczenie prawne przyjazne konsumentom i rozwojowi wolnej konkurencji.

1.1
Kalendarium
wydarzeń

1.2
Praktyki ograniczające
konkurencję

1.3
Przewaga kontraktowa

OCHRONA KONKURENCJI

Zadania UOKiK dotyczą zwalczania praktyk negatywnie wpływających na stan konkurencji, stanowiącej podstawę rozwoju rynku. Urząd eliminuje antykonkurencyjne porozumienia przedsiębiorców, nadużywanie pozycji dominującej, a także nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej. Kontroluje też koncentracje przedsiębiorstw oraz monitoruje pomoc publiczną udzielaną przez państwo.

LUTY**08.02****Ekonomia prawa konkurencji
– rozpoczęcie cyklu warsztatów**

Pierwsze spotkanie poświęcone tej tematyce zorganizowane przez UOKiK, Compass Lexecon i Stowarzyszenie Prawa Konkurencji. W czerwcu i październiku odbyły się kolejne.

MARZEC**07-08.03****Wizyta Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Konkurencji**

Spotkanie władz polskich z delegacją Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji. Wizyta dotyczyła najważniejszych spraw polskich z dziedziny pomocy publicznej prowadzonych przed KE.

16.03**Wskazówki w sprawie
ograniczenia prawa wglądu**

UOKiK opracował instrukcję dotyczącą sposobu składania wniosków o ograniczenie prawa wglądu w postępowaniach, m.in. w sprawach praktyk ograniczających konkurencję oraz nakładania kar pieniężnych. Wskazówki zostały udostępnione na stronie internetowej Urzędu.

KWIECIEŃ**10.04****Rusza program dla sygnalistów**

Program obejmuje anonimowe zgłoszenia od osób, które wiedzą o niedozwolonych porozumieniach przedsiębiorców. Ma na celu zwiększenie wykrywalności zμών na rynku.

10.04**Uruchomienie portalu internetowego
www.konkurencja.uokik.gov.pl**

Strona stanowi kompendium wiedzy o prawie antymonopolowym. Informuje m.in. o programie łagodzenia kar oraz programie dla sygnalistów.

MAJ

10.05-12.05

Spotkanie Międzynarodowej Sieci Konkurencji (ICN) – Nagroda dla UOKiK

Prezes UOKiK odebrał nagrodę Banku Światowego i ICN za najlepszy projekt edukacyjno-informacyjny z dziedziny prawa konkurencji. Wyróżnienie otrzymał poradnik dla przedsiębiorców działających na rynku wodno-kanalizacyjnym.

11.05

Koncentracje – galerie handlowe

Zgoda na przejęcie przez Echo Polska Properties kontroli nad kilkoma galeriami handlowymi, która nastąpiła po zmianie wniosku koncentracyjnego (decyzja DKK-74/2017). W związku z planowanym przez UOKiK badaniem rynku, firma wycofała się z planów przejęcia galerii handlowej w Kaliszu.

CZERWIEC

20.06

Spotkanie w sprawie przewagi kontraktowej

Spotkanie z przedsiębiorcami w związku ze zbliżającym się wejściem w życie ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej¹. Omówiono rolę UOKiK i Agencji Rynku Rolnego (obecnie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa) w eliminowaniu z rynku tych praktyk.

20.06

Uruchomienie portalu internetowego www.przewagakontraktowa.uokik.gov.pl

Strona ujmuje temat przewagi kontraktowej w formie pytań i odpowiedzi oraz infografiki.

1. Ustawa z dnia 5 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 67).

2. Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1132).

21.06

Postępowanie wyjaśniające w sprawie internetowej platformy handlowej

Postępowanie ma sprawdzić, czy spółka Allegro nie faworyzowała własnego sklepu internetowego na platformie allegro.pl. W celu pozyskania ewentualnych dowodów, na przełomie czerwca i lipca UOKiK przeprowadził przeszukanie w siedzibie firmy.

27.06

Wejście w życie ustawy o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji²

Regulacja umożliwia konsumentom i przedsiębiorcom dochodzenie roszczeń na drodze prywatnoprawnej w przypadku szkód powstałych na skutek niedozwolonych porozumień i nadużywania pozycji dominującej.

LIPIEC

12.07

Wejście w życie ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej

Ustawa przyznaje UOKiK nowe kompetencje w zakresie zwalczania tego rodzaju praktyk. Zadania te powierzono Delegaturze UOKiK w Bydgoszczy.

17.07

Zobowiązanie do zwrotu nieprawidłowo pobranych opłat – rynek energetyczny

Sprawa dotyczyła Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Termowad Sp. z o.o., któremu UOKiK zarzucił nadużywanie pozycji dominującej poprzez nieprawidłowe ustalanie przekroczenia zamówionej mocy ciepłej. Decyzja Urzędu (RKR-5/2017) uwzględniła zobowiązanie spółki do zaprzestania stosowanej praktyki i zwrotu nieprawidłowo ustalonych opłat.

SIERPIEŃ

18.08

Przewaga kontraktowa – pierwsze postępowanie wyjaśniające

Wszczęcie pierwszego postępowania wyjaśniającego na podstawie nowych uprawnień w zakresie przewagi kontraktowej. Celem jest sprawdzenie, czy producenci cukru nie stosują praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową wobec dostawców buraków cukrowych.

24.08

Odzyskanie pomocy publicznej – decyzja Komisji Europejskiej

Decyzja w sprawie rekompensaty wypłaconej na rzecz Autostrady Wielkopolskiej S.A. Komisja podzieliła stanowisko Polski, że rekompensata była nadmierna. Operator autostrady A2 będzie musiał zwrócić państwu 895 mln zł nienależnej pomocy publicznej wraz z odsetkami.

WRZESIEŃ

06.09

Rozpoczęcie szkoleń „Prawo konkurencji w przetargach publicznych”

Spotkanie w Opolu rozpoczęło cykl 32 bezpłatnych szkoleń dla pracowników administracji rządowej i samorządowej, realizowanych do listopada 2017 r. na terenie całego kraju. Przeszkolono ponad 1360 osób. Uruchomiono także platformę e-learningową.

PAŹDZIERNIK**04.10****Orzeczenie Sądu Najwyższego
– utrzymanie kary za niedozwolone
porozumienia**

Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną na decyzję UOKiK z 2011 r. Sprawa dotyczyła zawarcia przez Grupę Inco porozumień z dystrybutorami chemii gospodarczej oraz nawozów ogrodnich. Tym samym utrzymano ponad 2 mln zł kary.

06.10**Posiedzenie grupy roboczej Komisji Europejskiej i państw członkowskich ds. implementacji reformy prawa pomocy publicznej**

Grupa stanowi platformę wymiany informacji i doświadczeń na temat wdrażania reform prawa pomocy publicznej.

04.10**Zgoda warunkowa na koncentrację na rynku energii elektrycznej**

Sprawa dotyczyła przejęcia przez PGE kontroli nad EDF Polska. UOKiK przyjął warunek, który niweluje zagrożenie ograniczenia konkurencji na rynku [DKK-156/2017].

LISTOPAD**7.11****Wizyta przedstawicieli Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Konkurencji**

Spotkanie poświęcono ogólnym zagadnieniom dotyczącym ochrony konkurencji w Polsce i współpracy z KE w tym zakresie.

13.11**Warsztaty „Pomoc publiczna – najnowszy stan prawny i zagadnienia problemowe”**

Wydarzenie dla ekspertów z instytucji centralnych i regionalnych zajmujących się kwestiami pomocy publicznej.

GRUDZIEŃ**28.12****Najwyższa kara w roku za praktyki antymonopolowe**

Sprawa dotyczyła zмовy producentów płyt drewnopochodnych używanych m.in. do produkcji mebli [DOK-3/2017]. Firmy uzgadniały wspólnie ceny i wymieniały poufne informacje, co ograniczało konkurencję. Porozumienie obejmowało pięciu przedsiębiorców, przy czym najwyższą karę nałożono na Kronospan Szczecinek – ponad 60 mln zł. Łączna wysokość sankcji dla uczestników zмовy wyniosła ponad 135 mln zł. Gdyby nie zastosowano procedury *leniency*, kara wyniosłaby ok. 200 mln zł i byłaby drugą w historii UOKiK pod względem wysokości.

1.2

Praktyki ograniczające konkurencję

Praktyki ograniczające konkurencję to zakazane prawem zachowania przedsiębiorców prowadzące do zaktócenia mechanizmów wolnego rynku. Mogą przyjąć formę porozumienia co najmniej dwóch niezależnych przedsiębiorców lub nadużywania przez przedsiębiorcę pozycji dominującej na danym rynku właściwym.

Antykonkurencyjne porozumienia mogą mieć charakter:

horyzontalny (najcięższe z nich to kartele) – jeśli dotyczą uzgodnień pomiędzy konkurentami, czyli przedsiębiorcami działającymi na tym samym szczeblu obrotu dóbr/usług (np. producent-producent) albo **wertykalny** – jeśli dotyczą uzgodnień pomiędzy przedsiębiorcami działającymi na różnych szczeblach obrotu (np. producent-sprzedawca). Przedmiotem porozumień może być m.in. ustalanie cen, ofert przetargowych czy podział rynku³.

Prawo zakazuje także **nadużywania pozycji dominującej** w przypadku przedsiębiorców posiadających znaczną siłę rynkową. Tego typu praktyki mogą przybrać formę narzucania niekorzystnych zasad współpracy, eliminowania konkurentów lub blokowania wejścia na rynek nowych przedsiębiorców⁴.

UOKiK monitoruje rynek i analizuje napływające sygnały o ewentualnych nieprawidłowościach. Na tej podstawie prowadzone są postępowania, któ-

re stanowią jedną z form interwencji. Działania te mogą zakończyć się m.in. nakazem zaprzestania szkodliwej praktyki lub karą finansową dla przedsiębiorcy. Istnieje również możliwość ugodowego zakończenia postępowania poprzez wydanie decyzji zobowiązującej. Przedsiębiorcy mogą także ubiegać się o obniżenie ewentualnej sankcji finansowej poprzez procedurę dobrowolnego poddania się karze. Oznacza to przyznanie się do stawianych zarzutów i rezygnację z odwołania od decyzji. UOKiK zachęca uczestników atykonkurencyjnych porozumień do korzystania z programu *leniency* lub *leniency plus*, który jest dla nich niezwykle korzystny, ponieważ umożliwia całkowite zwolnienie z kary bądź jej obniżenie.

Przed wydaniem decyzji stwierdzającej praktykę lub nakładającej karę pieniężną, UOKiK przedstawia przedsiębiorcy szczegółowe uzasadnienie zarzutów (SUZ). Umożliwia to stronie odniesienie się do nich przed zakończeniem postępowania.

Postępowanie przeciwko przedsiębiorcy zazwyczaj poprzedza postępowanie wyjaśniające, które ma na celu wstępne zidentyfikowanie ewentualnego naruszenia. W jego trakcie, lub niezależnie od prowadzonych działań, UOKiK może skierować do przedsiębiorcy wystąpienie w zakresie ochrony konkurencji (tzw. wystąpienie miękkie). W praktyce oznacza to m.in. wezwanie do udzielenia wyjaśnień czy zaprze-

Nowe postępowania – 2017 r.

87

wyjaśniających

1

kontrola
wykonania decyzji

9

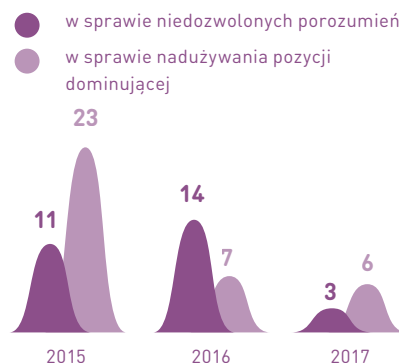
antymonopolowych
w sprawach praktyk
ograniczających kon-
kurencję, w tym doty-
czących: porozumień
horyzontalnych – 3
i nadużywania pozycji
dominującej – 6

1

w sprawie
natożenia kary*

* Postępowania w sprawie natożenia kary za niewykonanie lub zwłokę w wykonaniu decyzji, za nieudzielenie UOKiK żądanych informacji lub udzielenie informacji nieprawdziwych bądź wprowadzających w błąd, za brak współdziałania w toku kontroli.

Postępowania wszczęte w latach 2015-2017

W ostatnich latach spadła ogólna liczba postępowań w sprawach antymonopolowych. Wiąże się to ze stosowaniem wystąpień miękkich do przedsiębiorców w przypadku mniej poważnych naruszeń prawa.

Najwyższe kary wg decyzji – 2017 r. – praktyki ograniczające konkurencję

136,9

mln zł
łącznej
sumy
kar

DOK-3/2017:

60,7 mln zł

Kronospan Szczecinek Sp. z o.o.

za zмовę producentów płyt
drewnopochodnych

DOK-3/2017:

39,3 mln zł

Kronospan Mielec Sp. z o.o.

za zмовę producentów płyt
drewnopochodnych

DOK-3/2017:

19,8 mln zł

Pfleiderer
Wieruszów Sp. z o.o.za zмовę producentów
płyt drewnopochodnych

17,1 mln zł

pozostałe kary
łącznie

Ustawa o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji (tzw. *private enforcement*)

Decyzje UOKiK w zakresie praktyk ograniczających konkurencję nie dotyczą kwestii rekompensaty dla poszkodowanych przez niedozwolone praktyki. Dochodzenie roszczeń na drodze cywilnoprawnej ułatwia obowiązująca od czerwca 2017 r. ustawa o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji⁵. Przepisy wdrażające unijną dyrektywę⁶ zostały przygotowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości, przy współpracy z UOKiK. Zgodnie z nimi pozew może złożyć każdy, kogo dotknęły niedozwolone działania, np. konsument, a także kontrahent, czy konkurent przedsiębiorcy, który naruszył prawo konkurencji. Postępowania prowadzone są przed sądami okręgowymi bez względu na wartość przedmiotu sporu. Pozwy mogą dotyczyć m.in. praktyk uznanych w decyzjach UOKiK za porozumienia ograniczające konkurencję, nadużywanie pozycji dominującej, a także naruszeń nieobjętych postępowaniem Urzędu. Tematyce *private enforcement* poświęcono jedno z warsztatów współorganizowanych przez UOKiK w ramach cyklu o ekonomii w prawie konkurencji.

stania danego działania. Tego typu interwencje stosowane są w przypadku mniej szkodliwych zachowań. W porównaniu ze sformalizowanymi postępowaniami, pozwalają na ich szybsze wyeliminowanie z rynku. Przedsiębiorcy najczęściej dostosowują się do wezwań UOKiK. Urząd może także przeprowadzić kontrolę lub przeszukać w siedzibie przedsiębiorcy w celu pozyskania dowodów.

3. Przykładowy katalog praktyk ograniczających konkurencję określa art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów [Dz. U. z 2018 r. poz. 798, ze zm., dalej także: „ustawy okik”). Przepisy przewidują nieliczne wyjątki od generalnego zakazu, tzw. porozumienia bagatelne, wyłączenia indywidualne i wyłączenia grupowe. Na stronie internetowej UOKiK dostępne są wszystkie rozporządzenia Rady Ministrów dotyczące wyłączeń niektórych porozumień spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję.

4. Przykładowy katalog praktyk stanowiących

nadużycie pozycji dominującej został zawarty w art. 9 ust. 2 ustawy okik.

5. Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji [Dz. U. z 2017 r. poz. 1132].

6. Ustawa stanowi implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń od poszkodowanych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego [Dz. Urz. UE 349, 5.12.2014, s. 1-19].

Wydane decyzje - 2017 r.

19	wydanych decyzji w sprawach praktyk ograniczających konkurencję
13	dotyczących porozumień horyzontalnych
6	dotyczących nadużywania pozycji
136,9	mln zł kar łącznie
7	stwierdzeń zmywu przetargowej
1	przyjęte zobowiązanie
1	uwzględnienie przepisów unijnych
3	uwzględnienia <i>leniency</i>

Pozostałe działania - 2017 r.

592	otrzymane zawiadomienia formalne	8	przeprowadzonych kontroli
1862	otrzymane pozostałe sygnały z rynku, w tym w ramach programu dla sygnalistów	9	przeprowadzonych przeszukań
57	nowych wystąpień miękkich do przed- siębiorców	11	szczegółowych uzasadnień zarzutów w ramach postępo- wań antymonopolo- wych

Program łagodzenia kar – *leniency* i *leniency plus*

Przedsiębiorca, który zawarł antykonkurencyjne porozumienie może ubiegać się o **całkowite zwolnienie z kary pieniężnej lub jej obniżenie**. Oprócz przyznania się do udziału w porozumieniu, przedsiębiorca musi przedstawić informacje i dowody wskazujące na istnienie nielegalnej praktyki⁷. Spośród wydanych w 2017 r. decyzji, 3 uwzględniły informacje uzyskane w ramach *leniency*.

Istnieje również dodatkowe rozwiązanie dla uczestników zmywu – *leniency plus*. Dzięki niemu przedsiębiorca, który złoży wniosek jako drugi lub kolejny, może uzyskać **dodatkowe**

obniżenie kary o 30 proc., jeśli poinformuje Urząd o innej zmywie, której również był uczestnikiem. W tej drugiej sprawie powinien mieć status pierwszego wnioskodawcy i tym samym będzie mógł całkowicie uniknąć kary finansowej.

Stosowanie unijnego prawa konkurencji

Zakaz praktyk ograniczających konkurencję wynika nie tylko z polskich przepisów antymonopolowych, ale również z Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE, Traktat). Gdy działania przedsiębiorców mogą wpływać na handel między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, regulacje unijne nakładają na urzędy

i sądy państw członkowskich obowiązek bezpośredniego stosowania Traktatu (art. 101-102 TFUE) równoległe z przepisami krajowego prawa konkurencji. W 2017 r. UOKiK rozpoczął jedno postępowanie, w którym stosował równoległe przepisy polskie i unijne, a także wydał jedną decyzję w tym zakresie.

Przegląd działań – niedozwolone porozumienia

Program dla sygnalistów

Priorytetem UOKiK pozostaje niezmienne **zwiększenie wykrywalności niedozwolonych porozumień**, zwłaszcza między konkurentami. Są to najbardziej szkodliwe dla gospodarki praktyki ograniczające konkurencję,

Liczba wniosków *leniency*

2017 7

2016 3

2015 2

2014 10

2013 5

2012 16

2011 2

Przeszukania*

2017 9

2016 5

2015 2

2014 3

2013 0

2012 8

2011 5

* Oznacza liczbę postępowań, w których zastosowano przeszukanie. Do 17 stycznia 2015 r. przeszukania mogły być prowadzone jedynie w toku kontroli. Od 18 stycznia 2015 r. zaczęły obowiązywać znowelizowane przepisy, które oddzieliły przeszukania od kontroli.

zgody sądu. Odbywa się zwykle w asyście funkcjonariuszy Policji. Podczas przeszukania przedsiębiorca ma obowiązek wpuścić pracowników Urzędu do budynków i lokali, a także udostępnić dokumenty oraz nośniki danych. W 2017 r. **UOKiK 9 razy skorzystał z tej możliwości zebrania materiałów.**

PRZYKŁADY

1. Przeszukanie w siedzibie Grupy Allegro – w związku z postępowaniem wyjaśniającym. Do Urzędu wpływały liczne skargi, w których przedsiębiorcy zwracali uwagę na wprowadzone przez spółkę zmiany w sposobie funkcjonowania platformy allegro.pl. Zmiany te miały powodować, że produkty sprzedawane na platformie przez oficjalny sklep Allegro w wynikach wyszukiwania były identyfikowane jako najtrafniejsze. Postępowanie wyjaśniające ma sprawdzić, czy spółka nie faworyzowała własnego sklepu internetowego.

2. Przeszukania w siedzibach sieci fitness oraz w biurach Benefit Systems. Zebrane dowody wskazują, że kilkunastu przedsiębiorców mogło zawrzeć porozumienia ograniczające konkurencję, polegające m.in. na podziale rynku na regiony działania.

3. Przeszukanie w siedzibie Veolia Energia Warszawa w sprawie możliwego zawarcia porozumienia przez przedsiębiorców zajmujących się wytwarzaniem, dostawą i obrotem energią cieplną.

7. Szczegóły znajdują się na stronie internetowej UOKiK: http://uokik.gov.pl/program_lagodne-nia_kar2.php.

8. Projekt finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

bezpośrednio wpływające na wyższe ceny produktów i usług. Ze względu na swój niejawny charakter są bardzo trudne do wykrycia – często brakuje dowodów, takich jak umowy czy korespondencja pisemna. Aby skuteczniej je pozyskiwać, Urząd zainicjował w 2017 r. program dla sygnalistów, obejmujący zdobywanie anonimowych informacji od osób, które wiedzą o zмовach. Uruchomiono **specjalny numer telefonu i adres e-mailowy**, pod którymi można przekazać niepokojące sygnały. Szczegóły znajdują się na stronie www.konkurencja.uokik.gov.pl.

Prawo konkurencji w przetargach publicznych – projekt edukacyjny

W 2017 r. Urząd prowadził również cykl

szkoleń stacjonarnych w ramach projektu „Świadomy zamawiający – prawo konkurencji w przetargach publicznych”. Celem tego projektu było **zwiększenie świadomości pracowników administracji rządowej i samorządowej w zakresie zмów przetargowych**⁸. Uruchomiono także specjalną platformę e-learningową. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w rozdziale poświęconym działaniom informacyjno-edukacyjnym.

Dowody z przeszukań

Przeszukanie w siedzibie przedsiębiorcy to narzędzie stosowane w sytuacjach, gdy zachodzi podejrzenie, że dany podmiot posiada dowody, które mogą być istotne w sprawie. Może być prowadzone **wyłącznie po uzyskaniu**

Systemy zarządzania jakością – ISO

Zmowy pomiędzy przedsiębiorcami konkurującymi między sobą mogą dotyczyć **podziału rynku**, np. według klientów.

Przykład takich praktyk stanowiły działania firm zajmujących się certyfikacją systemów zarządzania: Dekra Certification oraz Istituto Italiano del Marchio di Qualita (IMQ). Instytucje, które były zainteresowane uzyskaniem certyfikatu ISO wysyłały zapytanie ofertowe do kilku przedsiębiorców świadczących tego typu usługi. Jednocześnie często prosiły o wskazanie innej jednostki certyfikującej, do której również mogłyby skierować tego typu zapytanie. Dekra i IMQ uzgodniły między sobą, że w przypadku klientów, na których zależało jednej ze spółek, będą wzajemnie wskazywać siebie. Jednocześnie ustaliły, która z nich złoży tzw. kontrofertę, czyli propozycję o wyższej cenie, mniej atrakcyjnej dla klientów. Zdarzały się także przypadki, że firmy te najpierw ustalały podmioty, którym zamierzano sprzedać usługi, a dopiero potem wymieniały się informacjami o oczekiwanych cenach. Niedozwolona praktyka trwała 4,5 roku. UOKiK pozyskał dowody zmowy w wyniku przeszukań siedziby Dekra oraz siedziby przedstawicielstwa IMQ w Polsce, a także **dzięki współpracy przedsiębiorców w ramach programu łagodzenia kar**. Dekra Certification całkowicie uniknęła sankcji, gdyż jako pierwsza złożyła wniosek *leniency*. IMQ zdecydowała się na to kilka dni później, dlatego kara w tym przypadku została obniżona o połowę i ostatecznie wyniosła ponad 461 tys. zł⁹. Zastosowanie programu łagodzenia kar wobec obu spółek możliwe było m.in. dlatego, że obie w pełnym zakresie współpracowały z UOKiK. Decyzja Urzędu jest prawomocna.

Na uczestników zmowy UOKiK nałożył kary finansowe w łącznej wysokości ponad

135

mln zł

wały z UOKiK. Decyzja Urzędu jest prawomocna.

Rynek płyt drewnopochodnych

W 2017 r. UOKiK wydał decyzję w sprawie producentów płyt drewnopochodnych używanych m.in. do produkcji mebli. Porozumienie obejmowało **5 przedsiębiorców**: Kronospan Szczecinek, Kronospan Mielec, Pfleiderer Group, Pfleiderer Wieruszów oraz Swiss Krono. Firmy te przez **blisko 4 lata uzgadniały ceny i wymieniały poufne informacje** np. o dacie wprowadzenia podwyżek oraz wielkości sprzedaży. W wykryciu zmowy kluczowe znaczenie miały sygnały z rynku. Urząd uzyskał niezbędne dowody podczas kontroli z przeszkaniem w siedzibach przedsiębiorców. Szczegóły dotyczące porozumienia dostarczyła również spółka Swiss Krono w ramach programu łagodzenia kar. Jak wykazał Urząd, przedsiębiorcy dokonywali uzgodnień podczas spotkań lub rozmów telefonicznych. Prezesi, członkowie zarządu oraz dyrektorzy do spraw handlowych

spotykali się m.in. w siedzibach spółek, na targach branżowych czy na lotnisku. Dzięki wymianie poufnych informacji eliminowali niepewność co do zachowań swoich konkurentów. Zmniejszyli tym samym rywalizację między sobą i zwiększyli swoją pozycję negocjacyjną w stosunku do odbiorców. Na uczestników zmowy UOKiK nałożył kary finansowe w łącznej wysokości ponad 135 mln zł¹⁰, z wyłączeniem Swiss Krono, która w ramach programu *leniency* przyczyniła się do udowodnienia istnienia zmowy. Należy zaznaczyć, że branża meblowa generuje blisko 2 proc. polskiego PKB, dlatego porozumienie mogło mieć negatywny wpływ na krajową gospodarkę. **Postępowanie w tej sprawie było prowadzone również na podstawie przepisów unijnych, a ostateczna decyzja konsultowana była z Komisją Europejską.** Zgromadzone materiały dowiodły, że praktyki stosowane przez przedsiębiorców mogły mieć wpływ na handel między państwami członkowskimi UE. W sprawie złożono odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK).

Transport publiczny

Zmowy uczestników postępowań przetargowych mogą przybrać różną formę. Bardzo często stosowany jest **mechanizm rozstawiania i wycofywania ofert**. Polega to na rezygnacji zwycięzcy przetargu z zawarcia umowy, co dla zamawiającego oznacza konieczność zawarcia umowy z przedsiębiorcą oferującym wyższą cenę. Przedsiębiorcy ustalają, który z nich wygra w kolejnym przetargu.

W 2017 r. UOKiK uznał, że do zmowy oferentów doszło podczas przetargu na transport publiczny w Zgorzelcu. Postępowanie wszczęto w związku ze

skargą Komendy Powiatowej Policji. Po analizie zgromadzonych materiałów, Urząd stwierdził, że doszło do niedozwolonych uzgodnień pomiędzy dwoma przedsiębiorcami: Bieleccy z Bogatyni i FHU Bielawa z Leśnej z województwa dolnośląskiego. Przedsiębiorcy zastosowali mechanizm rozstawiania i wycofywania ofert. Gdy okazało się, że ich propozycje były dwiema najkorzystniejszymi, zwycięzca przetargu celowo zrezygnował z podpisania umowy, przez co gmina zmuszona była wybrać droższą ofertę drugiego uczestnika zminy. Różnica pomiędzy tymi ofertami wynosiła ponad 300 tys. zł. UOKiK nałożył karę na przedsiębiorców w łącznej wysokości blisko 130 tys. zł¹¹. Decyzja jest prawomocna.

Sprzęt komputerowy i oprogramowanie

UOKiK stwierdził stosowanie mechanizmu rozstawiania i wycofywania ofert również w przypadku przedsiębiorców zajmujących się sprzedażą sprzętu komputerowego i oprogramowania. Zakończony w 2017 r. postępowanie wykazało, że Optimus z Sieradza i BKH-System z Żagania **wspólnie usiłowali wpłynąć na wyniki 4 prze-**

targów, które odbyły się w latach 2013-2015. Ich działanie negatywnie wpłynęło na wynik 2 przetargów (dla Łodzi oraz Zespołu Szkół w Świeciu). Kiedy jeden z przedsiębiorców wygrał przetarg, **celowo nie uzupełniał braków formalnych**. W związku z tym zamawiający wybierał mniej korzystną dla siebie propozycję. W pozostałych 2 przypadkach (gmina Kłodzko, Urząd Marszałkowski w Toruniu) uczestnicy zminy nie wygrali przetargów. Jednak, jak dowiodło postępowanie UOKiK, wspólnie ustalili swoje oferty. Świadczyć o tym e-maile wymieniane pomiędzy przedsiębiorcami, które Urząd znalazł w czasie kontroli w ich siedzibach. Na uczestników zminy UOKiK nałożył karę finansową w łącznej wysokości blisko 57 tys. zł. Przedsiębiorcy złożyli odwołania od decyzji.

Usługi dla wojska

W wykrywaniu zmin istotne znaczenie mają sygnały pochodzące od organizatorów przetargów, którzy bezpośrednio mogą zaobserwować niepokojące zachowania oferentów. Dzięki skardze Wojskowego Oddziału Gospodarczego w Poznaniu, UOKiK podjął działania w związku z **przetargiem na sezonowo-**

wą obsługę kottowni. Postępowanie Urzędu wykazało, że doszło do zminy przetargowej pomiędzy spółką Megatherm, Przedsiębiorstwem Usług Wielobranżowych Śmigiel Przemysł oraz Przedsiębiorstwem Usług Wielobranżowych „Śmigiel”. Dwaj pierwsi przedsiębiorcy brali udział w przetargu jako konsorcjum. Najtańszą ofertę złożyło przedsiębiorstwo „Śmigiel”. Urząd stwierdził, że firma celowo nie uzupełniła braków formalnych. Tym samym zamawiający wybrał następną w kolejności i droższą ofertę konsorcjum. Na uczestników zminy przetargowej Urząd nałożył kary w wysokości prawie 80 tys. zł. Przedsiębiorcy odwołali się od decyzji.

Baza Lotnictwa Taktycznego w Świdwinie organizowała **przetargi na usługi remontowo-budowlane**. W przypadku 3 postępowań jej wątpliwości wzbudziło zachowanie 2 firm: DAR-BUD w Rąbinie oraz BUD-MAX w Świdwinie. Postępowanie przeprowadzone przez UOKiK potwierdziło zasadność podejrzeń zamawiającego. W każdym z 3 postępowań wykonawcy stosowali mechanizm rozstawiania i wycofywania ofert – proponowali różne ceny, przy czym oferta z ceną niższą wymagała uzupełnienia formalności. Jeżeli oferty wykonawców zajmowały pierwsze dwa miejsca, oferta z niższą ceną nie była uzupełniana, a po wykluczeniu wykonawcy przetarg wygrywał kolejny z uczestników zminy, oferujący wyższą cenę. Na niekorzyść przedsiębiorców działał fakt, że w przypadku przetargów, w których układ ofert nie gwarantował uzyskania zamówienia jednego z uczestników zminy, braki w dokumentacji były uzupełniane prawidłowo.

9. Decyzja RWR-13/2017.

10. Decyzja DOK-3/2017.

11. Decyzja RWR-6/2017.

wo. Dodatkowo przedsiębiorcy znali się, gdyż kilkakrotnie współpracowali ze sobą na zasadzie podwykonawstwa. UOKiK stwierdził, że przedsiębiorcy celowo manipulowali ofertami, aby zapewnić sobie większe zyski niż byłoby to możliwe w stanie skutecznej konkurencji. Na uczestników zмовы nałożono karę w łącznej wysokości ponad 20 tys. zł¹². Na złagodzenie wymiaru sankcji wpłynął fakt, że praktyka miała bardzo ograniczony zasięg lokalny i trwała jedynie kilka miesięcy. Decyzja jest prawomocna.

Usługi holownicze

Informacja nadestana przez Komendę Wojewódzką Policji w Opolu pozwoliła UOKiK wykryć zмовę przetargową na holowanie i parkowanie pojazdów. Zawiadomienie dotyczyło **2 przedsiębiorców z województwa opolskiego**: Auto Czok z Kępy i P.W. Warm z Niemodlina. Urząd stwierdził, że niedozwolone działania objęte nie tylko przetargi organizowane przez Komendę, ale również te organizowane przez Starostwo Powiatowe w Opolu. Niezgodna z prawem praktyka trwała co najmniej od 2013 r.

Przedsiębiorcy wspólnie ustalali swoje oferty. Umówili się przy tym, że kiedy jeden z nich wygra przetarg, zatrudni drugiego jako podwykonawcę. W efekcie **podzielili rynek**, gdyż każdy z nich działał na swoim określonym, stałym terenie, bez potrzeby konkurowania. Przykładem było ich zachowanie podczas przetargu organizowanego przez starostwo w 2013 r. Przedsiębiorcy złożyli wówczas oferty, które zawierały identyczne ceny oraz braki tych samych dokumentów. Uzupełniono je jednocześnie i nadal miały tę samą cenę za wszystkie usługi, poza jedną. Zwycięzca przetargu za-

Uchwała Sądu Najwyższego

Od lat kwestią sporną pozostawała sprawa przyłączy: kanalizacyjnego i wodociągowego. Definicje zawarte w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków były różnie interpretowane. UOKiK stał dotychczas na stanowisku, że przyłączami nie są przewody znajdujące się poza granicą nieruchomości odbiorcy. Podobne zdanie w odniesieniu do przyłącza kanalizacyjnego wyraził w 2007 r. Sąd Najwyższy¹⁴. Oznaczało to, że osoba starająca się o przyłączenie do sieci powinna wykonać na swój koszt prace związane z budową, podłączeniem i utrzymaniem odcinka jedynie na terenie swojej posesji. Odmienne stanowisko w tej sprawie wyrażało wiele zakładów wodociągowych. Dlatego żądali finansowania prac pomiędzy domem a siecią, np. wykopów przez drogę, wykonania przewodów i wtarczenia ich do sieci. Praktyki te były uznawane przez UOKiK za nadużywanie pozycji dominującej. Do 2014 r. sądy zasadniczo podtrzymywały stanowisko Urzędu, jednak w 2017 r. SN przyjął odmienne stanowisko. W wydanej uchwale orzekł¹⁷, że przyłączem kanalizacyjnym jest przewód łączący wewnętrzną instalację kanalizacyjną zakończoną studzienką w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, na odcinku od studzienki do sieci kanalizacyjnej, a przyłączem wodociągowym – przewód łączący sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług na całej swojej długości. **Jest to inne rozumienie przepisów niż wynikające z poprzedniej uchwały Sądu Najwyższego w tej sprawie oraz orzecznictwa UOKiK.**

trudnił drugiego z uczestników jako podwykonawcę. UOKiK stwierdził, że odbyło się to w porozumieniu, gdyż było mało prawdopodobne, aby ceny zaoferowane przez 2 różnych przedsiębiorców były równe co do grosza w przypadku każdej z 21 zamawianych usług. Jednocześnie propozycje zawierały te same błędy oraz zostały złożone w tym samym czasie. Na uczestników zмовы przetargowej została nałożona kara w wysokości ponad 170 tys. zł¹³. Urząd nakazał również zaniechanie praktyki, ponieważ przedsiębiorcy nadal brali udział w przetargach na podobnych zasadach. W sprawie złożono odwołanie do SOKiK.

Przegląd działań

– nadużywanie pozycji dominującej

Rynek wodno-kanalizacyjny

W 2017 r. UOKiK stwierdził, że Gmina Juchnowiec Kościelny nadużywała pozycji dominującej na lokalnym rynku usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odbierania ścieków. Sprawa dotyczyła umów zawieranych z prywatnymi inwestorami, którzy własnymi środkami wybudowali urządzenia wodno-kanalizacyjne (np. hydranty, wodomierze), a następnie chcieli podłączyć je do sieci administrowanej przez gminę. Gmina zawierała umowy odpłatnego przejęcia tego typu urządzeń. Zastrzeżenia UOKiK wzbudziły postanowienia, które określały **rażąco niskie opłaty za przejęcie urządzeń**, nieadekwatne do kosztów

poniesionych przez inwestorów na ich wybudowanie. Umowy nie podlegały negocjacji, a zatem **cena ta była kształtowana jednostronnie, ze szkodą dla inwestorów**. Gmina, wykorzystując swoją pozycję monopolisty, czerpała nieuzasadnione korzyści, kosztem drugiej strony umowy. Urząd nakazał zaprzestania narzucania uciążliwych warunków umów i nałożył karę ponad 22 tys. zł¹⁴. Gmina złożyła odwołanie od decyzji.

UOKiK prowadził również podobne postępowanie przeciwko Rejonowemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku. Sprawa dotyczyła wykorzystywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zarządzania infrastrukturą wodociągową i kanalizacyjną na terenie kilku gmin, a dokładnie

miała związek z warunkami umów zawieranych z osobami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci. Wnioskodawcy zobowiązani byli wybudować brakujący odcinek na własny koszt, a następnie nieodpłatnie przenieść własność na rzecz przedsiębiorstwa. Oznaczało to **przerzucenie na kontrahentów kosztów** budowy sieci, które ustawowo są nałożone na przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne. Co więcej, przedsiębiorstwo postęgiwało się gotowymi, jednostronnie opracowanymi przez siebie wzorami umów, których potencjalni klienci nie mogli negocjować. W wydanej decyzji przyjęto zobowiązanie przedsiębiorcy do zaprzestania stosowania kwestionowanych postanowień, a także do zwrotu całości poniesionych przez odbiorców kosztów budowy sieci wodociągowych

i/lub kanalizacyjnych. W związku z tym UOKiK odstąpił od nałożenia kary¹⁵. Decyzja jest prawomocna.

Branża energetyczna

Spółka Termowad jest przedsiębiorstwem energetycznym prowadzącym działalność w zakresie przesyłu, dystrybucji i sprzedaży ciepła odbiorcom końcowym zlokalizowanym na terenie gminy Wadowice. UOKiK zarzucił spółce, że mogła wykorzystywać pozycję dominującą, **naliczając opłaty za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej w oparciu o błędną podstawę prawną**. Zastosowany wzór wskazywał jedynie na nieprawidłowe określenie przez odbiorcę zamówionej mocy cieplnej, nie zaś na jej przekroczenie, jak bezpodstawnie interpretowała spółka. Ponadto odbiorcom proponowano aneksy zwiększające zamówioną moc cieplną w zamian za nienaliczanie opłat dodatkowych w przypadku przekroczenia zamówionej mocy. Urząd ocenił takie zachowanie jako nieuprawnioną próbę wywołania presji na odbiorcach usług, zwiększającej ich zobowiązania finansowe. W decyzji wydanej w 2017 r. spółka zobowiązała się do zaprzestania niewłaściwego sposobu naliczania opłat oraz do wprowadzenia poprawnych klauzul w stosowanych wzorcach umów. Jednocześnie dotychczasowym kontrahentom miała zaproponować zastąpienie w umowach zakwestionowanych metod naliczania opłat, nowymi – prawidłowymi¹⁶. Ponadto spółka zwróciła klientom wszystkie opłaty dodatkowe, pobrane za przekroczenie zamówionej mocy cieplnej. Decyzja jest prawomocna.

12. Decyzja RGD-5/2017.

13. Decyzja RKT-4/2017.

14. Decyzja RLU-4/2017.

15. Decyzja RKR-7/2017.

16. Sygnatura akt III CZP 79/07.

17. Sygnatura akt III SZP 2/16.

18. Decyzja RKR-5/2017.

1.3

Przewaga kontraktowa

Przewaga kontraktowa dotyczy relacji dostawcy z nabywcą w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Występuje wówczas, gdy istnieje między nimi znaczna dysproporcja w potencjale ekonomicznym i jednocześnie słabsza ze stron nie ma wystarczających możliwości sprzedaży lub kupna produktów od innych przedsiębiorców. 12 lipca 2017 r. weszły w życie przepisy ustawy o przeciwdziałaniu temu zjawisku¹⁹. UOKiK zyskał **nowe kompetencje** związane z prowadzeniem postępowań, których celem jest eliminowanie nieuczciwych praktyk handlowych w tym obszarze²⁰.

Do UOKiK wpływają również zawiadomienia od przedsiębiorców, podejrzewających stosowanie wobec nich działań stanowiących wykorzystywanie przewagi kontraktowej. Interwencja Urzędu może nastąpić jedynie **w celu ochrony interesu publicznego**. Ponadto jest możliwa wyłącznie w sytuacjach, w których łączna wartość obrotów między dostawcą a odbiorcą w którymkolwiek z 2 lat poprzedzających rok wszczęcia postępowania przekroczyła 50 tys. zł oraz obrót nabywcy lub dostawcy, który stosuje praktykę, w roku poprzedzającym rok wszczęcia postępowania przekroczył 100 mln zł. UOKiK może nakazać zaniechanie niedozwolonej praktyki, jak również przyjąć zobowiązanie od przedsiębiorcy do usunięcia niedozwolonych praktyk lub naprawienia ich skutków. Urząd ma też uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę kary pie-

niężnej w wysokości do 3 proc. obrotu osiągniętego w roku poprzedzającym rok nałożenia kary.

Przegląd działań

W drugim półroczu 2017 r. UOKiK prowadził pierwsze postępowania wyjaśniające oraz kontrole dotyczące przewagi kontraktowej, a także stosował wystąpienia miękkie do przedsiębiorców. Urząd badał m.in. kwestię **znacznego wzrostu cen masy**. Postępowanie wyjaśniające objęło największe sieci handlowe, takie jak: Lidl Polska, Jeronimo Martins, Tesco Polska, Auchan Polska, Carrefour Polska. UOKiK analizował także sposób ustalania **cen mleka** w relacjach handlowych 15 przetwórców handlowych z ich dostawcami. Sprawdzano również, czy **producenci cukru** nie stosują praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową wobec dostawców buraków cukrowych. Ponadto UOKiK prowadził postępowanie wyjaśniające dotyczące sytuacji **na rynku skupu jabłek przemysłowych**, w związku z nagłym spadkiem cen skupu w powiecie sandomierskim.

¹⁹. Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi [Dz. U. z 2017 r., poz. 67].

²⁰. Sprawy dotyczące przewagi kontraktowej prowadzone są przez Delegaturę UOKiK w Bydgoszczy.

Działania UOKiK w liczbach - 2017 r.

10

postępowań
wyjaśniających

4

kontrole w trakcie
postępowania
wyjaśniającego

19

zawiadomień
od przedsiębiorców

13

wystąpień miękkich
przedsiębiorców

Zmianom legislacyjnym towarzyszyły działania informacyjne UOKiK, w tym spotkania z przedsiębiorcami. Urząd uruchomił stronę internetową przewagakontraktowa.uokik.gov.pl, stanowiącą kompendium wiedzy w tym zakresie.

Więcej na ten temat znajduje się w części 3.

1.4

Kontrola koncentracji przedsiębiorców

UOKiK kontroluje największe transakcje, wywierające lub mogące wywierać wpływ na konkurencję na polskim rynku. Celem tych działań jest wyeliminowanie ryzyka powstania podmiotu o sile rynkowej zagrażającej konkurencji lub ją eliminującej.

Zamiar koncentracji podlega obowiązkowi zgłoszenia, jeżeli łączny światowy obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza równowartość 1 mld euro lub jeżeli łączny obrót na terytorium Polski przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekracza równowartość 50 mln euro.

Po przeprowadzeniu postępowania UOKiK może:

- **zgodzić się na koncentrację** – jeżeli w jej wyniku konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, co następuje w szczególności przez powstanie lub umocnienie się pozycji dominującej na rynku;
- **zgodzić się pod pewnymi warunkami** – jeżeli po ich spełnieniu zrealizowana zostanie właściwa przesłanka;
- **wydać tzw. zgodę nadzwyczajną** – jeżeli transakcja, pomimo antykonkurencyjnego skutku, przyczyni się do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego albo będzie miała pozytywny wpływ na gospodarkę narodową;
- **zakazać przeprowadzenia transakcji** – jeżeli w jej wyniku konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczo-

na, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku.

Procedura analizowania wniosków w sprawie koncentracji jest dwu-etapowa: sprawy nieskomplikowane rozpatrywane są w ciągu miesiąca, a w przypadku tych bardziej złożonych termin jest przedłużany o dodatkowe cztery miesiące. W 2017 r. **blisko 97 proc. decyzji wydano w pierwszej fazie**. Urząd wydaje zgody na koncentrację w większości prowadzonych spraw. W 2017 r. jedynie w kilkunastu przypadkach wnioski zostały albo zwrócone do przedsiębiorców (m.in. ze względu na braki formalne), albo przez nich wycofane (m.in. w wyniku zastrzeżeń UOKiK). Urząd prowadzi również postępowania wyjaśniające dotyczące badania stanu koncentracji gospodarki oraz ustalenia obowiązku zgłoszenia koncentracji.

Nieudzielenie Urzędowi informacji w toku postępowania koncentracyjnego lub przeprowadzenie koncentracji bez uzyskania zgody organu jest zagrożone karą pieniężną. W 2017 r. nałożono **kary w łącznej wysokości ponad 914 tys. zł**.

Poza rozpatrywaniem spraw dotyczących polskiego rynku, UOKiK opiniuje postępowania prowadzone przez Komisję Europejską – pod kątem wpływu koncentracji na polski rynek.

Działania UOKiK w liczbach - 2017 r.

Nowe postępowania w sprawie kontroli koncentracji	228
Wydane decyzje	
zgoda na koncentrację	205
zgoda warunkowa	1
kara za niezgłoszenie koncentracji	3 914, 6 tys. zł
kara za nieudzielenie informacji	1
Pozostałe dane	
umorzenie postępowania	2
zwrot zgłoszenia zamiaru koncentracji	13
postępowania, które przeszły do II fazy	11
średni czas postępowania w I fazie	33 dni*
średni czas postępowania w II fazie	196 dni**
sprawy opiniowane pod kątem wpływu koncentracji na polski rynek w związku z postępowaniami przed KE	346
nowe postępowania wyjaśniające***	7

Zgody na koncentrację w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
zgody na koncentrację	218	194	205
zgody warunkowe	1	2	1

* Podano faktyczny czas rozpatrywania sprawy, wliczając terminy objęte wyłączeniem wynikającym z art. 96 ust. 2 ustawy okik.
 ** Podano faktyczny czas rozpatrywania sprawy, wliczając terminy objęte

wyłączeniem wynikającym z art. 96a ust. 8 ustawy okik.
 *** Dotyczy badania stanu koncentracji gospodarki oraz ustalenia istnienia obowiązku zgłoszenia koncentracji.

Przegląd działań

PRZYKŁADY

postępowań prowadzonych w I fazie

Koncentracja na rynku wydobywczym

W 2017 r. UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez Polską Grupę Górniczą (PGG) 4 kopalń²¹ należących do Katowickiego Holdingu Węglowego oraz Śląskiego Centrum Usług Wspólnych. Postępowanie przeprowadzone przez UOKiK wykazało, że transakcje nie doprowadzą do naruszenia konkurencji. PGG przede wszystkim wydobywa i sprzedaje węgiel kamienny energetyczny i koksowy. Celem koncentracji było m.in. pozyskanie dodatkowej bazy produkcyjnej dla rozwinięcia działalności grupy w sektorze wydobywczym. Ze względu na brak istotnych barier handlowych na obszarze Unii Europejskiej oraz wysoki eksport i import, rynki wprowadzania do obrotu węgla kamiennego mają wymiar co najmniej europejski. Łączny udział w nich PGG i przemawianych kopalń nie był jednak na tyle wysoki, żeby zagrażał konkurencji.

Konsolidacja sektora bankowego

UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez Powiatowy Zakład Ubezpieczeń (PZU) kontroli nad Bankiem Polska Kasa Opieki (Pekao S.A.), Pioneer Pekao Investment Management oraz Domem Inwestycyjnym Xelion²². PZU zajmuje się przede wszystkim sprzedażą ubezpieczeń majątkowych i osobowych. Stoi również na czele grupy kapitałowej, obejmującej kilkadziesiąt podmiotów – w tym Alior Bank. Postępowanie wykazało, że w sektorach związanych z szeroko pojętymi usługami bankowymi łączny udział uczestników koncentracji nie przekroczy 20 proc., co oznacza, że Alior Bank i Pekao będą musiały konkurować z innymi bankami. Urząd zbadał również kwestię ewentualnego ograni-

czania przez PZU dostępu do swoich produktów bankom oferującym usługi *bankassurance* (sprzedaż produktów ubezpieczeniowych przez banki). Analiza UOKiK nie wykazała jednak takiego zagrożenia. Ubezpieczenia są bowiem zazwyczaj dodatkiem do usług bankowych. Przy wyborze banku klienci przede wszystkim zwracają uwagę na produkt podstawowy (kredyt, lokata, itp.), nie zaś uzupełniającą go polisę.

Koncentracja – powierzchnie handlowo-usługowe

UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez Echo Polska Properties (EPP) Galerii Twierdza w Kłodzku i Zamościu oraz Galerii Wzorcownia we Wrocławiu²³. Pierwotnie zgłoszony wniosek dotyczył również przejęcia Galerii Tęcza w Kaliszu, przy czym EPP posiadało już jedną galerię handlową w tym mieście. Według przedsiębiorcy przejęcie kolejnej placówki nie wpłynęłoby na ograniczenie konkurencji. UOKiK uznał jednak, że konieczne jest przeprowadzenie badania rynku. Urząd przedłużył postępowanie w celu weryfikacji danych objętych wnioskiem, m.in. pod kątem definicji rynków właściwych i oceny wpływu koncentracji. Wówczas EPP wycofało wniosek, a ponownie złożone zgłoszenie nie uwzględniało już przejęcia galerii w Kaliszu.

PRZYKŁADY

postępowań prowadzonych w II fazie

Przejęcie na rynku książek

UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez Empik firmy Platon²⁴. Spółka Empik prowadzi sprzedaż m.in. książek, prasy, nagrań muzycznych, filmów, multimediów, artykułów elektronicz-

nych oraz biletów na imprezy kulturalne. Natomiast Platon zajmuje się handlem hurtowym oraz dystrybucją książek. Obaj przedsiębiorcy prowadzą działalność na terenie całej Polski. Przedstawione we wniosku istotne informacje na temat udziałów uczestników koncentracji i ich konkurentów, opierały się jedynie na szacunkach zgłaszającego. W związku z tym UOKiK przeprowadził badanie rynku w celu uzyskania wiarygodnych danych, niezbędnych do oceny koncentracji. Analiza materiału pokazała, że udziały Empik i firmy Platon na rynkach, na które transakcja wywiera wpływ nie są na tyle wysokie, żeby zagrażały konkurencji. Empik nadal będzie musiał konkurować z innymi przedsiębiorcami. Dlatego Urząd wydał zgodę na przeprowadzenie transakcji.

Koncentracja na rynku energii elektrycznej

UOKiK wydał zgodę warunkową na przejęcie przez PGE kontroli nad EDF Polska²⁵. Uczestnicy transakcji zajmują się m.in. produkcją, sprzedażą i dystrybucją energii elektrycznej. EDF Polska wytwarza większość energii w Elektrowni Rybnik. W związku z postępowaniem niezbędne było przeprowadzenie badania rynku. Objęto ono największych przedsiębiorców działających w sektorze elektroenergetycznym. UOKiK poprosił również o opinię Urząd Regulacji Energetyki oraz Towarową Giełdę Energii. Szczegółowa analiza pokazała, że transakcja może ograniczyć konkurencję. W związku z tym UOKiK wystosował do przedsiębiorcy zastrzeżenia. Wskazał w nich, że PGE może uzyskać pozycję dominującą na rynku produkcji i wprowadzania do obrotu energii elektrycznej. To z kolei może przełożyć się na spadek obrotów Towarowej Giełdy Energii i negatywnie wpłynąć na rynek sprzedaży. W odpowiedzi na zarzuty spółka wystąpiła z propo-

Przykłady decyzji UOKiK dotyczących kontroli koncentracji - 2017 r.

W 2017 r., podobnie jak w roku poprzednim, decyzje w zakresie koncentracji najczęściej dotyczyły rynku nieruchomości (w tym deweloperskiego).

cją rozwiązania, które doprowadziło do wydania zgody warunkowej. Zgodnie z nałożonym warunkiem PGE w latach 2018-2021 będzie musiała sprzedawać na giełdzie całą energię wytworzoną przez Elektrownię Rybnik. Ta ilość może zmniejszyć się jedynie w przypadku zwiększenia ustawowego obowiązku sprzedaży energii przez całą grupę PGE. Realizacja propozycji przedsiębiorcy zniweluje negatywne skutki transakcji dla konkurencji.

Kara za niezgłoszenie koncentracji

Kontrola koncentracji ma na celu zapobieganie powstaniu przedsiębiorcy, który mógłby negatywnie oddziaływać na stan konkurencji na rynku. Prawo przewiduje surowe sankcje finansowe za brak zgłoszenia transakcji. Tego typu sytuacje zdarzają się bardzo rzadko.

W 2017 r. UOKiK nałożył karę na firmę Bać-Pol, gdyż podmiot od niej zależny dokonał koncentracji bez wymaganej zgody Urzędu²¹. W 2012 r. Sezam-Śrem przejął kontrolę nad częścią mienia spółki Klementynka z Wrocławia. Obaj przedsiębiorcy prowadzili hurtownie ogólnospożywcze. Stroną postępowania była spółka Bać-Pol, ponieważ w 2015 r. Sezam-Śrem stał się jej częścią, natomiast wcześniej był spółką zależną. Nie istnieje pisemna umowa przejęcia, jednak UOKiK ustalił, że Sezam-Śrem nabył od Klementynki kluczowe aktywa oraz wszystkie istotne tajemnice przedsiębiorstwa. Urząd za niezgłoszenie koncentracji nałożył na Bać-Pol karę 527 tys. zł. Ustalając wysokość sankcji wziął pod uwagę, że przedsiębiorca świadomie naruszył przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z kolei okolicznością łagodzącą było to, że zrobił to po raz pierwszy.

Branża	Liczba spraw	Przykłady decyzji		
nieruchomości (w tym rynek deweloperski, wynajem powierzchni)	24	DKK-107/2017 zgoda na przejęcie przez Archicom S.A. we Wrocławiu kontroli nad mLocum S.A. w Łodzi	DKK-183/2017 zgoda na utworzenie przez PG Dutch Holding I B.V., Holandia oraz Marvipol Logistics S.A. w Warszawie wspólnego przedsiębiorcy PDC Industrial Center 81 Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	DKK-203/2017 zgoda na utworzenie przez PG Dutch Holding I B.V., Holandia oraz Kajima Properties (Europe) Limited, Wielka Brytania, wspólnego przedsiębiorcy PDC Industrial Center 79 Sp. z o.o. w Warszawie
spożywcza	19	DKK-34/2017 zgoda na utworzenie przez Cornum Capital SICAV-FIS w Luksemburgu oraz Blue Sea Investments S.à.r.l. w Luksemburgu wspólnego przedsiębiorcy pod firmą Polven Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie	DKK-63/2017 zgoda na przejęcie przez Smithfield Foods, Inc. w USA kontroli nad PINI Polska Sp. z o.o. w Kutnie, Royal Chicken Sp. z o.o. w Kutnie i Hamburger Pini Sp. z o.o. w Kutnie	DKK-133/2017 zgoda na przejęcie przez EW Group GmbH (Niemcy) kontroli nad Moorgut Kartzfeln von Kameke GmbH & Co. KG (Niemcy) oraz Kartzfeln von Kameke Beteiligungsgesellschaft mbH (Niemcy)
fundusze inwestycyjne	11	DKK-17/2017 zgoda na przejęcie przez Jana Motza zamieszkłego w Wólce Dworskiej kontroli nad Penton Towarzystwem Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w Warszawie	DKK-61/2017 zgoda na utworzenie przez mBank S.A. z siedzibą w Warszawie, Jarostawa Jerzego M. zamieszkłego w Warszawie oraz Wojciecha C. zamieszkłego w Warszawie wspólnego przedsiębiorcy pod nazwą Future Tech Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w Warszawie	DKK-168/2017 zgoda na przejęcie przez PKO BP Finat Sp. z o.o. w Warszawie kontroli nad KBC Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. w Warszawie

21. Decyzja DKK-49/2017.

22. Decyzja DKK-56/2017.

23. Decyzja DKK-74/2017.

24. Decyzja DKK-129/2017.

25. Decyzja DKK-156/2017.

26. Decyzja DKK-86/2017.

1.5

Orzecznictwo sądowe

Orzecznictwo w sprawach dotyczących praktyk ograniczających konkurencję i kontroli koncentracji

Odwotania od decyzji UOKiK i zażalenia na jego postanowienia przedsiębiorcy mogą składać do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK) w Warszawie. Od jego wyroku przysługuje apelacja do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (SA w Warszawie). Następnie możliwe jest złożenie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego (SN).

Przegląd orzecznictwa

SOKiK – wyrok z 7 lutego 2017 r. w sprawie z odwołania Sport & Freizeit²⁷

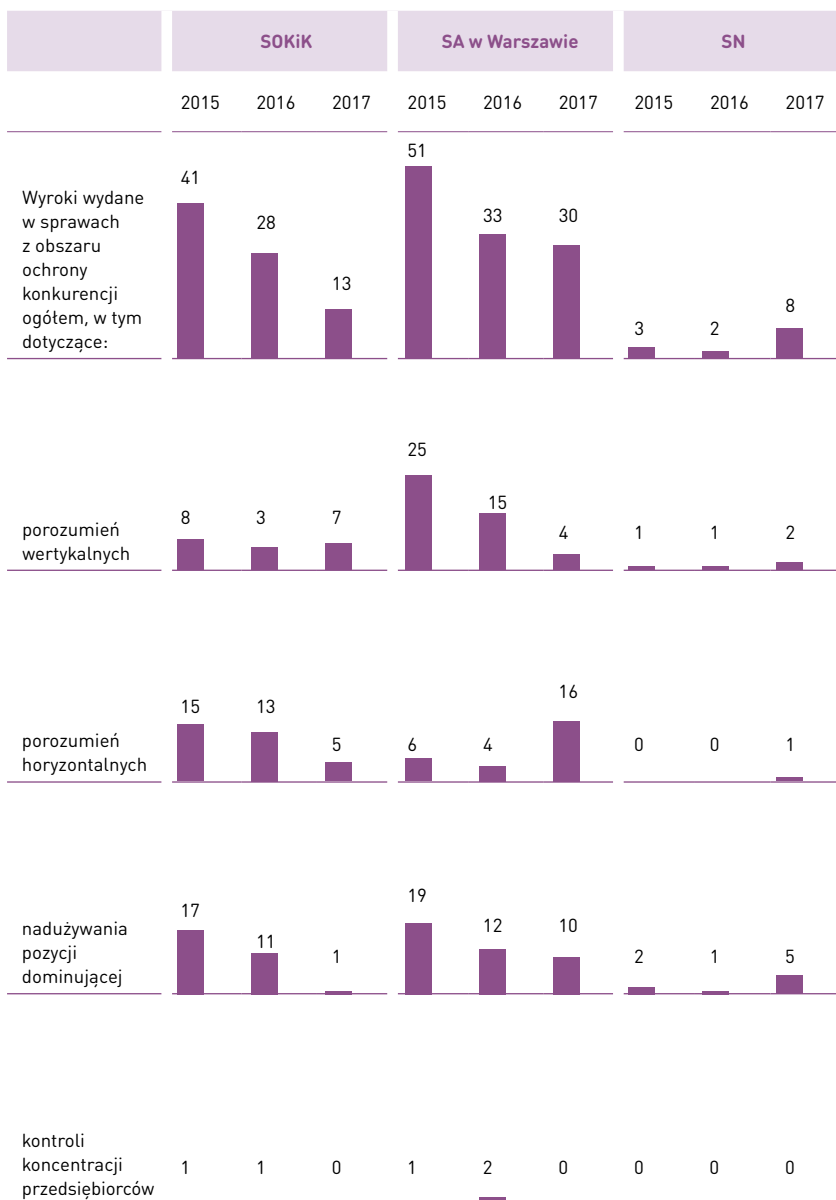
W 2013 r. UOKiK uznał za praktykę ograniczającą konkurencję zawarcie przez Sport & Freizeit i Intersport Polska **porozumienia dotyczącego ustalania cen odsprzedaży sprzętu i akcesoriów narciarskich**. Intersport Polska skorzystał z programu łagodzenia kar *leniency* i uniknął kary finansowej. Spółka Sport & Freizeit została ukarana sankcją w wysokości ponad 122 tys. zł i wniosła odwołanie do SOKiK. Sąd podzielił stanowisko UOKiK i podtrzymał wysokość kary.

SOKiK – wyrok z 21 marca 2017 r. w sprawie PGNiG²⁸

PGNiG nie wykonało decyzji UOKiK w części zobowiązującej tę spółkę do usunięcia z umów z odbiorcami ograniczeń w zmniejszaniu ilości zamawianego gazu. Spółka zaproponowała odbiorcom usunięcie zakwestionowa-

Wyroki sądowe w sprawach z obszaru ochrony konkurencji - lata 2015-2017*

* Informacje na temat wszystkich odwołań od decyzji UOKiK są dostępne w bazie decyzji: http://www.uokik.gov.pl/decyzje_prezesa_uokik3.php.

nich postanowień przy jednoczesnym wprowadzeniu nowych postanowień o podobnych skutkach. W związku z tym na PGNiG w 2015 r. została nałożona kara w wysokości ponad 10 mln zł. Przedsiębiorca złożył odwołanie od decyzji, SOKiK w całości utrzymał decyzję Urzędu. Sąd podkreślił prawidłowe naliczenie kary, uwzględniające każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji.

SA – wyrok z 5 stycznia 2017 r. w sprawie farb²⁹

Sprawa odnosiła się do decyzji UOKiK z 2010 r. dotyczącej zмовы pomiędzy Akzo Nobel Decorative Paints z Leroy Merlin, Castoramą, Praktikerem oraz OBI. Urząd stwierdził, że **firmy ustalały ceny odsprzedaży farb i lakierów** produkowanych przez pierwszą z nich. Zarówno SOKiK, jak i Sąd Apelacyjny uznały, że działania przedsiębiorców rzeczywiście stanowiły porozumienie ograniczające konkurencję, ale znacząco obniżyły kary pieniężne nałożone przez Urząd – z blisko 52 mln zł do 4,2 mln zł. W uzasadnieniu SA stwierdził, że UOKiK ustalając wysokość kar niewystarczająco uwzględnił okoliczność, że Akzo Nobel był matym dostawcą, o niewielkim znaczeniu dla dystrybutorów, a zatem praktyka nie mogła mieć znacznego wpływu na rynek. Ponadto Sąd Apelacyjny uchylił decyzję w części dotyczącej udziału w porozumieniu Leroy Merlin uznając, że w chwili wszczęcia postępowania antymonopolowego praktyka, której dopuściła się spółka, była już przedawniona.

SA – wyrok z 25 października 2017 r. w sprawie z odwołania Zebra Max³⁰

W 2011 r. UOKiK uznał, że firmy z Bytomia – Zebra Max oraz Zebra 2 – **uczestniczyły w zмовie przetargowej**. Przedsiębiorcy powiązani ze sobą rodzinnie wielokrotnie brali

udział w przetargach publicznych na wykonanie lub utrzymanie infrastruktury drogowej, jednocześnie uzgadniając między sobą warunki składanych ofert. Prowadziło to do wyboru jako zwycięskiej oferty firmy, która zaofiarowała wyższą cenę za wykonanie zamówienia. Na Zebra Max oraz Zebra 2 Urząd nałożył karę w wysokości ponad 129 tys. zł. W latach 2013-2015 sprawa była dwukrotnie rozpatrywana przez SOKiK, który ostatecznie podtrzymał decyzję UOKiK. W 2017 r. Sąd Apelacyjny oddalił odwołania obydwu przedsiębiorców, podtrzymując zarówno uzasadnienie, jak i wysokość kary.

SN – wyrok z 4 października 2017 r. w sprawie z odwołania Grupy Inco³¹

Sprawa dotyczyła decyzji UOKiK z 2011r., w której stwierdzono **zawarcie niedozwolonych porozumień** przez Grupę Inco z dystrybutorami chemii gospodarczej oraz nawozów ogrodniczych. W obydwu przypadkach ustalano minimalne ceny hurtowej sprzedaży tego typu produktów. W przypadku nawozów ogrodniczych dodatkowo dokonano podziału rynku, poprzez zobowiązanie dystrybutorów do niesprzedawania nawozów do ogólnopolskich sieci handlowych bez pisemnej zgody Grupy Inco. Za stosowanie tych praktyk Urząd nałożył na Inco ponad 2 mln zł kary. Grupa odwoływała się, lecz decyzja była podtrzymywana kolejno przez SOKiK i Sąd Apelacyjny. Sąd Najwyższy również podzielił stanowisko Urzędu, oddalając skargę kasacyjną.

27. Sygnatura akt XVII AmA 115/14.

28. Sygnatura akt XVII Ama 4/16.

29. Sygnatura akt VI ACa 1057/15.

30. Sygnatura akt VII ACa 872/17.

31. Sygnatura akt III SK 47/16.

1.6

Pomoc publiczna

Unia Europejska dopuszcza stosowanie wsparcia ze strony państwa jedynie na zasadzie wyjątku, tak aby nie zaburzyć swobodnej konkurencji we wnętrzu unijnego rynku. Projekty pomocy publicznej lub zmiany warunków jej wykorzystania muszą zostać zgłoszone do Komisji Europejskiej (KE). Wyjątek stanowi wsparcie przyznane w ramach tzw. wyłączeń grupowych³² oraz pomoc *de minimis*³³. Pomoc publiczną stanowi przekazanie nie tylko środków finansowych, lecz także jakiegokolwiek innej formy zasobów państwowych.

KE decyduje o zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy publicznej przyznawanej przedsiębiorcom w UE. Natomiast głównym zadaniem UOKiK jest wstępna ocena przypadków pomocy indywidualnej i programów pomocowych w tym zakresie³⁴. Mimo że stanowisko Urzędu nie jest wiążące, w praktyce bardzo często jest potwierdzane w decyzjach Komisji Europejskiej. W procesie notyfikacji pomocy publicznej UOKiK zawiadamia KE o zamiarze jej udzielenia.

32. Komisja Europejska ma możliwość wydawania rozporządzeń, na podstawie których pewne kategorie pomocy są, niejako z góry, uznawane za zgodne ze wspólnym rynkiem; w związku z tym nie wymagają wcześniejszej notyfikacji ani uzyskania zgody Komisji. Więcej na http://www.uokik.gov.pl/wylaczenia_grupowe_i_pomoc_de_minimis2.php.

33. Pomoc nieprzekraczająca 200 tys. euro

brutto w ciągu trzech lat kalendarzowych (w przypadku sektora transportu drogowego towarów – 100 tys. euro).

34. Kompetencje UOKiK nie obejmują kwestii pomocy publicznej w rolnictwie i rybołówstwie (zgodnie z ustawą z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, tj. Dz. U. z 2018 poz. 362).

Urząd monitoruje również pomoc publiczną w Polsce na podstawie sprawozdań instytucji udzielających pomocy. Raporty przekazywane są za pomocą systemu gromadzenia danych SHRIMP. W 2017 r. **zakończono pierwszy etap prac dotyczących modernizacji systemu**, przygotowując szczegółowy opis przedmiotu zamówienia do dokumentacji przetargowej. Projekt realizowany jest ze środków Funduszu Spójności PO PT 2014-2020 w ramach porozumienia z Ministrem Rozwoju i Finansów.

Przegląd działań

Informacje o pomocy publicznej

Raporty dotyczące pomocy publicznej

UOKiK opracowuje raporty i analizy dotyczące pomocy publicznej, w tym:

- coroczny raport o pomocy udzielonej przedsiębiorcom
- coroczny raport o pomocy *de minimis*
- okresowy raport dotyczący spółek motoryzacyjnych w ramach specjalnych stref ekonomicznych

System Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej SUDOP

System zawiera podstawowe informacje na temat udzielonej pomocy. Aplikacja bazuje na danych przekazywanych przez podmioty udzielające pomocy w formie sprawozdań do UOKiK za pomocą aplikacji SHRIMP

System Harmonogramowania, Rejestracji i Monitorowania Pomocy SHRIMP

Umożliwia przekazywanie w jednolitej formie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej oraz informacji o jej nieudzieleniu

Sprawdź

Baza SUDOP
Raporty i analizy

Działania UOKiK w liczbach – 2017 r.

Opiniowanie projektów pomocy publicznej i projektów rządowych	Liczba
Otrzymane i przeanalizowane wnioski o wydanie interpretacji	451
Przeanalizowane zgłoszenia projektów dokumentów rządowych pod kątem uznania danego wsparcia za pomoc publiczną	704
Zgłoszenia programów <i>de minimis</i>	1033
Postępowania notyfikacyjne przed KE	Liczba
notyfikowane projekty KE za pośrednictwem Urzędu, w tym:	15
– dotyczące pomocy indywidualnej (w tym na restrukturyzację)	6
– dotyczące programów pomocowych	9
projekty zaakceptowane przez KE	11
wycofane projekty	4
projekty analizowane przez KE w ramach tzw. procedury badania wstępnego	41
projekty, co do których prowadzono formalne postępowania wyjaśniające*	2
projekty zgłoszone za pośrednictwem UOKiK w ramach wyłączeń grupowych, w tym:	49
– dotyczące programów	8
– dotyczące pomocy indywidualnej	41

* Statystyka obejmuje również wnioski zgłoszone w latach poprzednich, które Komisja Europejska oceniała w 2016 r.

Odzyskanie pomocy publicznej wdrożonej na rzecz Autostrady Wielkopolskiej S.A.

W 2017 r. **KE wydała decyzję nakazującą zwrot nienależnie wypłaconej rekompensaty** na rzecz Autostrady Wielkopolskiej S.A. W związku z tym Polska powinna odzyskać od spółki pomoc w wysokości 894 mln zł powiększoną o należne odsetki. Decyzja ta została wydana w wyniku postępowania wszczętego na wniosek władz polskich. W trakcie postępowania władze polskie prezentowały stanowisko,

że pomoc ta jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym. Decyzja KE potwierdziła to stanowisko.

W związku ze sprawą UOKiK ściśle współpracował z Ministerstwem Infrastruktury, Prokuratorią Generalną Rzeczypospolitej Polskiej oraz Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad w zakresie odzyskania wypłaconej rekompensaty, w tym ustalenia sposobu i harmonogramu jej odzyskania.

Polska powinna odzyskać od spółki Autostrada Wielkopolska S.A. pomoc w wysokości

mln zł, powiększoną
o należne odsetki

Działalność badawczo-rozwojowa (B+R)

W 2017 r. UOKiK prowadził aktywną współpracę z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwem Rozwoju, a także jednostkami im podległymi – Narodowym Centrum Badań i Rozwoju czy Ośrodkiem Przetwarzania Informacji – Państwowym Instytutem Badawczym. Współpraca miała na celu **wypracowanie rozwiązań w zakresie najczęściej pojawiających się problemów związanych z pomocą publiczną na działalność badawczo-rozwojową**, w szczególności występującą w ramach projektów współfinansowanych ze środków unijnych. W ramach podjętych działań UOKiK brał udział w cyklu szkoleń z zakresu pomocy publicznej na działalność B+R dla przedstawicieli uczelni, jednostek naukowych oraz regionów, organizowanych przez Ministerstwo Rozwoju.

UOKiK brał aktywny udział w procesie legislacyjnym dotyczącym nowych rozwiązań prawnych w zakresie ulgi

B+R. W tym zakresie Urząd ściśle współpracował z Ministerstwem Rozwoju oraz Ministerstwem Finansów, zgłaszając uwagi oraz proponując rozwiązania zapewniające zgodność z przepisami o pomocy publicznej. Jedną z zasadniczych zmian przewidzianych nowymi regulacjami jest wprowadzenie dodatkowego katalogu kosztów kwalifikowanych oraz możliwości dokonania wyższego odliczenia podatku w przypadku przedsiębiorców posiadających status centrum badawczo-rozwojowego. Ulga B+R w tym zakresie stanowi pomoc publiczną, która może być udzielana zgodnie z rozporządzeniem ogólnym w sprawie wyłączeń blokowych, tj. bez konieczności notyfikowania jej Komisji.

Polski rynek mocy

W 2017 r. prowadzona była początkowo **prenotyfikacja, a następnie notyfikacja**, strategicznej z punktu widzenia polskiego sektora energetycznego, ustawy o rynku mocy. Rynek mocy jest mechanizmem przewidującym wynagradzanie wytwórców energii elektrycznej za gotowość do dostarczania

mocy do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Celem mechanizmu jest stworzenie zachęt do utrzymania w systemie jednostek wytwórczych, które ze względów ekonomicznych są planowane do wycofania. Ustawa ma zapewnić także powstawanie nowych źródeł w takim zakresie, by zapewnić poziom mocy adekwatny do przewidywanego zapotrzebowania. W ramach prenotyfikacji prowadzona była obszerna korespondencja z Komisją Europejską. W trakcie postępowania uzgodniono z Komisją i wprowadzono do ustawy szereg zmian. Pozwoliły one **uzyskać ostatecznie decyzję zatwierdzającą program**, którą Komisja wydała w lutym 2018 r. wraz z 5 innymi decyzjami odnoszącymi się do programów wsparcia rynku mocy w Belgii, we Francji, w Niemczech, Grecji i we Włoszech.

PRZYKŁADY

projektów opiniowanych lub notyfikowanych w 2017 r.

Projekt programu pomocy regionalnej na rzecz inwestycji dla MŚP działających w sektorze stoczniowym

Projekt rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie udzielania pomocy na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w ramach programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Projekt „Program pomocy na realizację projektów w zakresie transportu intermodalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020”

Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów zmieniającego rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020

2.1
Kalendarium
wydarzeń

2.2
Zbiorowe interesy
konsumentów

2.3
Nadzór nad
Inspekcją Handlową

2.4
Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku

2.5
Laboratoria

2.6

System kontroli
jakości paliw

2.7

System pozasądowego
rozwiązywania sporów

2.8

Orzecznictwo
sądowe

2.9

Współpraca z rzecznikami
konsumentów i organizacjami
konsumenckimi

OCHRONA KONSUMENTÓW

Zadania Urzędu koncentrują się na ochronie interesów konsumentów jako pewnej zbiorowości, w tym na eliminowaniu nieprawidłowości i naruszeń prawa. Działania UOKiK mają charakter horyzontalny, dlatego prowadzone interwencje i kontrole obejmują różne sektory rynku. W ramach sieci na rzecz ochrony konsumentów Urząd współpracuje z regulatorami sektorowymi, organami wymiaru sprawiedliwości i ścigania, organizacjami pozarządowymi i rzecznikami konsumentów. UOKiK monitoruje system pozasądowego rozwiązywania sporów z przedsiębiorcami, a także wspiera poradnictwo konsumenckie.

STYCZEŃ

10.01

Polubowne rozwiązywanie sporów konsumenckich – nowe regulacje wchodzi w życie

Urząd opracował ustawę o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich³⁵, która wdraża unijne prawodawstwo w tym zakresie. W ramach utworzonego systemu m.in. Inspekcja Handlowa – podległa Prezesowi UOKiK – została uprawniona do rozpatrywania spraw z branż, w których nie powstały wyspecjalizowane instytucje.

11.01

Istotny pogląd w sprawie trwałego nośnika

UOKiK podzielił stanowisko konsumenta w sporze z Creamfinance Poland, co do sposobu udostępniania i przechowywania informacji ważnych dla umowy pożyczkowej. W opinii Urzędu ani strona internetowa, ani konto użytkownika zapewniane przez pożyczkodawcę nie spełniały warunków trwałego nośnika.

LUTY

6.02

Rozpoczęcie serii postępowań klauzulowych przeciwko bankom w sprawie niejasnego określania wysokości kursów walut

UOKiK postawił zarzuty bankowi BZ WBK, dotyczące niejasnych postanowień zawartych we wzorcach umów, aneksach do umów kredytów i pożyczek hipotecznych wyrażonych w walutach obcych. Sprawa rozpoczęła serię postępowań w tym zakresie, które objęły łącznie 9 banków.

16.02

Rozpoczęcie oceny laboratoriów UOKiK w ramach procedury akredytacji

Ocenę przeprowadziło Polskie Centrum Akredytacji. W kolejnych miesiącach sprawdzono wszystkie laboratoria Urzędu. Proces akredytacji potwierdził ich kompetencje do prowadzenia badań.

MARZEC

7.03

Spotkanie z inspektorami Inspekcji Handlowej

Szkolenia odbyły się w celu ujednolicenia praktyki w zakresie kontroli artykułów nieżywnościowych.

10.03

Konferencja z okazji Światowego Dnia Konsumenta

Tematem spotkania była „Ochrona konsumentów w dobie rozwoju srebrnej gospodarki”. Organizatorami byli: UOKiK, Senacki Zespół ds. Ochrony Konsumentów, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Konferencja odbyła się pod honorowym patronatem Prezesa Rady Ministrów RP.

³⁵. Ustawa z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz. U. z 2016 r., poz.1823).

³⁶. Ustawa z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym i nadzorze nad pośrednikami kredytu i agentami (Dz. U. 2017 r. poz. 819).

KWIECIEŃ

21.03

Rozpoczęcie audytu Komisji Europejskiej w zakresie urzędowej kontroli żywności

Audyt dotyczył wszystkich polskich instytucji odpowiedzialnych za kontrole żywności. KE potwierdziła, że UOKiK i Inspekcja Handlowa w prawidłowy sposób realizują unijne prawo żywnościowe.

27.03

Rozpoczęcie postępowania wyjaśniającego – parki rozrywki

UOKiK wszczął postępowanie wyjaśniające w sprawie wzorców umów stosowanych przez parki rozrywki, tory kartingowe, parki linowe i obiekty do *paintballu*. W ramach monitoringu rynku skontrolowano wzorce stosowane przez 27 przedsiębiorców. W przypadku nieprawidłowości UOKiK występował do przedsiębiorców o zmianę postanowień.

5.04

Finat XIII Wielkopolskiej Olimpiady Wiedzy Konsumenckiej

Wydarzeniu patronowali Prezes UOKiK oraz Marszałek Województwa Wielkopolskiego. Konkurs propaguje wśród młodzieży wiedzę w zakresie prawa konsumenckiego i jest współorganizowany przez Delegaturę UOKiK w Poznaniu. W 2017 r. Prezes UOKiK objął patronatem 7 wydarzeń, które dotyczyły ochrony konsumentów.

21.04

Nowe prawo w obszarze kredytów hipotecznych i kredytów konsumenckich

Zmiana prawa wiązała się z wejściem w życie ustawy o kredycie hipotecznym i nadzorze nad pośrednikami kredytu i agentami³⁶. To pierwsza kompleksowa regulacja w tym zakresie. Zwiększa transparentność ofert i wzmacnia pozycję konsumentów w relacjach z instytucjami finansowymi. Ustawa zmienia również przepisy dotyczące reklamy kredytu konsumenckiego. UOKiK był aktywnie zaangażowany w prace legislacyjne.

MAJ

10.05

Trwały nośnik – pierwsza decyzja

UOKiK uznał, że wewnętrzny system e-bankowości stosowany przez Credit Agricole Bank Polska nie posiadał cech trwałego nośnika (RBG-2/2017). To pierwsze rozstrzygnięcie Urzędu w tym zakresie. Przedsiębiorca dokonywał również bezprawnie jednostronnych zmian postanowień umownych. Bank zobowiązał się do różnych form rekompensaty publicznej, w tym do zwrotu indywidualnie rozliczonych opłat i prowizji, które ulegały zmianie w czasie trwania umów bankowych w ostatnich kilku latach.

15-19.05

Wizyta delegacji z Malty

Kilkudniowa wizyta odbyła się w ramach unijnego programu wymiany urzędników. Przedstawiciele maltańskiego organu nadzoru rynku zapoznali się z polskim systemem nadzoru, m.in. w obszarze współpracy ze służbami celnymi. W kolejnych miesiącach UOKiK gościł także przedstawicieli nadzoru rynku z Bułgarii (czerwiec) i Niemiec (grudzień).

CZERWIEC

5.06

Uznanie postanowień wzorców umów za niedozwolone – pierwsza decyzja

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (UKW) prowadzi zespół szkół ogólnokształcących. Urząd zakwestionował postanowienia wzorców umów zawieranych z rodzicami uczniów. Ich stosowanie prowadziło m.in. do jednostronnego ustalania wysokości czesnego przez UKW. Urząd przyjął zobowiązanie Uniwersytetu do zmiany przyjętej praktyki (RBG-3/2017).

19.06

Rozpoczęcie przeglądu systemu zarządzania w laboratoriach UOKiK

Kierownictwo UOKiK przeprowadziło przegląd systemu zarządzania w laboratorium w Poznaniu w ramach systemu akredytacji oraz planów rozwojowych. Analogiczne przeglądy odbyły się od czerwca do listopada w pozostałych 7 placówkach należących do Urzędu.

LIPIEC

21.07

Rekompensata publiczna na rynku telekomunikacyjnym

UOKiK zakończył postępowanie przeciwko Neovision (DOIK-3/2017). Sprawa dotyczyła m.in. niespektowania prawa do odstąpienia od umowy przy przedłużaniu umów na usługi platformy telewizyjnej. Firma zobowiązała się do rekompensaty publicznej, w tym zwrotu nieustannie pobranych opłat.

26.07

Rusza strona internetowa www.polubowne.uokik.gov.pl

Uruchomiono specjalny portal internetowy, zawierający informacje dotyczące sposobu korzystania z systemu pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich.

SIERPIEŃ

11.08

Kara za wprowadzające w błąd reklamy telekomunikacyjne

UOKiK nałożył na Orange Polska ponad 16 mln zł kary za reklamy „Superpromocja Neostrady” i „Geopromocja dla Neostrady” (RBG-4/2017). Firma nie informowała w należyty sposób o ewentualnych dodatkowych kosztach w ramach oferowanych pakietów promocyjnych.

18.08

Ostrzeżenie konsumenckie – piramida finansowa

UOKiK wydał postanowienie o ostrzeżeniu przed OneLife Network Limited, w trakcie postępowania dotyczącego nielegalnego systemu promocyjnego typu piramida, związanego z projektami OneLife oraz OneAcademy, a także kryptowalutą OneCoin.

2.6

System kontroli jakości paliw

2.7

System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.8

Orzecznictwo sądowe

2.9

Współpraca z rzecznikami konsumentów i organizacjami konsumenckimi

WRZESIEŃ

14.09

Nawiązanie współpracy w regionie państw bałtyckich

UOKiK wziął udział w spotkaniu organów celnych i instytucji nadzoru rynku państw bałtyckich w Rydze. Wydarzenie dotyczyło kwestii regularnej współpracy państw tego obszaru, której celem jest ochrona unijnego rynku przed wyrobami niespełniającymi obowiązujących wymagań i stwarzających zagrożenie dla użytkowników.

18.09

Rozpoczęcie kampanii „Polub polubowne!”

Od września do października UOKiK prowadził internetową kampanię, zachęcającą konsumentów do korzystania z systemu pozasądowego rozwiązywania sporów z przedsiębiorcą.

28.09

Warsztaty dla przedsiębiorców – kontrole i nadzór rynku

Warsztaty odbyły się dla przedsiębiorców z branży odzieżowej, meblarskiej, zabawkarskiej, RTV AGD i elektronicznej z zakresu przepisów dotyczących kontroli i nadzoru rynku. Podczas spotkania omówiono także nieprawidłowości dotyczące zabawek i sprzętu elektrycznego.

29.09

Kara za *misselling* dla pośrednika kredytowego

UOKiK nałożył karę ponad 6 mln zł na Europejską Grupę Finansową Council S.A. (RWR-5/2017). Spółka nakłaniała konsumentów do zawierania umów o kredyt konsumencki, których warunki nie odpowiadały wskazanym przez nich potrzebom i możliwościom spłaty. Jeszcze w trakcie postępowania UOKiK wydał ostrzeżenie przed szkodliwymi praktykami firmy.

PAŹDZIERNIK

12.10

Najwyższa kara – reklamy wprowadzające w błąd

UOKiK nałożył ponad 25 mln zł kary na Aflofarm za reklamy suplementów diety „RenoPuren Zatoki Hot” i „RenoPuren Zatoki Junior” (DOIK-5/2017). Środki spożywcze były prezentowane tak, jakby posiadały właściwości lecznicze. To najwyższa kara nałożona w 2017 r. za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

16.10

Rozpoczęcie działań w ramach Joint Action 2016

Joint Action 2016 to europejski projekt dotyczący nadzoru rynku, realizowany w obszarze bezpieczeństwa zabawek elektrycznych, urządzeń do pielęgnacji włosów i wiertarek udarowych. UOKiK został liderem działania dotyczącego bezpieczeństwa urządzeń do pielęgnacji włosów. Projekt zakończy się w październiku 2019 r.

LISTOPAD

13.11

Szkolenie dla przedsiębiorców – dyrektywa RoHS

Wydarzenie zorganizowano we współpracy z Polskim Centrum Badań i Certyfikacji. Spotkanie poświęcono unijnemu prawu w zakresie ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (dyrektywa RoHS). To pierwsze z planowanych szkoleń promujących prawa i obowiązki w zakresie nadzoru rynku.

28.11

Jubileusz śląskiego Sądu Polubownego

UOKiK uczestniczył w uroczystościach z okazji 25 lat funkcjonowania sądu polubownego przy Śląskim Wojewódzkim Inspektorze Inspekcji Handlowej w Katowicach. To jedna z pierwszych instytucji w Polsce zajmujących się pozasądowym rozwiązywaniem sporów konsumentów z przedsiębiorcami.

GRUDZIEŃ

11.12

Spotkanie z Krajową Radą Rzeczników Konsumentów

Podczas spotkania omawiano m.in. potrzebę zmian legislacyjnych w obszarze umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa.

12.12

Posiedzenie Komitetu Sterującego ds. Nadzoru Rynku

W ramach koordynacji krajowego systemu nadzoru rynku UOKiK organizuje cykliczne spotkania Komitetu Sterującego. Uczestniczą w nim przedstawiciele instytucji zaangażowanych w nadzór rynku w Polsce.

13.12

Krajowe Forum Współpracy w zakresie nadzoru nad chemikaliami

UOKiK brał udział w spotkaniu organów kontrolujących substancje i mieszaniny chemiczne. Forum służy wymianie doświadczeń w obszarze chemikaliów. Uczestniczą w nim przedstawiciele instytutów naukowych, organów administracji publicz-

nej, a także przedsiębiorców. Organizatorem Forum jest Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii.

18.12

Opublikowanie na stronie internetowej UOKiK alertu dotyczącego inwestycji alternatywnych

Publikacja na stronie www UOKiK komunikatu na temat niebezpieczeństw związanych z inwestowaniem w tzw. inwestycje alternatywne, piramidy finansowe, instrumenty rynku *forex*, z równoczesnym wskazaniem podmiotów, wobec których Urząd prowadzi postępowania.

29.12

Przyjęcie Krajowego Programu Nadzoru Rynku na 2018 r.

Komitet ds. Europejskich Rady Ministrów przyjął roczny program nadzoru rynku. Dokument został opracowany przez UOKiK we współpracy z instytucjami nadzoru. Zawiera syntetyczne zestawienie priorytetów i realizacji działań w ramach określonych sektorów.

2.2

Zbiorowe interesy konsumentów i postanowienia wzorców umów

Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów są to działania sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, które mogą wpływać potencjalnie na nieograniczoną liczbę osób. W szczególności przybierają formę nieuczciwych praktyk rynkowych, braku rzetelnej informacji lub sprzedaży produktów finansowych niedostosowanych do możliwości lub potrzeb konsumenta (*misselling*). Prawo zakazuje również stosowania **niedozwolonych postanowień we wzorcach umów** zawieranych z konsumentami. Ogólne warunki umów, regulaminy czy innego typu wzorce nie mogą kształtować praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Chroniąc konsumentów, UOKiK **monitoruje działania przedsiębiorców oraz analizuje sygnały z rynku, w tym skargi konsumenckie**. Informacje te przyczyniają się do identyfikacji i eliminowania naruszeń. Podstawową formą interwencji Urzędu są postępowania administracyjne, które mogą zakończyć się karą finansową dla przedsiębiorcy. Sankcje te nie niwelują jednak strat, jakie ponieśli konsumenci w wyniku nieuczciwej praktyki. W związku z tym UOKiK stosuje różne formy rekompensaty publicznej. W określonych okolicznościach możliwe jest przyjęcie zobowiązania od przedsiębiorcy do zmiany kwestionowanego zachowania. Przed wydaniem decyzji stwierdzającej praktykę albo nakładającej karę pieniężną Urząd przedstawia przedsiębiorcy szczegółowe uzasadnienie zarzutów [SUZ].

Postępowania wszczęte w latach 2015-2017

W latach 2015-2017 zmniejszyła się liczba postępowań w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Wpłynęła na to postawa przedsiębiorców. Po podjęciu przez Prezesa UOKiK interwencji w formie wystąpienia miękkiego lub przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, przedsiębiorcy często dostosowują swoje praktyki do wymogów wynikających z przepisów prawa lub do dobrych obyczajów. W związku z tym nie ma potrzeby wszczęcia postępowania właściwego w danej sprawie.

* W 2016 r. UOKiK zyskał nowe kompetencje w zakresie uznania postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

Postępowanie przeciwko konkretnemu przedsiębiorcy zazwyczaj poprzedza postępowanie wyjaśniające, które służy wstępnemu zidentyfikowaniu naruszenia. UOKiK ma też możliwość stosowania łagodniejszych form interwencji w ramach wystąpień do przedsiębiorców z zakresu ochrony konsumentów (tzw. wystąpienia miękkie).

Urząd wydaje również **istotne poglądy w sprawach prowadzonych przed sądami**, dotyczących ochrony konsu-

Nowe postępowania

195

wyjaśniających

19

kontroli wykonania decyzji

13

w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

62

w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

4

w sprawie nałożenia kary**

** Postępowania w sprawie nałożenia kary za niewykonanie lub zwłokę w wykonaniu decyzji, za nieudzielenie UOKiK żądanych informacji lub udzielenie informacji nieprawdziwych bądź wprowadzających w błąd, za brak współdziałania w toku kontroli.

mentów. Podobnie jak we wcześniejszym okresie, także w 2017 r. opinie dotyczyły głównie **umów kredytów hipotecznych odnoszących się do CHF**. Liczne poglądy wydawane były także w zakresie **umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK)**. Dominujący charakter tego typu spraw wynika z powszechności stosowania przez przedsiębiorców niedozwolonych postanowień umownych w latach poprzednich i ich dotkliwych konsekwencji dla konsumentów.

2.1
Kalendarium
wydarzeń

2.2
Zbiorowe interesy
konsumentów

2.3
Nadzór nad
Inspekcją Handlową

2.4
Bezpieczeństwo
produktów i nadzór
rynku

2.5
Laboratoria

Wydane decyzje – 2017 r.

66

wydanych decyzji
w sprawach praktyk
naruszających
zbiorowe interesy
konsumentów

78,8

mln zł kar łącznie

26

przyjętych zobowiązań

6

decyzji w sprawach
o uznanie postano-
wień wzorca umowy
za niedozwolone

5,9

mln zł kar łącznie

1

przyjęte zobowiązanie

10

decyzji w sprawie
nałożenia kary

Pozostałe działania – 2017 r.

5726 2

otrzymanych
sygnałów z rynku

przeprowadzone
kontrole

545

nowych wystąpień
miękkich do przed-
sięwzięci

9

szczegółowych
uzasadnień zarzutów
w ramach postępowań
o nałożenie kary

36

szczegółowych uzasadnień zarzutów w ra-
mach postępowań dotyczących naruszenia
zbiorowych interesów konsumentów i niedo-
zwolonych postanowień wzorców umów

297 7

wydanych istotnych
poglądów w sprawach
sądowych

wydanych ostrzeżeń
konsumenckich

Przegląd działań

Bezpieczeństwo informacji – trwałe nośniki w sektorze finansowym

Zagadnienie trwałego nośnika³⁷ poruszane jest w wielu przepisach regulujących prawa i obowiązki w umowach z udziałem konsumentów. Kwestia ta była również elementem postępowań prowadzonych przez UOKiK w sektorze finansowym.

W latach 2015-2017 **Urząd wszczął postępowania przeciwko 18 bankom**, kwestionując sposoby informowania klientów o istotnych zmianach w umowach, np. w zakresie opłat i prowizji. Ponadto część z banków informowała o zmianach jedynie poprzez wewnętrzne systemy e-bankowości,

które nie posiadały cech trwałego nośnika. W wydanych decyzjach wobec Credit Agricole³⁸, Euro Banku³⁹, Banku Ochrony Środowiska⁴⁰, UOKiK stwierdził, że **wewnętrzne systemy bankowości elektronicznej były całkowicie pod kontrolą przedsiębiorców**. Zastosowana technologia nie dawała konsumentom gwarancji, że treść udostępnionych dokumentów nie zostanie jednostronnie zmieniona. Ponadto nie zapewnia dostępu do informacji po zakończeniu umowy. Banki zaniechały kwestionowanych praktyk oraz rozpoczęły prace nad dostosowaniem systemów do cech trwałego nośnika.

Piramidy finansowe i alternatywne inwestycje

W 2017 r. UOKiK wydał komunikat dotyczący nowych zagrożeń dla konsumentów – związanych przede wszystkim z problematyką **kryptowalut, tzw. inwestycji alternatywnych, piramid finansowych oraz zjawisk na rynku forex**. Zawierał on również informacje o przedsiębiorcach, wobec których Urząd prowadził postępowania pod kątem systemu typu piramida⁴¹. Nielegalne mechanizmy⁴² ukrywane są często pod pozorem różnego typu inwestycji, m.in. w złoto, diamenty czy wirtualne waluty. Konsumentom często uświadamiają sobie, że zostali oszukani dopiero w momencie upadku systemu. W związku z tym do UOKiK rzadko wpływają skargi w tym zakresie. Krótkotrwały charakter piramid i ich nielegalny charakter utrudniają

2.6

System kontroli jakości paliw

2.7

System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.8

Orzecznictwo sądowe

2.9

Współpraca z rzecznikami konsumentów i organizacjami konsumenckimi

Najwyższe kary wg decyzji – 2017 r. – naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

78,8 mln zł
łącznie sumy kar

DOIK-5/2017:

25,8 mln zł

Aflofarm Farmacja Polska Sp. z o.o.

za wprowadzające w błąd reklamy suplementów diety

RBG-4/2017:

16,3 mln zł

Orange Polska S.A.

za wprowadzające w błąd reklamy usług telekomunikacyjnych

DOIK-12/2017:

20,7 mln zł

Bank Millennium S.A.

za wprowadzające w błąd informacje w odpowiedziach na reklamacje konsumentów

16 mln zł

pozostałe kary łącznie

dochodzenie roszczeń i prowadzenie skutecznych działań administracyjnych. Dlatego też niezwykle ważne jest szybkie ostrzeganie przed potencjalnym zagrożeniem.

W swych działaniach Urząd ściśle współpracował z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) oraz prokuraturą, której przekazywał zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa. Dwa z prowadzonych postępowań dotyczyły przedsiębiorców oferujących kryptowaluty: DasCoin oraz OneCoin. Popularność kryptowalut wykorzystywana jest w wielu, ryzykownych modelach biznesowych. W przypadku przedsiębiorcy oferującego OneCoin – OneLife Network Limited – **UOKiK wydał ostrzeżenie**, ze względu

na możliwość utraty poważnych środków finansowych przez konsumentów.

W październiku oraz w grudniu 2017 r. Prezes UOKiK wydał decyzje wobec: Recyclix Sp. z o.o. oraz OneLife Network Limited z siedzibą w Belize City, w których stwierdził, że wskazane podmioty prowadzą oraz propagują systemy promocyjne typu piramida, w ramach których konsument kupuje pakiety w zamian za możliwość otrzymania korzyści materialnych. Korzyści te uzależnione są przede wszystkim od wprowadzenia innych konsumentów do systemu, a nie od sprzedaży, co stanowi system promocyjny typu piramida, a przy tym godzi w zbiorowe interesy konsumentów. Urząd nakazał zaniechanie stosowania tych praktyk⁴³. Decyzje są prawomocne.

37. Trwały nośnik to materiał lub narzędzie umożliwiające konsumentowi lub przedsiębiorcy przechowywanie informacji kierowanych do niego. Istotą trwałości nośnika jest dostęp do danych z możliwością ich odtworzenia w niezmienionej postaci – bez ingerencji twórcy. Z perspektywy konsumenta, trwały nośnik ma zapewnić przechowywanie informacji na czas potrzebny ochronie jego interesów wynikających ze stosunków łączących go z przedsiębiorcą.

38. Decyzja RBG-2/2017 (prawomocna).

39. Decyzja RBG-5/2017 (prawomocna).

40. Decyzja RBG-7/2017 (prawomocna).

41. Firmy objęte postępowaniami w 2017 r.: FutureNet, FutureAdPro na Wyspach Marshalla, Netleaders, CL Singapore w Singapurze, One Life Network z Belize, Mart Diamonds w Warszawie, Grupa Finansowa Proventus Herman i Wspólnicy w Katowicach, Prevalue Cooperative Owners Spółdzielnia Właścicieli Majątku w Warszawie, Fundacja Berkeley w Łodzi, Questra Holding Inc. na Brytyjskich Wyspach Dziewiczych,

Questra World Global S.L. w Hiszpanii, Atlantic Global Asset Management w Republice Zielonego Przylądka, Gold I Global Online Limited z siedzibą w Londynie, Goldsaver, Lyonesse.

42. Prawo zakazuje przedsiębiorcom zakładania, prowadzenia lub propagowania piramid finansowych. Systemy te nie opierają się na faktycznych inwestycjach, tylko na kolejnych wpłatach nowych uczestników, które nie są inwestowane, lecz przeznaczane na wypłaty dla członków, którzy wcześniej wstąpili do struktury. Pozostała część środków stanowi zysk twórców piramidy.

43. Decyzja DOIK-4/2017 wobec Recyclix Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie oraz decyzja DOIK-8/2017 wobec OneLife Network Limited z siedzibą w Belize City (Belize).

44. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. 2015 r., poz. 1844 ze zm.)

45. To różnica między kursem kupna waluty, stosowanym przy udzielaniu kredytów, a kursem sprzedaży, brany pod uwagę przy spłacie zadłużenia.

Ubezpieczenia na życie z UKF – kolejna odłona

2 czerwca UOKiK wszczął postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy zakłady ubezpieczeń stosują się do obowiązujących przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej⁴⁴. Sprawdzano, czy przedsiębiorcy proponują, zawierają i wykonują umowy ubezpieczenia na życie z UFK w sposób odpowiadający ustawie, czy też mogą dopuszczać się naruszeń. Badano praktyki rynkowe i wzorce umów.

Spready walutowe

Udzielając kredytów walutowych, banki zarabiają m.in. na spreadach⁴⁵, których wysokość i jasne sposoby obliczania są bardzo istotne dla kredytobiorców.

Trwały nośnik – istotny pogląd w sprawie

W styczniu 2017 r. Prezes UOKiK wydał istotny pogląd odnoszący się do kwestii trwałego nośnika. Sprawa dotyczyła sporu konsumenta z pożyczkodawcą, firmą Creamfinance Poland, co do sposobu doręczenia treści umowy o kredyt konsumencki. Umowa pożyczki, indywidualne warunki umowy oraz formularz odstąpienia udostępnione zostały klientowi po zalogowaniu na konto klienta poprzez stronę internetową. W wydanym stanowisku UOKiK podzielił stanowisko konsumenta, uznając, że ani strona internetowa przedsiębiorcy, ani konto użytkownika nie spełniało warunków trwałego nośnika. W obydwu przypadkach treści mogły być modyfikowane przez pożyczkodawcę. Nie

zagwarantowano również dostępności do treści dokumentów przez czas po wygaśnięciu umowy, niezbędny do ewentualnego dochodzenia roszczeń przez strony umowy.

Trwały nośnik w orzecznictwie TSUE

W styczniu 2017 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) wydał wyrok* zawierający istotne wytyczne w zakresie trwałego nośnika. Rozpatrywana sprawa dotyczyła usług płatniczych. TSUE uznał, że dokumenty przekazywane klientom elektronicznie można uznać za dostarczone na trwały nośnik, jeżeli strona internetowa lub system zapewniają odtworzenie informacji w niezmienionej postaci we właściwym okresie.

* Wyrok TSUE z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie C 375/15 BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG przeciwko Verein für Konsumenteninformation ECLI:EU:C:2017:38.

ZAKWESTIONOWANE POSTANOWIENIA – PRZYKŁADY

„dodanie/odjęcie marży o nie więcej niż 5 proc.” (PKO BP)

„kurs średni NBP minus marża kupna ustalana decyzją banku” (BPH)

„kursy średnie międzybankowe” (Raiffeisen Bank Polska)

„średni kurs z rynku walutowego (forex)” (Deutsche Bank)

Po analizie sygnałów od konsumentów, UOKiK sprawdził zasady ustalania spreadów w bankach. W konsekwencji w 2017 r. wszczęto postępowania przeciwko 9 z nich: BGŻ BNP Paribas, BZ WBK, Bankowi Millennium, Deutsche Bankowi, Getin Noble Bankowi, Raiffeisen Bankowi Polska, PKO BP, Pekao i BPH. Działania Urzędu dotyczyły uznania za niedozwolone postanowień zawartych we wzorcach umów, regulaminach i aneksach do umów kredytów i pożyczek hipotecznych wyrażonych w walutach obcych. Urząd kwestionował postanowienia dotyczące niejasnego sposobu określania kursów walut. Banki odsyłały konsumentów m.in. do płatnego serwisu Reuters, a także tabel walutowych, które same sporządziły. Nie wskazywały przy tym terminów i częstotliwości ich opracowywania i publikowania. W konsekwencji kredytobiorca nie mógł oszacować kursu, w oparciu o który miał spłacać zobowiązanie. Żadne z postępowań nie zostało zakończone w 2017 r.

Kredyty i pośrednictwo finansowe

UOKiK zwalcza niedozwolone praktyki w postaci **sprzedaży usług finansowych niezgodnych z potrzebami klientów**, zwalcza także stosowanie postanowień rażąco naruszających interesy konsumentów. W 2017 r. Urząd nałożył wysokie kary na instytucje udzielające kredytów oraz na pośredników finansowych.

Do UOKiK napływały skargi na Millennium Bank. Sprawa dotyczyła wprowadzania w błąd konsumentów w odpowiedziach na ich reklamacje, odnoszące się do klauzul niedozwolonych w zakresie sposobu przeliczania kwot i rat kredytów hipotecznych w oparciu o franki szwajcarskie. Przedsiębiorca używał m.in. postanowień, które kilka lat wcześniej zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych⁴⁶. Klienci podnosili ten argument w składanych reklamacjach, a bank zwrótnie informował, że wpis do rejestru nie miał zastosowania w ich sytuacji. Tymczasem wobec

danego przedsiębiorcy wpis klauzuli do rejestru oznacza, że postanowienie to nie wiąże konsumentów, jeśli nadal jest stosowane przez tego przedsiębiorcę we wzorcach umów. Zatem w przypadku Millennium Bank konsumenci kwestionujący te wpisane do rejestru postanowienia, mogą powoływać się na wyrok Sądu Apelacyjnego w tej sprawie (sygn. akt VI Aca 420/11), a sąd jest związany rozstrzygnięciem z mocy samego prawa. Wynika z tego, że Millennium Bank wprowadzał klientów w błąd. Bank zaniechał stosowania zakwestionowanej praktyki w trakcie postępowania. Jej dotychczasowe **skutki były jednak bardzo poważne**, gdyż mogła zniechęcić wielu konsumentów do dochodzenia swych uprawnień. W związku z tym kara dla przedsiębiorcy wyniosła ponad 20 mln zł⁴⁷. Bank musiał również poinformować klientów o decyzji UOKiK w trybie natychmiastowej wykonalności, tj. jeszcze przed jej uprawomocnieniem się. W związku z tym wystąpił w tej sprawie

W latach 2015-2017 Urząd wszczął postępowania przeciwko

bankom, kwestionując sposoby informowania klientów o istotnych zmianach w umowach

listy, a także zamieścić publikację na swojej stronie internetowej i Twitterze. W sprawie złożono odwołanie.

Urząd zakończył postępowanie przeciwko Europejskiej Grupie Finansowej Council S.A. (EGFC), działającej pod marką Personal Finanse w 50 miastach w całej Polsce. Firma oferowała pośrednictwo finansowe głównie osobom potrzebującym środków na spłatę dotychczasowych zobowiązań. W ramach zawieranych umów, przedsiębiorca zobowiązywał się do wyszukania ofert finansowych dostosowanych do konsumenta, pochodzących od różnych instytucji finansowych. **Oferowane przez przedsiębiorcę pożyczki znacznie przewyższały wnioskowane przez klientów kwoty.** Używając zawitej argumentacji, pośrednicy finansowi przekonywali klientów, że nadwyżka jest rzekomo dla nich korzystna. Firma nakłaniała również osoby bez zdolności kredytowej do zaciągania zobowiązań za pośrednictwem osoby trzeciej. Jednocześnie zapewniano, że po pewnym czasie należność zostanie

przeniesiona na konsumenta, tymczasem zgodnie z prawem przejęcie długu wymaga zgody wierzyciela. Ponadto przedsiębiorca nie informował klientów o kosztach pośrednictwa finansowego podczas zawierania umowy. Za te działania UOKiK nałożył na firmę karę w wysokości ponad 6 mln zł⁴⁸. W sprawie złożono odwołanie.

UOKiK zakwestionował również szereg postanowień stosowanych przez EGFC we wzorcach umów. W tej sprawie prowadzono odrębne postępowanie, w wyniku którego firmę ukarano kwotą 5,75 mln zł⁴⁹. Niedozwolone klauzule odnosiły się m.in. do kwestii wynagrodzenia pośrednika – sformułowane były niejednoznacznie, dzięki czemu **przedsiębiorca mógł maksymalizować swoje zyski kosztem klientów.** Wzorce umów wymuszały również na konsumentach złożenie oświadczeń, które utrudniały im dochodzenie roszczeń w przyszłości. Były to stwierdzenia odnoszące się m.in. do rzetelności działania firmy czy rzekomo indywidualnie negocjowanych postanowień. Firma odwołała się od decyzji.

Za oferowanie kredytów niedostosowanych do potrzeb i możliwości klientów UOKiK ukarał także Kancelarię Prawną Proculus. Firma specjalizowała się w pożyczaniu pieniędzy osobom, które nie miały zdolności kredytowej i potrzebowały środków finansowych na spłatę wcześniejszych zobowiązań. W decyzji z 2017 r. Urząd stwierdził, że Kancelaria celowo manipulowała informacjami, przez co pożyczane kwoty były wyższe niż potrzeby konsumentów i ich możliwości spłaty. UOKiK zarzucił również firmie zbyt wysokie prowizje, wynoszące ok. 20 proc. kredytu, które

⁴⁶. Klauzule zostały wpisane do rejestru pod numerami 3178 i 3179.

⁴⁷. Decyzja DOIK-12/2017.

⁴⁸. Decyzja RWR-5/2017.

⁴⁹. Decyzja RWR-10/2017.

Zmiana prawa w obszarze kredytów hipotecznych i kredytów konsumenckich

W lipcu 2017 r. zaczęła obowiązywać ustawa o kredycie hipotecznym i nadzorze nad pośrednikami kredytu i agentami*. To pierwsze rozwiązanie, które kompleksowo reguluje proces reklamowania, oferowania, zawierania i wykonywania umów o kredyt hipoteczny. Regulacja ma na celu większą transparentność ofert i wzmocnienie pozycji konsumentów, którzy w sporach z bankami są często słabszą stroną. W latach 2016-2017 UOKiK aktywnie uczestniczył w pracach legislacyjnych dotyczących tej ustawy. Postulował m.in. eksponowanie informacji o RRSO, uzależnienie wszelkich zmian oprocentowania od wskaźnika referencyjnego oraz wprowadzenie przepisów dotyczących rejestru instytucji pożyczkowych, a także nadzoru nad wspomnianymi podmiotami. Rozwiązania te uwzględniono. Ustawa wprowadziła również zmiany w regulacjach dotyczących reklamy kredytu konsumenckiego. UOKiK przygotował nowelizację przepisów w tym zakresie. W reklamach zawierających dane dotyczące kosztów kredytu zestaw obowiązkowych informacji będzie musiał być przedstawiony tak samo widocznie, czytelnie i stylizowanie jak inne informacje dotyczące kosztów kredytu. Pozostałe reklamy kredytu konsumenckiego muszą zawierać informację o wysokości RRSO również podaną w taki sam sposób. Zgodnie z postulatami UOKiK, wprowadzono też nadzór nad instytucjami pożyczkowymi oraz rejestr tych instytucji prowadzony przez KNF**.

* Ustawa z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym i nadzorze nad pośrednikami kredytu i agentami (Dz. U. 2017 poz. 819). Ustawa wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomością mieszkaniową i zmieniającej dyrektywę 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010.

** Szczegółowe informacje na temat uwag zgłaszanych przez Urząd znajdują się w Sprawozdaniu za 2016 r.

Udział w międzyresortowym Zespole Roboczym ds. Rozwoju Innowacji Finansowych (FinTech)

Celem powołanego przez Komisję Nadzoru Finansowego zespołu było zidentyfikowanie i usunięcie barier legislacyjnych utrudniających rozwój tego sektora, a także stworzenie dla przedsiębiorców działających na tym rynku tzw. piaskownicy regulacyjnej (regulatory sandbox). Chodziło o stworzenie wydzielonego, bezpiecznego środowiska, w którym można eksperymentować bez ponoszenia prawnych konsekwencji. Prace zespołu przebiegały w 6 grupach: Systemowej, Płatniczej, Blockchain i AML, Kapitałowej, Ubezpieczeniowej, Konsumentckiej i Przetwarzania Danych oraz Crowdfunding i Pożyczek Społecznościowych. UOKiK przygotowywał 14 stanowisk w odniesieniu do omawianych kwestii. Prace zespołu zakończyły się w listopadzie 2017 r. przedstawieniem końcowego raportu*.

* Raport udostępniono na stronie internetowej KNF.

pobierane były nawet jeżeli wszystkie czynności wykonywał bank lub nie doszło do zawarcia umowy. Wystawiane przez firmę weksle in blanco nie zawierały wymaganej klauzuli „nie na zlecenie”. W konsekwencji firma pożyczkowa mogła wpisać dowolną kwotę i przenieść zobowiązanie na inną osobę. Nałożona przez Urząd kara wyniosła 5,8 mln zł⁵⁰. Decyzja jest prawomocna.

Ponadto **Urząd sprawdza wywiązywanie się z obowiązków informacyjnych przez firmy oferujące kredyty**. Prawo określa m.in. szczegółowe wymagania w zakresie reklamy kredytu konsumenckiego, wskazując kluczowe informacje, które powinny być prezentowane w widoczny i zrozumiały sposób. Nie zawsze jednak przedsiębiorcy dostosowują materiały marketingowe do ich nośnika. **Urząd zakwestionował reklamy** Getin Noble Banku z 2015 r., dotyczące kredytu konsolidacyjnego „5% niższa rata”. Zastrzeżenia wzbudziły ulotki, a także reklamy telewizyjne i internetowe. Wymagane prawem informacje były przedstawione zbyt małą czcionką, a czas wyświetlania tekstu w spotach telewizyjnych był zbyt krótki. Bank zobowiązał się do

rekompensaty publicznej dla klientów, którzy skorzystali z oferty na kredyt konsolidacyjny 5 proc. w okresie kampanii telewizyjnej i w ciągu 14 dni od jej zakończenia. Rekompensata polegała na obniżeniu oprocentowania o 0,5 proc. lub zwrocie odsetek pobranych przez ostatnie 6 miesięcy spłacania kredytu. W wydanej decyzji UOKiK zakwestionował jednocześnie zastosowany w reklamach przykład reprezentatywny⁵¹. Getin Noble Bank zestawiał ze sobą dwa reprezentatywne przykłady kredytu (z ubezpieczeniem i bez), co utrudniło konsumentom porównywanie warunków kredytu z ofertami innych banków. Za to naruszenie Urząd nałożył na Getin Noble Bank karę ponad 1,7 mln zł. Przedsiębiorca odwołał się od decyzji⁵².

UOKiK zakwestionował również reklamy 2 firm pożyczkowych: Net Credit i Incredit. Przedsiębiorcy zapewniali, że nowi klienci dostaną pierwszą pożyczkę do 2 tys. „za darmo”. Tymczasem w umowach warunkiem darmowej pożyczki była terminowa spłata, przy czym w przypadku opóźnienia klient płacił prowizję lub czasem odsetki. Nieterminowe wywiązanie się z zobowiązań tączyło się z większym

50. Decyzja RWR-11/2017.

51. Zgodnie z prawem bank musi zaprezentować warunki kredytu, na jakich spodziewa się zawrzeć co najmniej dwie trzecie umów na dany produkt. Ma to ułatwić potencjalnym klientom porównywanie ofert różnych banków na podobne kredyty.

52. Decyzja RKR-4/2017.

53. Decyzja RKR-11/2017.

54. Decyzja RKR-13/2017.

55. Decyzja RPZ-4/2017.

56. W związku z postępowaniem UOKiK zwrócił się o przekazywanie skarg konsumenckich w tej sprawie.

57. Decyzja RŁO-9/2017.

58. Decyzja RBG-4/2017.

59. Przedłużenie umowy w świetle ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta traktowane jest jak zawarcie nowej umowy.

kosztem niż sugerowała to reklama. W ten sposób konsumenci byli wprowadzani w błąd. Ponadto obydwie firmy zapewniały w reklamach, że pieniądze znajdują się na koncie klienta w ciągu 15 minut, w rzeczywistości dotyczyło to tylko osób, które miały rachunek w jednym z określonych siedmiu banków. Ponadto Incredit liczył 15 minut od czasu pozytywnego rozpatrzenia wniosku, a nie od chwili jego złożenia. W reklamach obu firm wysokość rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania była zaniżona, a Incredit nieprawidłowo naliczał odsetki. UOKiK nałożył kary na obydwie firmy: ponad 1,3 mln zł na Net Credit⁵³ oraz 351 tys. zł na Incredit⁵⁴. Ten ostatni został także zobowiązany do zwrotu klientom zawyżonych kwot odsetek. Obie firmy odwołały się od decyzji.

Oszustwa telekomunikacyjne

Do częstych, rażących działań na szkodę konsumentów dochodzi na rynku usług telekomunikacyjnych. Jednym z nich jest **podsywanie się pod dotychczasowego dostawcę usług**.

W 2017 r. Urząd prowadził postępowanie przeciwko Telekomunikacji Cyfrowej w związku z sygnałami od konsumentów, przede wszystkim seniorów i ich rodzin. Przedstawiciele firmy, dzwoniąc do konsumentów, udawali dotychczasowego operatora i proponowali rzekomo korzystniejsze warunki świadczonych usług. Sugerowali, że przedkładane konsumentom do podpisu dokumenty zawierają korzystną zmianę w dotychczasowej umowie. Tymczasem ich podpisanie skutkowało zmianą operatora, a niższe stawki obowiązywały jedynie przez dwa miesiące, o czym również nie informowano klientów. Za niedozwolone praktyki UOKiK ukarał przedsiębiorcę

kwotą 0,5 mln zł i zakazał prowadzonych działań. Firma złożyła odwołanie⁵⁵. Ze względu na szkodliwość działań, jeszcze w trakcie postępowania UOKiK wydał ostrzeżenie konsumentom w sprawie działań Telekomunikacji Cyfrowej.

Ostrzeżenie konsumentom wydano również w sprawie Nasza S.A.

Urząd otrzymał kilkaset skarg od oszukanych klientów, głównie za pośrednictwem rzeczników konsumentów.

W 2017 r. UOKiK nałożył

14

mln zł kary na Orange Polska za nieuczciwe reklamy „Superpromocja Neostrady” i „Geopromocja dla Neostrady”

tów⁵⁶. Mechanizm działania firmy był podobny: podsywanie się pod określonego operatora i przedstawianie rzekomo korzystniejszej oferty. Co więcej, na umowach eksponowano logo dotychczasowego usługodawcy. W 2017 r. Urząd wszczął postępowanie w tej sprawie. Jednocześnie prowadził oddzielne postępowanie przeciwko Nasza S.A., tym razem dotyczące wzorców umów. UOKiK uznał niektóre klauzule za niezgodne z prawem i nakazał zaprzestania ich stosowania.

Przykładowo przedsiębiorca przyznawał sobie jednostronne prawo do wprowadzania „wszelkich niezbędnych poprawek i korekt w dokumentacji umownej”. Tym samym mógł kształtować warunki umowy wbrew woli konsumenta. Za stosowanie tych klauzul Urząd nałożył łączną karę w wysokości 175,8 tys. zł⁵⁷. Firma złożyła odwołanie od decyzji.

Reklamy telekomunikacyjne

UOKiK sprawdza również rzetelność przekazów marketingowych operatorów telekomunikacyjnych. W 2017 r. nałożył ponad 16 mln zł kary na Orange Polska za nieuczciwe reklamy „Superpromocja Neostrady” i „Geopromocja dla Neostrady”⁵⁸. W materiałach telewizyjnych i na billboardach firma w nieczytelny sposób informowała o dodatkowych kosztach dla konsumentów nieposiadających telefonu stacjonarnego. Urząd zakwestionował rozmiar czcionki, długość i czas emisji prezentowanego komunikatu. Ponadto w przypadku reklam radiowych przedsiębiorca zupełnie pominął kwestię dodatkowych kosztów, eksponując jedynie promocyjną cenę abonamentu. W ten sposób konsumenci byli wprowadzani w błąd co do faktycznej ceny usług. Spółka odwołała się od decyzji.

Nierespektowanie prawa do odstąpienia od umowy

Zmiana warunków umowy („przedłużenie” umowy) w świetle prawa traktowana jest jak zawarcie nowej umowy⁵⁹. Konsumentowi w tej sytuacji przysługuje 14 dni na bezpłatne odstąpienie od kontraktu. Tych wymogów nie respektowała firma ITI Neovision przy zawieraniu umów na odległość w zakresie platformy telewizyjnej nc+. Spółka włączyła usu-

gę bez wyraźnej zgody konsumentów i udzielała błędnych informacji w sprawie odstąpienia od umowy. Traktowała usługę telewizyjną jako usługę dostarczania treści cyfrowej, od której nie można odstąpić. Jednak istotą umów nie było dostarczenie pojedynczej treści (np. filmu), lecz zapewnienie ciągłości korzystania z kanałów telewizyjnych w ramach określonych pakietów. W wydanej decyzji⁶⁰ UOKiK przyjął zobowiązanie ITI Neovision do usunięcia skutków naruszeń. Byłym abonentom, którzy niestusnie ponieśli koszty z tytułu odstąpienia, zaproponowano zwrot poniesionych kosztów. Dla osób, które chcąc uniknąć konsekwencji finansowych nadal trwały w umowie, przygotowano możliwość nieodpłatnego korzystania z usług. W decyzji określono również rekompensatę publiczną dla konsumentów, którzy za późno otrzymali potwierdzenie zmiany lub zawarcia umowy, niezależnie od tego, czy złożyli w tej sprawie reklamację.

Usługi typu premium

UOKiK podejmował działania w związku z informacjami o nieprawidłowościach związanych z usługami premium. Zareagowano np. na pojawienie się w mediach społecznościowych fałszywego profilu sklepu Media Expert. W wyniku działań UOKiK w 2017 r. dostawcy usług weryfikowali udzielone odpowiedzi na reklamacje, zwracali konsumentom poniesione koszty i wprowadzili zmiany w procedurach wewnętrznych.

Sprawy dotyczące nagrywania rozmów telefonicznych przez operatorów telekomunikacyjnych

UOKiK sprawdził, czy operatorzy telekomunikacyjni udostępniają konsumentom nagrania telefonicznych rozmów sprzedażowych zmierzających do

Przykłady zakwestionowanych działań

przedsiębiorca	sposób działania	kara/rekompensata publiczna
Biomed Centrum Kruszk, Kruszk	„zawiadomienia” o bezpłatnych zabiegach w ramach ogólnopolskich akcji „Dajemy zdrowie” oraz „Zdrowie dla Ciebie” – zapewnienie, że nie chodzi o sprzedaż produktów » w praktyce sprzedaż lamp naświetlających	39 222 zł
Carpe Diem Med	namawianie na bezpłatną, domową rehabilitację „na kręgosłup, stawy, bóle reumatyczne” – zapewnienie, że nie chodzi o sprzedaż produktów » w rzeczywistości zabiegi polegały na podłączeniu do elektrostymulatora, który można było kupić w zestawie z podkładem (ochraniaczem) na materac	27 964 zł
Housefire	zaproszenia do udziału w bezpłatnych prelekcjach promujących zdrowy tryb życia, połączone z prezentacją najnowocześniejszych masażerów i możliwością ich zakupu » przy sprzedaży na raty wykorzystywano weksle in blanco z klauzulą „na zlecenie...” wbrew ustawie o kredycie konsumenckim » utrudnianie zwrotów towaru – obciążanie kosztami rzekomego uszkodzenia produktu lub jego opakowania bez możliwości weryfikacji tych okoliczności przez konsumentów	360 012 zł - zwrot klientom nieprawidłowo wystawionych weksli - zwrot pobranych kwot z tytułu uszkodzenia towaru lub opakowania

zawarcia umowy. Część z nich robiła to jeszcze przed wystąpieniem Urzędu do przedsiębiorców (ITI Neovision, Multimedia Polska, Multimedia Polska-Południe, UPC Polska). W wyniku działań Urzędu, Multimedia Polska, Multimedia Polska-Południe i UPC Polska zmieniły sposób udostępniania nagrań na bardziej dogodny dla konsumentów. Pozostali przedsiębiorcy udostępniali jedynie nagrania rozmów, w których dokonano zmiany warunków umowy, zmienili jednak praktykę na skutek interwencji Urzędu (Netia, Orange Polska, P4, T-Mobile Polska, Vectra). Działania wobec Cyfrowego Polsatu S.A. i Polkomtel Sp. z o.o. były kontynuowane w 2018 r.

Sprzedaż na pokazach

Do naruszeń interesów konsumentów dochodzi często podczas różnych pokazów. Zdarza się, że wprowadzeni w błąd konsumenci decydują się na niepotrzebny i zbyt drogi zakup, jednocześnie mają problemy ze zwrotem lub reklamacją tego typu towarów lub usług. Bardzo często ofiarami tych praktyk padają seniorzy, skuszeni np. możliwością bezpłatnych badań czy obietnicą prezentu. W 2017 r. UOKiK wydał serię decyzji w tym zakresie⁶¹. Przedsiębiorcy zapraszali m.in. na bezpłatne zabiegi, rehabilitację, gdy tymczasem chodziło o sprzedaż różnych urządzeń, suplementów diety,

kosmetyków. Oprócz ukrywania handlowego celu spotkania, naruszenia dotyczyły również podpisywania weksli niezgodnych z prawem, ograniczenia praw do rękojmi czy zniechęcania do zwrotu towarów. Na 6 przedsiębiorców UOKiK nałożył kary w łącznej wysokości blisko pół miliona złotych.

Suplementy diety

Suplementy diety nie leczą ani nie zapobiegają chorobom. Sugerowanie w przekazach marketingowych, że posiadają tego typu właściwości jest niezgodne z prawem. UOKiK miał zastrzeżenia co do rzetelności przedsiębiorców w tym zakresie. W związku z tym w 2015 r. zaapelował o weryfikację treści i formy przekazu reklamowego tych środków spożywczych. Urząd wskazał również na potrzebę stworzenia branżowego kodeksu dobrych praktyk. Przyjęte rozwiązanie nie spełniło jednak oczekiwań organu. Przede wszystkim kodeks odnosi się do praktyk, które można wyeliminować w oparciu o obowiązujące przepisy. Urząd krytycznie odniósł się również do przewidzianych sankcji i zasad funkcjonowania sądu dyscyplinarnego.

Obok apelu o samoregulację branży, UOKiK rozpoczął działania administracyjne. W latach 2016-2017 **w związku z nierzetelnymi reklamami wszczęto 5 postępowań przeciwko producentom suplementów diety.**

W roku 2017 wydano trzy pierwsze decyzje, w tym jedną wobec Olimp Laboratories. Zastrzeżenia Urzędu dotyczyły powoływania się na autorytet farmaceutów i ich rzekomej rekomendacji. Spółka uniknęła kary finansowej, ponieważ zobowiązała się do usunięcia skutków nieuczciwej reklamy. Na własny koszt wyemitowała

w radiu komunikaty o tym, że mogła wprowadzać w błąd w reklamach produktu magnezowego „Chela Mag B6”⁶². Urząd zakwestionował również reklamy produktów „Pneumolan” oraz „Pneumolan Plus”. Ich producent – Spółka Walmark – zobowiązał się do zaprzestania używania w swoich reklamach sformułowań, które mogły wprowadzać konsumentów w błąd, sugerując właściwości lecznicze swoich preparatów. Spółka zobowiązała się również do wydrukowania, na swój koszt, plakatów i poradników na temat właściwości suplementów diety⁶³. UOKiK wydał także decyzję w sprawie reklamy suplementów „RenoPuren Zatoki Hot” i „RenoPuren Zatoki Junior”. W związku z postępowaniem **przeprowadzono badania spoteczne**, które potwierdziły, że znaczna część konsumentów odbierała produkty jako posiadające właściwości lecznicze. Działo się tak na skutek fabuły i sformułowań użytych w reklamie. Na producenta – firmę Aflofarm – Urząd nałożył karę 25,8 mln zł⁶⁴. Przedsiębiorca odwołał się od decyzji.

60. Decyzja DOIK-3/2017.

61. Firmy i decyzje: Aqua Med RPZ-11/2017 (złożono odwołanie) oraz Carpe Diem Med z Opalenicy RPZ-6/2917 (złożono odwołanie), Iscomed z Wrocławia RPZ-9/2017 (złożono odwołanie), Housefire (dawniej Hausfeuer) z Poznania RLU-7/2017 oraz Biomed Centrum Kruszk, Kruszk ze Smolnicy RKT-11/2017 (złożono odwołanie), firma Exito z Opalenicy RPZ-7/2017 (nie złożono odwołania).

62. Decyzja RBG-1/2017.

63. Decyzja DDK-1/2017.

64. Decyzja DOIK-5/2017.

65. Dotyczą one ponad 20 grup produktów – m.in. urządzeń elektrycznych (w tym sprzętu elektrycznego i AGD), zabawek, środków ochrony indywidualnej, materiałów budowlanych, maszyn i wind.

2.3

Nadzór nad Inspekcją Handlową

Jedną z instytucji chroniących interesy konsumentów jest Inspekcja Handlowa (IH). Jej zadania realizują UOKiK oraz wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej. W ramach nadzoru nad IH, **Urząd opracowuje roczne plany kontroli ogólnokrajowych i monitoruje ich wykonanie przez wojewódzkie inspektoraty IH.** Priorytety kontrolne są ustalane w oparciu o wykryte nieprawidłowości w latach poprzednich, ich znaczenie oraz powszechność występowania danej kategorii produktów. Ważne są także informacje otrzymywane z rynku, w tym skargi konsumenckie. Działania inspekcyjne obejmują określony katalog kontroli w zakresie artykułów rolno-spożywczych, produktów nieżywnościowych i usług. Urząd sprawdza również legalność i rzetelność działań przedsiębiorców. W przypadku artykułów nieżywnościowych kontrole obejmują także kwestie ogólnego bezpieczeństwa produktów i zgodności z dyrektywami nowego podejścia⁶⁵. Wojewódzkie inspektoraty IH prowadzą również działania własne i interwencyjne, w związku z niepokojącymi sygnałami z rynku. Część kontrolowanych produktów poddawana jest specjalistycznym badaniom, m.in. w laboratoriach zarządzanych przez UOKiK. Urząd prowadzi także postępowania odwoławcze od decyzji wydawanych przez wojewódzkich inspektorów IH.

Kontrole IH*

8254 kontrole artykułów
rolno-spożywczych

4286 kontroli artykułów
nieżywnościowych
i usług

1012 kontroli dotyczą-
cych ogólnego
bezpieczeństwa
produktów

1552 kontrole dotyczące
zgodności z dyrek-
tywami nowego
podejścia

2652 kontrole
pozostałe – m.in.
legalność prowa-
dzenia działalności
gospodarczej,
rzetelność,
uwidocznienie cen

143 decyzje UOKiK
dotyczące odwołań od
decyzji wojewódzkich
inspektorów IH**

* Dane dotyczą: kontroli ujętych w rocznym planie UOKiK, kontroli własnych IH, kontroli interwencyjnych. Informacje na temat kontroli jakości paliw przedstawiono w dalszej części Sprawozdania.

** Liczba obejmuje odwołania w zakresie decyzji dotyczących wskazanych kategorii kontroli oraz w sprawie decyzji dotyczących jakości paliw.

*** Zespół ds. Fałszowania i Nielegalnego Obrotu Produktami Leczniczymi oraz Innymi Fałszowanymi Produktami Spełniającymi Kryteria Produktu Leczniczego.

Przegląd działań kontrolnych

Kontrole produktów rolno-spożywczych

Żywność znajdująca się w sprzedaży detalicznej powinna spełniać wymagania jakościowe, obejmujące zarówno cechy produktu, jak i jego oznakowanie. Dzięki temu konsument może wybrać produkt odpowiedni do swoich potrzeb. **Prawo zakazuje wszelkich praktyk mogących wprowadzać w błąd, w tym fałszowania artykułów spożywczych.** UOKiK opracowuje plany działań IH, pozwalające na kompleksową kontrolę podstawowych grup produktów żywnościowych pod kątem jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w sprzedaży detalicznej. W roku 2017 zrealizowano **17 ogólnopolskich tematów kontrolnych** w tym zakresie. W szczególności sprawdzano produkty, które wymagały ścisłej współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną (PIS), ze względu na jej wiodącą rolę w zakresie nadzoru.

Kontrole produktów nieżywnościowych i usług

UOKiK współpracuje ściśle z wojewódzkimi inspektoratami IH także w zakresie kontroli produktów nieżywnościowych i usług. W 2017 r. zrealizowano **13 tematów kontrolnych** w tym zakresie. Najliczniejsze działania prowadzono w sprawach jakości i oznakowania produktów wtókienniczych oraz prawidłowego informowania o cenach. Inspekcja sprawdzała również m.in. zawartość niektórych substancji chemicznych oraz prawidłowe wprowadzanie do obrotu wyposażenia lub części samochodowych, wymagających świadectwa homologacji. W tym ostatnim przypadku **skontrolowano 121 przedsiębiorców.** W efekcie zakwestionowano 11 z 351 z partii

Współpraca międzyresortowa – produkty nieżywnościowe i leki

Urząd uczestniczy w Forum Współpracy w zakresie nadzoru nad chemikaliami, w ramach porozumienia zawartego pomiędzy krajowymi instytucjami odpowiedzialnymi za ten obszar. Dzięki forum możliwe są wspólne inicjatywy kontrolne oraz wymiana najlepszych praktyk w zakresie egzekwowania przepisów w obszarze chemikaliów. Współpraca obejmuje także wymianę informacji odnośnie do naruszeń prawa. Ustalenia forum znajdują odzwierciedlenie w podejmowanych przez Inspekcję Handlową działaniach w zakresie nadzoru nad chemikaliami. Spotkania forum odbywają się średnio 2 razy w roku.

Kompetencje UOKiK bezpośrednio nie obejmują produktów leczniczych, jednak, ze względu na rolę w systemie ochrony konsumentów, Urząd uczestniczy w spotkaniach międzyresortowego zespołu do spraw zafalszowanych leków***. Jego celem jest minimalizowanie obrotu lekami sfalszowanymi lub pochodzącymi z nielegalnych źródeł, które stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego.

sprawdzonych pod kątem posiadania świadectwa homologacji.

Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

Produkty przeznaczone na rynek polski muszą spełniać ogólne wymagania dotyczące bezpieczeństwa. Inspekcja Handlowa sprawdza, czy wyroby w zwykłym użytkowaniu nie zagrażają życiu i zdrowiu konsumentów. Priorytetami kontrolnymi w 2017 r. w zakresie ogólnego bezpieczeństwa były m.in.: odzież dziecięca oraz artykuły

Współpraca z Państwową Inspekcją Sanitarną

W 2017 r. Inspekcja Handlowa wspólnie z Państwową Inspekcją Sanitarną kontrolowały m.in. usługi gastronomiczne świadczone przez firmy cateringowe dla szpitali, sanatoriów, domów dziecka, domów opieki społecznej. Inspekcja sprawdziła 83 zakłady, które zaopatrzywały 282 instytucje. Nieprawidłowości stwierdzono w ponad 71 proc. placówek. Najbardziej rażące z nich to: brak informacji o alergenach, stosowanie tańszych składników, używanie przeterminowanej żywności, niehigieniczne warunki przechowywania jedzenia, zaniżona waga porcji oraz niezgodność jadłospisu z zawartymi umowami.

W ramach współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną skontrolowano również suplementy diety. Inspekcja Handlowa zwracała szczególną uwagę na to, czy informacje na opakowaniach lub stronach internetowych nie wprowadzają konsumentów w błąd co do właściwości produktów. Sprawdzono 80 przedsiębiorców z całej Polski. Inspekcja zakwestionowała 20 proc. partii produktów, czyli 10 proc. mniej niż w roku 2016. Najwięcej

zastrzeżeń wzbudziło oznakowanie opakowania, m.in. brak wykazu składników, niezbędnych ostrzeżeń, czy zalecanej porcji dziennego spożycia. Część próbek sprawdzono laboratoryjnie, kwestionując 11 proc. z przebadanych. W wyniku kontroli przedsiębiorcy wycofali z rynku suplementy, które nie spełniały wymagań. W roku 2017 realizowano również kontrole w związku z zaleceniami Komisji Europejskiej. Dotyczyły one m.in. produktów objętych systemami jakości, oznaczenia geograficznego (ChOG), chronionej nazwy pochodzenia (ChNP) lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami (GTS) oraz produktów rolnictwa ekologicznego. Priorytety dotyczyły także produktów objętych unijnymi systemami kontroli: świeżych owoców i warzyw, oliwy z oliwek. Do kontroli typowano również produkty, które były najczęściej kwestionowane w poprzednich kontrolach, jak np. mrożone ryby, wyroby oferowane w gastronomii (w tym m.in. dania mięsne i rybne, napoje alkoholowe i bezalkoholowe).

Ekoprojekt i kontrole żarówek specjalnego zastosowania

Ekoprojekt obejmuje szereg regulacji unijnych, których celem jest upowszechnianie energooszczędnych rozwiązań w oświetleniu. Z rynku stopniowo eliminowane są natomiast produkty energochłonne, przy czym prawo przewiduje w tym zakresie wyjątki dla żarówek specjalnego zastosowania. Tego typu produkty muszą mieć specyficzne parametry techniczne i nie są przeznaczone do użytku domowego. W lutym 2017 r. UOKiK zorganizował spotkanie ze Związkiem Producentów Sprzętu Oświetleniowego „Pol-lighting” w sprawie planowanych kontroli żarówek tego typu. Urząd przygotował również szkolenie m.in. dla inspektorów IH, dotyczące obowiązujących wymagań dla lamp do celów specjalnych. W II kwartale 2017 r. przeprowadzono ogólnokrajową kontrolę źródeł światła do celów specjalistycznych pod kątem spełniania wymogów ekoprojektu.

i meble dla małych dzieci, grille i podpatki, sprzęt do majsterkowania i narzędzia ogrodnicze, rowery dla młodzieży i dorosłych. Poza kontrolami zlecanymi przez UOKiK, wojewódzkie inspektoria realizowały również kontrole własne i interwencyjne, wynikające m.in. ze skarg otrzymywanych od konsumentów i przedsiębiorców. Łącznie sprawdzono 3819 produktów⁶⁶ i wykryto nieprawidłowości w 31 proc. przypadków. 86 wyrobów przebadano laboratoryjnie, przy czym zakwestionowano bezpieczeństwo 43 proc. artykułów.

Kontrole w zakresie unijnych wymogów – dyrektywy nowego podejścia

Produkty dostępne na terenie Unii Europejskiej muszą spełniać określone wymagania w zakresie bezpieczeństwa, niezależnie od tego, w którym z krajów członkowskich zostały wyprodukowane lub wprowadzone do obrotu. Działania inspekcyjne służą egzekwowaniu unijnych wymogów. UOKiK określa obszary priorytetowe w tym zakresie w corocznym planie Inspekcji Handlowej. W 2017 r. były to m.in. **zabawki, sprzęt**

elektryczny, maszyny (np. elektronarzędzia) oraz środki ochrony indywidualnej. Podczas kontroli sprawdzana jest m.in. dokumentacja, oznakowanie, a także właściwości konstrukcyjne wyrobów. W 2017 r. kontrole IH objęły 5503 wyroby. Zastrzeżenia budził co trzeci produkt. W wyniku działań laboratoryjnych zakwestionowano blisko 36 proc. z 689 przebadanych wyrobów.

⁶⁶. Podana liczba dotyczy zarówno kontroli przeprowadzonych na zlecenie UOKiK, jak i kontroli własnych wojewódzkich inspektoratów IH.

2.4

Bezpieczeństwo produktów i nadzór rynku

UOKiK odpowiada za **nadzór nad ogólnym bezpieczeństwem produktów nieżywnościowych**⁶⁷, które w zwykłym użytkowaniu nie mogą stanowić zagrożenia dla użytkowników. Urząd jest także jedną z krajowych instytucji **nadzorujących rynek pod kątem spełniania unijnych wymogów w ramach tzw. systemu oceny zgodności** dla wybranych kategorii artykułów nieżywnościowych⁶⁸. Produkty znajdujące się w państwach Unii Europejskiej muszą spełniać określone wymagania, aby zapewnić swobodny przepływ bezpiecznych towarów w ramach jednolitego rynku. Odpowiedzialność w tym zakresie ponoszą przedsiębiorcy, natomiast ich działania sprawdzane są

m.in. przez Urząd. Zarówno w przypadku ogólnego bezpieczeństwa produktów, jak i systemu oceny zgodności, UOKiK ściśle współpracuje z Inspekcją Handlową w zakresie działań kontrolnych. Ponadto prowadzi postępowania mające na celu eliminację nieprawidłowości i zagrożeń na rynku.

Działania w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

Urząd analizuje wyniki kontroli IH i napływające sygnały, w szczególności skargi konsumenckie. Uzyskane informacje służą do prowadzenia działań administracyjnych. W przypadku, gdy produkt stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia użytkowników, UOKiK może nałożyć na producenta lub dystrybutora określone obowiązki, w tym nakazać wycofanie produktu z rynku albo od konsumentów. Urząd może również nałożyć karę finansową na przedsiębiorcę. Zazwyczaj jednak przedsiębiorcy jeszcze w trakcie postępowania podejmują działania mające na celu usunięcie z rynku zagrożeń lub produktów niebezpiecznych. W konsekwencji większość postępowań jest umarzana.

Działania UOKiK, podobnie jak w latach poprzednich, najczęściej dotyczyły **odzieży dziecięcej**, ze względu na powszechność tego typu produktów i częstotliwość nieprawidłowości. Zagrożenia dotyczą przede wszystkim sznurków, ściągaczy, a także elemen-

Działania UOKiK w liczbach – 2017 r.

- ogólne bezpieczeństwo produktów
- zgodność z wymaganiami UE (dyrektywami nowego podejścia)

podjęte czynności wyjaśniające

nowe postępowania

wydane decyzje*:

– w tym umorzenie sprawy ze względu na podjęte przez przedsiębiorcę działania naprawcze i wyeliminowanie zagrożenia

– w tym nakładające obowiązki

– w tym nakładające kary finansowe

decyzje dotyczące wniosków o ponowne rozpatrzenie sprawy

* Podano przykładowe rodzaje decyzji, w związku z tym dane nie sumują się do łącznej liczby wydanych decyzji.

Działania UOKiK w liczbach – 2017 r.

Ochrona życia – czujniki tlenku węgla

W roku 2017 r. w centrum uwagi UOKiK znalazły się także produkty bezpośrednio związane z ochroną życia konsumentów – czujniki tlenku węgla.

Tlenek węgla, zwany również „czadem”, jest silnie trującym gazem zagrażającym życiu człowieka. Jego źródłem w domach mogą być m.in. nieszczęsne kominki, piece węglowe, gazowe lub olejowe, a także kuchnie gazowe.

Corocznie ponad 100 osób w Polsce umiera w wyniku zatrucia tlenkiem węgla, a blisko 2000 ulega podtruciu.**

Czad jest bezwonny i bezbarwny. Jego wykryciu służą specjalistyczne czujniki. Brak przestrzegania określonych norm dla tego typu produktów grozi śmiertelnymi skutkami, dlatego UOKiK zlecił na przetómie 2016/2017 kontrolę tego typu urządzeń. Kolejne kontrole przeprowadzono w trzecim kwartale 2017 r. Inspekcja Handlowa sprawdziła wówczas 92 modele czujników, kwestionując co trzeci z nich. Najwięcej nieprawidłowości dotyczyło oznakowania i instrukcji użytkowania. Brakowało w nich m.in. ważnych dla konsumentów ostrzeżeń, np. o konieczności instalowania urządzenia przez fachowca. Wybrane modele poddano badaniom laboratoryjnym, które wskazały na nieprawidłowe funkcjonowanie części alarmów, ostrzegających o stężeniu tlenku węgla. W 2017 r. zakończono 4 postępowania, w wyniku których ponad 600 wadliwych czujników zostało wycofanych z rynku lub wyeliminowano z nich zagrożenia.

** Dane na podstawie <http://www.straz.gov.pl/porady/czad>.

Informacje o produktach niebezpiecznych

Powiadomienia o produktach niebezpiecznych

Podmiot, który dostarczył lub udostępnił produkt na rynku, odpowiada za jego bezpieczeństwo. Prawo zobowiązuje przedsiębiorców do informowania konsumentów oraz UOKiK o produktach, które stwarzają zagrożenie. W ramach powiadomień przedsiębiorcy wskazują również podjęte działania naprawcze, których wykonanie jest monitorowane przez UOKiK. Urząd zamieszcza otrzymane zgłoszenia na swojej stronie internetowej. W roku 2017 otrzymano 219 powiadomień, które w 87 proc. dotyczyły pojazdów mechanicznych. Były to głównie zgłoszenia od dużych koncernów motoryzacyjnych. Pozostałe powiadomienia dotyczyły m.in. artykułów dla dzieci, zabawek i sprzętu elektrycznego. Jeśli UOKiK uzna, że produkt może być dostępny także w innych krajach, informacje o zagrożeniu są przekazywane do unijnego systemu RAPEX.

Rejestr produktów niebezpiecznych

Produkty uznane przez UOKiK za niespełniające wymagań bezpieczeństwa są wpisywane do rejestru produktów niebezpiecznych.

Sprawdź

Rejestr produktów niebezpiecznych
Baza powiadomień
System RAPEX

tów, które łatwo mogą oderwać się od ubrania. W przypadku najmłodszych użytkowników stanowią one realne niebezpieczeństwo.

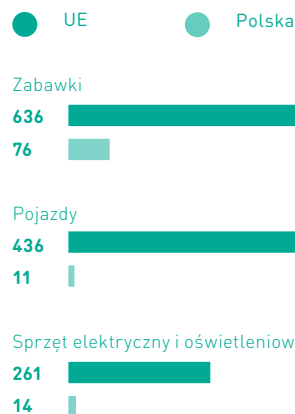
Działania w zakresie bezpieczeństwa produktów na terenie UE

Urząd prowadzi postępowania w zakresie zgodności wyrobów z unijnym prawodawstwem – dyrektywami nowego podejścia. Jeśli produkt nie jest zgodny z wymaganiami, UOKiK naka-

System RAPEX

RAPEX stanowi ważne źródło informacji o produktach niebezpiecznych na terenie UE. Komisja Europejska regularnie publikuje na swoich stronach internetowych notyfikacje o zgłoszonych produktach. W 2017 r. państwa członkowskie przekazały do systemu 2199 zgłoszeń, przy czym 133 dotyczyły produktów wprowadzonych po raz pierwszy na rynek UE przez polskich producentów lub importerów. UOKiK prowadzi polski punkt kontaktowy RAPEX. W 2017 r. przestał do systemu 122 zgłoszenia artykułów stwarzających zagrożenie, które wykryto na rynku polskim.

Najczęściej zgłaszane produkty w systemie RAPEX

67. Nadzór sprawowany jest zgodnie z ustawą z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. z 2016 r. poz. 2047). Ustawa określa również ogólne wymagania dotyczące bezpieczeństwa produktów i obowiązki

producentów oraz dystrybutorów w tym zakresie.
68. Nadzór sprawowany jest zgodnie z ustawą z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. poz. 542, z późn. zm.).

zuje usunięcie niezgodności, wycofanie towaru z rynku lub odzyskanie od nabywców. Wśród wydanych w 2017 r. decyzji, ponad połowa umarzata postępowanie. Oznacza to, że przedsiębiorcy usuwali niezgodności lub eliminowali produkty z rynku. Działania UOKiK dotyczyły najczęściej zabawek i sprzętu elektrycznego.

Informacje o produktach niezgodnych z wymaganiami

Rejestr wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie

UOKiK prowadzi rejestr wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie. W 2017 r. wpisano do niego **142 wyroby**, natomiast wypisano 45 w związku z wyeliminowaniem zagrożenia z rynku, np. poprzez wycofanie produktu z obrotu*.

System ICSMS

System informacyjno-komunikacyjny do celów nadzoru rynku – ICSMS (*Information and Communication System for Market Surveillance*) służy zbieraniu informacji o produktach niespełniających wymagań określonych w unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym. Pozwala także na wymianę tych informacji między organami nadzoru rynku państw UE. UOKiK prowadzi polski punkt kontaktowy ICSMS. W 2017 r. przekazał do systemu 15 notyfikacji, w związku z lokalizacją przedsiębiorcy wprowadzającego niezgodny wyrób do obrotu na terenie innego państwa członkowskiego UE.

Sprawdź

rejestr wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie
ICSMS

* Art. 61 ust. 4 ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku.

Ochrona zdrowia – bezpieczeństwo masek antysmogowych

Jednym z objawów zanieczyszczonego powietrza jest zjawisko smogu. Niebezpieczne związki chemiczne i pyły są szkodliwe dla zdrowia człowieka. Mogą wywoływać alergie, choroby płuc, a nawet raka. Wraz z rosnącą świadomością na ten temat, rośnie zainteresowanie konsumentów półmaskami filtrującymi do ochrony przed cząsteczkami – tzw. maskami antysmogowymi. W związku z rosnącą popularnością tego typu wyrobów i napływającymi skargami, UOKiK zlecił kontrolę w tym zakresie. W 2017 r. IH sprawdziła 10 modeli masek. Wszystkie zostały poddane badaniom przeprowadzonym w laboratorium Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego w Łodzi. Dwa modele nie miały odpowiednich właściwości ochronnych i przepuszczały obecne w powietrzu szkodliwe pyły. UOKiK wszczął jedno postępowanie administracyjne w sprawie półmaski niezgodnej z wymaganiami. W drugim przypadku przedsiębiorca odwołał się do UOKiK od decyzji IH zakazującej sprzedaży zakwestionowanego wyrobu. Sprawy kontynuowano w 2018 r. – do czasu rozstrzygnięcia firmy nie mogą sprzedawać półmasek.

Trzy inne półmaski inspektorzy zakwestionowali z powodu braków formalnych, np. w instrukcjach użytkowania. Inspekcja Handlowa skierowała do przedsiębiorców pisma o możliwości podjęcia dobrowolnych działań naprawczych. Wszyscy przedsiębiorcy podjęli skuteczne działania naprawcze, polegające na uzupełnieniu braków formalnych.

W ramach akcji polscy celnicy skontrolowali blisko

1,5

mln sztuk zabawek zgłaszanych do odprawy na granicy

Skuteczność działań UOKiK na przykładzie zabawek - 2017 r.

148

powiadomień wystanych do przedsiębiorców

67 309

wyrobów [sztuk] wycofanych z obrotu

920

usuniętych niezgodności

Bezpieczeństwo zabawek

Dzieci należą do szczególnie wrażliwych grup odbiorców. UOKiK regularnie zleca kontrole dotyczące artykułów przeznaczonych dla nich. W szczególności sprawdzana jest zawartość ftalanów – związków chemicznych, które nadają plastikowi miękkość i elastyczność. Normy dopuszczają ich określone stężenie. Jego przekroczenie jest niebezpieczne dla zdrowia. Najwięcej skarg i zapytań kierowanych do UOKiK w 2017 r. w kwestiach bezpieczeństwa produktów dotyczyło właśnie zabawek.

Pod koniec 2016 r. w ramach grupy Wyszehradkiej (V4) Polska zainicjowała działania dotyczące niebezpiecznych zabawek sprowadzanych spoza UE. Celem akcji było wyeliminowanie zabawek stwarzających zagrożenie chemiczne, zgłoszonych do odprawy w państwach regionu V4 oraz zacieśnienie współpracy w zakresie kontroli bezpieczeństwa produktów przywożonych z państw trzecich. Zarówno w naszym kraju, jak i Czechach, Słowacji oraz na Węgrzech, służby i urzędy współpracowały na rzecz wyeliminowania zagrożenia. Działania w Polsce przeprowadzono we wrześniu i październiku 2017 r. przy udziale

UOKiK, Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) i wojewódzkich inspektoratów IH. W ramach akcji polscy celnicy skontrolowali blisko 1,5 mln sztuk zabawek zgłaszanych do odprawy na granicy. W przypadku zastrzeżeń sprawę kierowali do Inspekcji Handlowej, która wydała 58 opinii, z tego 49 negatywnych. W efekcie blisko 700 tys. sztuk zabawek nie zostało dopuszczonych do obrotu w Polsce. Część z nich nie miała wymaganej dokumentacji albo oznakowania, które wskazywałoby na spełnianie norm bezpieczeństwa wymaganych na terenie UE. Laboratoryjnie przebadano 55 próbek, z czego w 25 przypadkach stwierdzono przekroczenie norm ftalanów, czasem nawet kilkaset razy. Wszystkie zakwestionowane próbki pochodziły z Chin. Dzięki wspólnej akcji służb zniszczono prawie 30 tys. sztuk zabawek, czyli wszystkie, które zawierały niedopuszczalne poziomy ftalanów. W latach 2013-2017 w związku z prowadzonymi kontrolami zabawek UOKiK wydał 142 decyzje dotyczące produktów zawierających ftalany. W konsekwencji wyeliminowano ponad 74,5 tys. sztuk zabawek stwarzających poważne zagrożenie dla zdrowia dzieci.

UOKiK zarządza krajowym system nadzoru rynku

Tworzy go szereg instytucji właściwych dla określonych produktów nieżywnościowych. W szczególności monitorowane są działania kontrolne w zakresie zgodności z wymaganiami, wskazanymi w wybranych aktach unijnego prawaodawstwa harmonizacyjnego (tzw. system oceny zgodności).

Przy UOKiK działa Komitet Sterujący ds. Nadzoru Rynku. To międzyinstytucjonalny zespół, służący koordynacji działań różnych instytucji w ramach system nadzoru rynku. Ma kluczowe znaczenie dla zachowania spójnego podejścia do realizowanych zadań. Ważnym elementem sprawnego systemu nadzoru rynku jest ścisła współpraca między służbami celnymi a organami nadzoru rynku, która pozwala na wykrycie i niedopuszczenie niebezpiecznych produktów do obrotu już na granicy.

2.5 Laboratoria

Część produktów objętych kontrolami Inspekcji Handlowej poddawana jest specjalistycznym badaniom. Zazwyczaj są one przeprowadzane w laboratoriach UOKiK, który zarządza **ośmioma jednostkami badawczymi**, w tym pięcioma wykonującymi badania produktów spożywczych. Działania pozostałych obejmują: paliwa, zabawki, produkty włókiennicze i inne produkty nieżywnościowe. Każde z laboratoriów posiada **certyfikat Polskiego Centrum Akredytacji**, co oznacza, że są kompetentne do oceniania, czy badane próbki odpowiadają obowiązującym przepisom. Dzięki specjalistycznym analizom możliwe jest wyeliminowanie z rynku produktów o niewłaściwej jakości lub stwarzających zagrożenie.

Laboratoria Urzędu pracują zgodnie z systemem zarządzania jakością określającym ogólne wymagania dotyczące laboratoriów badawczych wg normy PN-EN ISO/IEC 17025. Norma ta zawiera wymogi dotyczące m.in. kompetencji technicznych w zakresie dokonywanych pomiarów. Corocznie jednostki UOKiK uczestniczą w kilkudziesięciu programach międzylaboratoryjnych badań porównawczych, których wyniki potwierdzają ich wysoki standard działania. Laboratoria opracowują również nowe metody badawcze.

Działania UOKiK w liczbach – 2017 r.

4759

przebadanych próbek, w tym 2578 było zgodnych z deklaracją bądź przepisami prawa

41 143

parametry

60

programów badań biegłości

38

nowych metod badawczych

Dzięki działaniom inspekcyjnym, liczba stwierdzanych nieprawidłowości znacząco spadła i od 2015 r. utrzymuje się na poziomie poniżej

2.6 System kontroli jakości paliw

Podobnie jak inne produkty, także paliwa muszą spełniać określone wymogi jakościowe. UOKiK zarządza systemem kontroli i monitorowania w tym zakresie⁶⁹. Plany kontroli przygotowywane są przez Urząd, a realizowane przez wojewódzkie inspektoraty IH. Urząd zarządza również specjalistycznym laboratorium paliw. W przypadku paliw, które nie spełniają wymagań prawa, UOKiK wydaje decyzje zobowiązujące przedsiębiorców do uiszczenia kosztów badań laboratoryjnych. Ponadto Urząd prowadzi postępowania odwoławcze od decyzji wojewódzkich inspektorów IH, którzy nakładają na kontrolowanych przedsiębiorców kary za niezamieszczenie na stacji paliw informacji o zawartości biokomponentów w oferowanych paliwach ciekłych. Na stronie internetowej UOKiK publikowana jest lista stacji paliwowych i hurtowni wraz z wynikami kontroli.

Inspekcja Handlowa sprawdza niemal wszystkie rodzaje paliw dostępnych na rynku. **Regularne kontrole paliw prowadzone są od 2003 r.** Wówczas odsetek próbek paliw ciekłych niespełniających wymogów jakościowych wyniósł ok. 30 proc. W kolejnych latach, **dzięki działaniom inspekcyjnym, liczba stwierdzanych nieprawidłowości znacząco spadła i od 2015 r. utrzymuje się na poziomie poniżej 3 proc.**

⁶⁹. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2018 r. poz. 427 z późn. zm.).

2.6

System kontroli jakości paliw

2.7

System pozasądowego rozwiązywania sporów

2.8

Orzecznictwo sądowe

2.9

Współpraca z rzecznikami konsumentów i organizacjami konsumenckimi

PALIWA CIEKŁE

939

skontrolowanych losowo stacji i pobranych próbek

2,34%

zakwestionowanych próbek

GAZ LPG

374

skontrolowane losowo stacje i pobrane próbki

2,14%

zakwestionowanych próbek LPG

EFEKTY KONTROLI

43

przekazane zawiadomienia do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

48

decyzji UOKiK nakazujących przedsiębiorcom pokrycie kosztów badań laboratoryjnych

69

przekazanych informacji do URE w zakresie naruszenia warunków udzielonych koncesji na obrót paliwami ciekłymi i naruszenia przepisów prawa energetycznego

10

decyzji UOKiK w sprawie odwołań od obowiązku pokrycia kosztów badań laboratoryjnych

7

decyzji IH o wycofaniu z obrotu paliw, które nie spełniały norm

Przegląd działań

Kontrola jakości paliw ciekłych odbywa się dwutorowo. Przede wszystkim **wybrane stacje paliw sprawdzane są losowo**. W 2017 r. zakwestionowano 2,34 proc. pobranych próbek, a zatem prawie tyle samo co w 2016 r., w którym zakwestionowano 2,26 proc. Nieprawidłowości rzadziej dotyczyły benzyny (1,5 proc.) niż oleju napędowego (3,44 proc). Przeprowadzono również losowe badania jakości gazu skroplonego (LPG), które wykazały nieprawidłowości w przypadku 2,14 proc. sprawdzonych próbek (w 2016 r. było to 1,42 proc.).

Inspekcja Handlowa dodatkowo sprawdza tych przedsiębiorców, u których wykryto nieprawidłowości podczas poprzednich kontroli lub w sprawie których napływały niepokojące sygnały z rynku. **Informacje otrzymywane są od kierowców, policji, urzędów**

celnych czy skarbowych. W 2017 r. inspektorzy zakwestionowali 3,76 proc. próbek oleju napędowego i benzyny.

IH wydała kilka decyzji o wycofaniu z obrotu paliw, które nie spełniały norm. Ponadto przekazała do Urzędu Regulacji Energetyki (URE) informacje dotyczące tych stacji paliw i hurtowni, gdzie naruszano warunki udzielonych koncesji na obrót paliwami ciekłymi oraz przepisów prawa energetycznego. Prezes URE może nałożyć w tym zakresie stosowne kary. **W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa inspektorzy kierowali zawiadomienia do prokuratury.**

UOKiK stale współpracuje z Ministerstwem Energii. Celem jest wymiana informacji o sytuacji na rynku paliw. W 2017 r. podjęto ścisłą współpracę w ramach nowelizacji krajowych przepisów dotyczących paliw statych.

2.7

System pozasądowego rozwiązywania sporów

10 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich. Zmiany w krajowym prawodawstwie wynikały z konieczności wdrożenia unijnych regulacji w tym zakresie⁷⁰. Ustawa wprowadziła **nowy model systemu** pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich, zwanego również polubownym lub alternatywnym (ADR).

UOKiK otrzymał nowe kompetencje związane z prowadzeniem **postępowań dotyczących rejestru podmiotów uprawnionych** do prowadzenia polubownych postępowań. Działania Urzędu dotyczą w dużej mierze oceny wniosków i dokonywania uzgodnień z instytucjami ubiegającymi się o status podmiotu ADR. Przed wydaniem decyzji UOKiK analizuje szereg dokumentów określających sposób funkcjonowania organizacji m.in. regulaminy, statuty.

W pierwszym roku funkcjonowania systemu ADR w Polsce do podmiotów uprawnionych **wpłynęło ponad 18 tys. spraw**. Najwięcej wniosków skierowano do Inspekcji Handlowej – ponad 8,4 tys. Dotyczyły one głównie reklamacji butów, ubrań, sprzętu RTV i AGD oraz podróży lotniczych. Konsumenti zgłaszali też problemy z dostawcami mediów, firmami telekomunikacyjnymi, koleją i bankami.

UOKiK **monitoruje działania podmiotów ADR**, m.in. wywiązywanie się z obowiązków informacyjnych. Urząd

Podmioty ADR zarejestrowane w 2017 r.

PODMIOTY PUBLICZNE				PODMIOTY NIEPUBLICZNE	
sektorowe				sektorowe	
usługi finansowe	usługi telekomunikacyjne i pocztowe	usługi energetyczne	usługi transportu kolejowego	usługi finansowe	usługi transportu lotniczego
Rzecznik Finansowy, Sąd Polubowny przy Komisji Nadzoru Finansowego	Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej	Koordinator do spraw negocjacji działający przy Prezisie Urzędu Regulacji Energetyki	Rzecznik Praw Pasażera Kolei przy Prezisie Urzędu Transportu Kolejowego	Arbiter Bankowy przy Związku Banków Polskich	Stowarzyszenie Praw Pasażerów „Przyjazne Latanie”
horyzontalne					
Inspekcja Handlowa – sprzedaż towarów i pozostałych usług, m.in. turystycznych, deweloperskich, remontowych					

organizuje również okresowe spotkania z tymi instytucjami, aby zapewnić skuteczną realizację zadań. W 2017 r. odbyły się dwa takie spotkania – w lutym i listopadzie.

⁷⁰. Ustawa z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz. U. z 2016 r., poz. 1823). Ustanowienie nowych regulacji wynikało z konieczności implementowania do krajowego porządku prawnego przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego

i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE [dyrektywa w sprawie ADR w sporach konsumenckich] (Dz. Urz. UE L 165 z 18.06.2013, str. 1).

W 2017 r. UOKiK opiniował szereg projektów legislacyjnych związanych z powstaniem podmiotami ADR i ich kompetencjami. Opracował także rozporządzenia dostosowujące zasady działania Inspekcji Handlowej do nowych zadań w tym zakresie (więcej informacji znajduje się w rozdziale poświęconemu pracom legislacyjnym).

Informacje o systemie polubownego rozwiązywania sporów

REJESTR PODMIOTÓW

Rejestr podmiotów ADR dostępny jest na stronie internetowej UOKiK. W 2017 r. do rejestru zostało wpisanych 8 podmiotów uprawnionych, w tym 6 publicznych i 2 niepubliczne. Dane w nim zawarte przekazywane są również do Komisji Europejskiej, która publikuje wykaz wszystkich instytucji prowadzących tego typu postępowania, zgłoszonych jej przez państwa członkowskie Unii Europejskiej na platformie ODR (*Online Dispute Resolution*).

STRONA INTERNETOWA

UOKiK prowadzi stronę internetową o pozasądowym rozwiązywaniu sporów www.polubowne.uokik.gov.pl. Tu także umieszczony jest rejestr, w postaci wyszukiwarki uprawnionych instytucji. W 2017 r. Urząd prowadził kampanię informacyjną na ten temat (więcej informacji znajduje się w rozdziale poświęconym działalności informacyjno-edukacyjnej).

PUNKT KONTAKTOWY

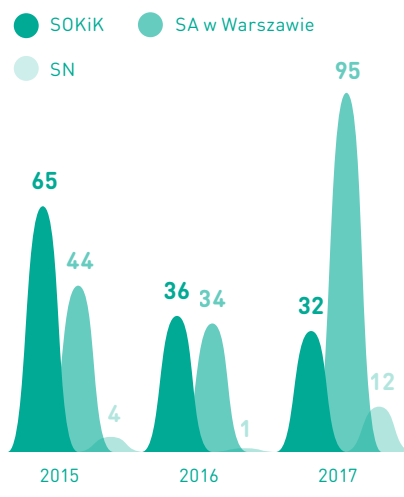
UOKiK prowadzi punkt kontaktowy świadczący pomoc konsumentom i przedsiębiorcom w sprawach dotyczących pozasądowego rozwiązywania sporów. W 2017 r. udzielono 328 porad drogą elektroniczną i 504 telefoniczną. Większość spraw dotyczyła sprzedaży konsumenckiej. UOKiK udzielał również porad podczas indywidualnych spotkań.

2.8 Orzecznictwo sądowe

Orzecznictwo w sprawach dotyczących zbiorowych interesów konsumentów

W sprawach dotyczących zbiorowych interesów konsumentów przedsiębiorcom przysługuje odwołanie od decyzji UOKiK do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK). Jeżeli sąd nie zgadza się z rozstrzygnięciem zawartym w decyzji, może ją uchylić bądź dokonać jej zmiany, w szczególności obniżając nałożoną na przedsiębiorcę karę. Drugą instancją jest Sąd Apelacyjny w Warszawie (SA w Warszawie), natomiast Sąd Najwyższy (SN) orzeka w przypadku skarg kasacyjnych. Na stronie internetowej UOKiK prowadzona jest **baza wyroków sądowych**⁷¹.

Wyroki sądowe w sprawach naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w latach 2015-2017

Przegląd orzecznictwa

SOKiK – wyrok z 25 września 2017 r. w sprawie z odwołania Allianz Polska⁷²

W 2013 r. UOKiK wydał decyzję odnoszącą się do postanowień zawartych we wzorcach umów ubezpieczeniowych, m.in. wyposażenia mieszkania oraz autocasco. **Ubezpieczyciel stosował postanowienia wyłączone jego odpowiedzialność** w sytuacjach, w których zgodnie z prawem należy się odszkodowanie. Wyłączenia obejmowały m.in. odpowiedzialność za szkody spowodowane przez osoby bliskie ubezpieczonemu lub przez osoby wykonujące prace w mieszkaniu. W rezultacie klienci spółki byli wprowadzani w błąd w kwestii przysługujących im uprawnień. Tym samym mogli rezygnować z dochodzenia roszczeń. SOKiK oddalił odwołanie przedsiębiorcy i jednocześnie podtrzymał nałożoną przez UOKiK karę ponad 5 mln zł. Sąd podkreślił, że działanie Allianz było umyślne, a kara jest adekwatna.

SOKiK – wyrok z 28 września 2017 r. w sprawie z odwołania Open Finance⁷³

W 2014 r. Urząd zarzucił Open Finance **stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych przy informowaniu o możliwości przystąpienia do polis z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK)**. Firma eksponowała korzyści pomijając okoliczności, w których inwestycja mogła narazić konsumentów na straty. Nie infor-

⁷¹. Rozstrzygnięcia, które zapadły po 1 września 2015 r., są zamieszczane w bazie wyroków sądowych.

⁷². Sygnatura akt VI AmA 3/17.

⁷³. Sygnatura akt XVII AmA 20/15.

mowała też o kosztach związanych z rozwiązaniem umowy w trakcie jej trwania. SOKiK w całości podzielił stanowisko Urzędu i podtrzymał karę w wysokości ponad 1,6 mln zł.

SOKiK – wyrok z 24 października 2017 r. w sprawie z odwołania Polkomtela⁷⁴

W decyzji z 2014 r. UOKiK uznał, że Polkomtel naruszył zbiorowe interesy konsumentów. **Firma utrudniała konsumentom korzystanie z prawa do odstąpienia od umowy zawartej na odległość i rozwiązania umowy.** Polkomtel przekazywał nierzetelne informacje dotyczące uprawnień klientów zawierających umowy na odległość. Za naruszenia UOKiK nałożył karę w wysokości ponad 8 mln zł. Wyrok SOKiK podtrzymał decyzję Urzędu i oddalił odwołanie spółki.

SA – wyrok z 8 marca 2017 r. w sprawie z odwołania P4⁷⁵

W 2011 r. UOKiK nałożył karę ponad 495 tys. zł. na operatora P4 za **reklamę wprowadzającą w błąd**. Na podstawie zawartych w reklamie treści, konsument mógł oczekiwać darmowych smsów, w określonej przez promocję liczbie do końca ważności konta. W praktyce było inaczej – w zależności od kwoty dotądowania limitowana była nie tylko liczba smsów, ale także limitowany był okres ich ważności. Decyzja została podtrzymana w 2015 r. przez SOKiK. W 2017 r. sprawa trafiła do Sądu Apelacyjnego, który uznał, że UOKiK nieprawidłowo ocenił stopień szkodliwości czynu. W związku z tym sąd obniżył wymiar kary do ponad 330 tys. zł.

SN – wyrok z 26 kwietnia 2017 r. w sprawie skargi kasacyjnej UOKiK⁷⁶

W 2012 r. UOKiK nałożył ponad 0,5 mln zł kary na Polbank. Przedsiębiorca, zawiadamiając klientów o zasadach uzyskania nagrody pieniężnej, **pominął istotną informację**, warunkującą jej przyznanie. Polbank został przejęty przez Raiffeisen, który odwołał się do SOKiK, a następnie złożył apelację. Bank argumentował, że nie posiada legitymacji procesowej, ponieważ nie doszło do przejęcia przez niego obowiązków publicznoprawnych dotyczących Polbanku. Sąd Apelacyjny podzielił tę argumentację, uznając, że musi istnieć przepis szczególny, który pozwala na przeniesienie obowiązków o charakterze publicznoprawnym. Zdaniem sądu, art. 494 kodeksu spółek handlowych nie jest wystarczającą podstawą prawną w tym zakresie. Prezes UOKiK złożył skargę kasacyjną, w wyniku której Sąd Najwyższy uchylił wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia.

Orzecznictwo w sprawach dotyczących ogólnego bezpieczeństwa produktów i spraw z zakresu zgodności wyrobów z wymaganiami UE

W sprawach dotyczących ogólnego bezpieczeństwa produktów i spraw z zakresu zgodności wyrobów z wymaganiami UE (dyrektywami nowego podejścia) od decyzji UOKiK przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA). Natomiast od wydanego przez WSA wyroku przysługuje skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA).

Złożone skargi i wydane wyroki - 2017 r.

- ogólne bezpieczeństwo produktów
- zgodność z wymaganiami UE (dyrektywami nowego podejścia)

Skargi na decyzje UOKiK złożone przez przedsiębiorców do WSA

3 ●●●
5 ●●●●●

Skargi na decyzje UOKiK oddalone przez WSA

2 ●●
1 ●

Skargi na decyzje UOKiK uwzględnione przez WSA

0
0

Skargi kasacyjne od orzeczeń WSA złożone do NSA

1 ●
1 ●

Orzecznictwo w sprawach dotyczących odwołania od decyzji wojewódzkich inspektorów IH⁷⁷ oraz decyzji nakładających obowiązek uiszczenia opłat laboratoryjnych

Prezes UOKiK jest organem odwoławczym od decyzji wojewódzkich inspektorów IH w związku z prowadzonymi kontrolami i w tym zakresie rozstrzyga w sprawach, na które wpłynęły środki zaskarżenia na akty administracyjne wydane przez inspektorów. Ponadto UOKiK prowadzi postępowania i wydaje postanowienia i decyzje w sprawie nałożenia na przedsiębiorcę obowiązku pokrycia kosztów badań jakości paliwa.

Od rozstrzygnięć UOKiK przysługuje skarga do WSA. Skargi kasacyjne od orzeczeń WSA rozpatruje Naczelny Sąd Administracyjny.

Złożone skargi i wydane wyroki – 2017 r.

25

skarg na decyzje UOKiK złożone przez przedsiębiorców do WSA

11

skarg na decyzje UOKiK oddalone przez WSA

3

skargi na decyzje UOKiK uwzględnione przez WSA

74. Sygnatura akt XVII AmA 26/15.

75. Sygnatura akt VI ACa 1644/15.

76. Sygnatura akt III SK 15/16.

77. Podane dane nie obejmują (przedstawionego w oddzielnej tabeli) orzecznictwa w sprawach dotyczących ogólnego bezpieczeństwa produktów i spraw z zakresu zgodności wyrobów z wymaganiami UE.

2.9

Współpraca z rzecznikami konsumentów i organizacjami konsumenckimi

Współpraca z rzecznikami konsumentów

UOKiK współpracuje z powiatowymi (miejskimi) rzecznikami konsumentów, którzy na bieżąco zawiadamiają Urząd o dostrzeżonych problemach na rynku. Bezpośrednim kontaktom służą także spotkania w delegaturach UOKiK, których celem jest wymiana informacji i integracja środowiska. Niezależnie od tego UOKiK postanowił wzmocnić komunikację z rzecznikami. W związku z tym przygotował specjalny newsletter, którego dwa pierwsze numery zostały wysłane w listopadzie i grudniu 2017 r.

Przy Prezesie UOKiK działa również **Krajowa Rada Rzeczników Konsumentów**, pełniąca rolę opiniodawczo-doradczą. W 2017 r. odbyły się 2 spotkania rady, podczas których omówiono szereg zagadnień związanych z realizacją polityki konsumenckiej.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

UOKiK współpracuje z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną praw konsumentów. Dotyczy to polityki edukacyjno-informacyjnej, poradnictwa, sygnalizowania zagrożeń, a także opiniowania aktów prawnych.

Urząd w drodze konkursu zleca tym organizacjom zadania obejmujące świadczenie pomocy w indywidualnych przypadkach⁷⁸. W roku 2017 UOKiK

przeznaczył na ten cel łącznie blisko 2,7 mln zł. Jest to kwota podobna do tej z 2016 r.

Podobnie jak w latach poprzednich, także w 2017 r. UOKiK współpracował z **Europejskim Centrum Konsumenckim (ECK)**, działającym w ramach Sieci Europejskich Centrów Konsumentów – ECC-Net. Sieć obejmuje wszystkie państwa członkowskie UE, a także Islandię i Norwegię. Celem ECK jest informowanie konsumentów o ich prawach związanych z transgranicznymi zakupami towarów i usług,

a także pomoc przy rozwiązywaniu ewentualnych sporów powstałych na tym tle. W I kwartale 2018 r. Centrum zostało włączone w struktury UOKiK.

78. Zasady zlecania organizacjom zadań z zakresu ochrony konsumentów i procedury przekazywania im środków finansowych określa ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Kwota, która może być przeznaczona

na realizację ich działań, jest ustalana corocznie w ustawie budżetowej. Informacje o konkursach zamieszczane są na stronie internetowej UOKiK i w Biuletynie Informacji Publicznej UOKiK, a także udostępniane w siedzibie UOKiK.

2.6

System kontroli
jakości paliw

2.7

System pozasądowego
rozwiązywania sporów

2.8

Orzecznictwo
sądowe

2.9

Współpraca z rzecznikami
konsumentów i organizacjami
konsumenckimi

Zestawienie udzielonych dotacji - 2017 r.

**BEZPŁATNE PORADNICTWO
I POMOC PRAWNA**organizacja:
Federacja Konsumentów

kwota z dotacji:

1,3 mln zł

Efekty:

64 772 porady prawne, w tym:

- 4 955 wystąpień pisemnych
- 4 270 porad pisemnych
- 54 887 porad bezpośrednich
- 660 pism procesowych

**INFOLINIA KONSUMENCKA
W LATACH 2016-2017 (UMOWA DWULETNIA)
- ROK 2017**organizacja:
Stowarzyszenie Konsumentów Polskich
i Fundacja Konsumentów

kwota z dotacji:

1,1 mln zł

Efekty:

72 021 porad

**KONSUMENCKIE CENTRUM
E-MAILOWE „E-PORADNICTWO”
(UMOWA DWULETNIA) - ROK 2017**organizacja:
Stowarzyszenie dla Powiatu

kwota z dotacji:

225 tys. zł

Efekty:

21 050 porad

**KONSUMENCI SENIORZY
A SPRZEDAŻ BEZPOŚREDNIA
- PRAWA I ZAGROŻENIA**organizacja:
Stowarzyszenie Aquila
i Stowarzyszenie Euro-Concret

kwota z dotacji:

40,9 tys. zł

Efekty:

wydrukowano
i rozdyskrybu-
owano 10 000
ulotek oraz 1000
plakatów przygo-
towanych przez
UOKiKzorganizowano
i przeprowadzono
9 spotkań z senio-
rami w różnych
miejscowościachprzygotowano
oraz rozdyskry-
buowano 3300
sztuk poradnika
dla seniorów do-
tyczącego prawa
konsumenckiego

3.1
Prace legislacyjne

3.2
Badania społeczne
i analizy rynku

3.3
Działalność
informacyjno-edukacyjna

3.4
Współpraca
międzynarodowa

3.1 Prace legislacyjne

UOKiK współtworzy rozwiązania prawne mające na celu budowę systemu prawnego skutecznie chroniącego interesy konsumentów i wspierającego rozwój konkurencji. Oprócz regulacji projektowanych przez Urząd, ważny jest także monitoring procesu legislacyjnego projektów rządowych i pozarządowych. W 2017 r. UOKiK przeanalizował łącznie 1589 projektów oraz stanowisk do projektów sejmowych, aby zaopiniować je pod względem potencjalnego wpływu na konkurencję i sytuację konsumentów.

3.1.1 Krajowa legislacja

Działania legislacyjne dotyczące obszaru właściwego UOKiK

Rozporządzenia wdrażające przepisy ustawy z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich

Urząd opracowywał szereg dokumentów dostosowujących istniejące rozporządzenia do rozwiązań wynikających z ustawy o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich. Zmiany dotyczyły m.in. zasad funkcjonowania Inspekcji Handlowej, kwestii wynagrodzeń nowopowstałych podmiotów ADR.

W 2017 r. UOKiK opiniował też rozporządzenia pod kątem zgodności z wymaganiem ustawy z dnia 23 września

2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich, m.in. dotyczące instytucji Rzecznika Praw Pasażera Kolei przy Prezesie Urzędu Transportu Kolejowego oraz Koordynatora ds. negocjacji przy Prezesie Urzędu Regulacji Energetyki oraz innych publicznych podmiotów prowadzących postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich.

Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (tzw. ustawa deweloperska)

Celem proponowanych zmian jest przede wszystkim **poprawa skuteczności ochrony nabywców lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego**, m.in. w przypadku upadłości dewelo-

Wykaz rozporządzeń

Rozporządzenie Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu współdziałania organów Inspekcji Handlowej z powiatowym (miejskim) rzecznikiem konsumentów, organami administracji rządowej i samorządowej, organami kontroli oraz organizacjami pozarządowymi reprezentującymi interesy konsumentów

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów – Regulamin organizacji i działania Inspekcji Handlowej w zakresie pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich

Rozporządzenie Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej zatrudnionych w urzędach administracji rządowej i pracowników innych jednostek

pera. Zwiększenie ochrony konsumentów na rynku oznacza zarówno nowe regulacje, jak i doprecyzowanie już istniejących rozwiązań.

Jednym z priorytetów jest lepsza ochrona wpłat przyszłych mieszkań-

ców. UOKiK zamierza zlikwidować otwarte mieszkaniowe rachunki powiernicze (OMRP) bez zabezpieczeń. Tego typu rachunki stwarzają ryzyko utraty części pieniędzy klientów w przypadku bankructwa firmy prowadzącej inwestycję. Projekt doprecyzowuje kwestie związane z prowadzeniem mieszkaniowego rachunku powierniczego, w tym dokonywanie wpłat i wypłat z tego rachunku, zakres obowiązków kontrolnych banku. Zgodnie z propozycją UOKiK, wpłaty klientów mają zostać powiązane z postępami prac budowlanych. Pozwoli to w razie ewentualnej upadłości dewelopera lub banku ograniczyć ryzyko utraty wszystkich pieniędzy. Bank przed przekazaniem środków deweloperowi ma dokładnie sprawdzać m.in. czy posiada on prawo do terenu, czy pozwolenie na budowę jest ważne, czy nie toczy się postępowanie restrukturyzacyjne lub upadłościowe. Jeśli coś będzie nie w porządku, bank wstrzyma wypłatę do czasu usunięcia nieprawidłowości. UOKiK zamierza też uregulować umowy o rezerwację mieszkania zawierane np. na czas potrzebny do otrzymania kredytu. Proponowane zmiany obejmują także obowiązki przedkontraktowe dewelopera, procedurę odbioru lokalu i zgłaszania wad, sankcje za niezapewnienie nabywcy środków ochrony oraz prawa i obowiązki stron umowy deweloperskiej w przypadku upadłości banku prowadzącego mieszkaniowy rachunek powierniczy.

W związku z proponowanymi regulacjami, UOKiK przeprowadził analizę sytuacji na rynku deweloperskim (mieszkaniowym), w tym skalę upadłości deweloperskich oraz badanie w zakresie oferowanych przez banki mieszkaniowych rachunków powier-

niczych. Prowadzono również konsultację z Ministerstwem Infrastruktury i Budownictwa oraz Ministerstwem Finansów. Kwestia likwidacji otwartego mieszkaniowego rachunku powierniczego była opiniowana przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów, który podzielił stanowisko Urzędu i zarekomendował przygotowanie przez UOKiK wraz z Ministerstwem Infrastruktury i Budownictwa stosownego projektu ustawy nowelizującej ustawę deweloperską.

Rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie informacji przekazywanych w celu wydania opinii o planowanej pomocy publicznej

Nowelizacja dostosowywała dotychczasowe przepisy krajowe do zmienionego stanu prawnego, w szczególności do rozporządzenia Komisji (UE) zmieniającego formularze zgłoszeniowe i formularze informacji⁷⁹.

Działania legislacyjne prowadzone z inicjatywy innych instytucji

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o prawach konsumenta

Ustawa powstała z inicjatywy Ministerstwa Sprawiedliwości. Podstawowe uwagi UOKiK dotyczyły proponowanych zmian przedawnienia terminów roszczeń przedsiębiorców wobec konsumentów. Urząd uznał, że nie powinny one zostać umieszczone w ustawie o prawach konsumenta, która zasadniczo dotyczy specyfiki umów zawieranych na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa. Natomiast zmiany zaproponowane przez Ministerstwo mają horyzontalny charakter, obejmujący każdy przypadek uzasadnionych roszczeń, zatem powinny

znaleźć odzwierciedlenie w Kodeksie cywilnym. Stanowisko UOKiK zostało uwzględnione przez MS. Ponadto UOKiK zgłosił szereg uwag, przede wszystkim natury konstytucyjnej, dotyczących proponowanych przepisów przejściowych. Zaproponowano m.in. rozwiązanie, zgodnie z którym do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy, a nieprzedawnionych, stosowane byłyby dotychczasowe terminy przedawnienia. Uwaga UOKiK została uwzględniona przez projektodawców. Prace nad ustawą kontynuowano w 2018 r.

Projekt ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami

W 2017 r. trwały prace parlamentarne nad przygotowanym przez Ministerstwo Finansów projektem ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami. Ustawa została przyjęta 23 marca 2017 r. i weszła w życie 22 lipca 2017 r.

1) Implementacja dyrektywy 2014/17/UE

Ustawa dokonuje wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów

⁷⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie informacji przekazywanych w celu wydania opinii o planowanej pomocy publicznej [Dz. U. z 2018, poz. 19]. Zmiany związane były z rozporządzeniem Komisji (UE) 2015/2282 z dnia 27 listopada 2015 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 794/2004.

pożyczkowa jest obowiązana informować Komisję Nadzoru Finansowego o każdej zmianie danych, objętych wpisem do rejestru, niezwłocznie, lecz nie później niż w terminie 7 dni od dnia zaistnienia tych zmian.

b) Zmiany związane z uwagami Komisji Europejskiej co do prawidłowego wdrożenia dyrektywy 2008/48/WE

W ramach prac nad projektem ustawy, UOKiK przygotował zmiany przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. Ich celem było doprecyzowanie przepisów, co do których uwagi zgłosiła Komisja Europejska, analizując ustawę pod kątem prawidłowej implementacji dyrektywy 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG. Przedmiotem doprecyzowania były niektóre z przepisów dotyczących m.in. wyłączeń z zakresu zastosowania ustawy, definicji pojęć zawartych w ustawie oraz informacji udzielanych konsumentowi przed zawarciem umowy. Celem wprowadzonych zmian było wyraźne wykluczenie wątpliwości interpretacyjnych mogących prowadzić do stosowania przepisów ustawy w sposób sprzeczny z jej *ratio legis*.

c) Nowe przepisy dotyczące reklamy kredytu konsumenckiego

UOKiK przygotował również zmianę przepisów dotyczących reklamy kredytu konsumenckiego. Do ustawy o kredycie konsumenckim wprowadzono przepis stanowiący, że informacje, o których mowa w art. 7 (tj. obowiązkowe informacje podawane w reklamach kredytu konsumenckiego zawierających dane liczbowe dotyczące kosztu kredytu konsu-

menckiego) podaje się konsumentowi w sposób co najmniej tak samo widoczny, czytelny i słyszalny jak dane liczbowe dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego. Celem dodatkowego wymogu jest zapewnienie, aby informacje wymagane w art. 7 były wyeksponowane co najmniej w takim samym stopniu jak te elementy reklamy, które spowodowały konieczność ich prezentacji. Powyższe rozwiązanie jest rozwinięciem wymogu widoczności i zrozumiałości przewidzianego w art. 7 i zmierza do proporcjonalnego powiązania stopnia spełniania tych wymogów ze sposobem podawania informacji, które wywołują obowiązek prezentowania informacji wymaganych ustawą. Przykładowo, w reklamie, w której podawane są informacje np. o prowizji w wysokości 0 proc. pozostałe informacje powinny zostać tak samo wyeksponowane, aby konsument mógł się z nimi swobodnie zapoznać.

Przewidziano również rozwiązanie, zgodnie z którym kredytodawca lub pośrednik kredytowy w reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego innych niż reklamy, o których mowa w art. 7 ust. 1, a więc w reklamach, które nie zawierają danych liczbowych dotyczących kosztu kredytu konsumenckiego, podaje konsumentowi rzeczywistą roczną stopę oprocentowania w sposób co najmniej tak samo widoczny, czytelny i słyszalny jak pozostałe informacje przekazywane w reklamie.

Możliwość wykorzystania opisanego wyżej rozwiązania wynikała wprost z art. 4 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE. UOKiK postulował skorzystanie z tego rozwiązania z uwagi na konieczność zapewnienia konsumentowi przejrz-

stej i zrozumiałej informacji na temat kosztów kredytu oraz zachęcenie kredytodawców do stosowania reklam podających informację na temat RRSO jako jedynej (a jednocześnie najpełniejszej i najbardziej porównywalnej) informacji na temat kosztów kredytu konsumenckiego. Pod wpływem zgłaszanych przez UOKiK uwag, analogiczne rozwiązanie przewidziano w odniesieniu do reklam kredytu hipotecznego.

Pakiet projektów ustaw dotyczących kredytów indeksowanych/denominowanych w walutach obcych

UOKiK uczestniczył w pracach Komisji Finansów Publicznych związanych z 3 projektami ustaw dotyczących kredytów indeksowanych/denominowanych w walutach obcych:

- poselskiego projektu ustawy o restrukturyzacji kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty innej niż waluta polska oraz o wprowadzeniu zakazu udzielania takich kredytów⁸⁰,
- przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zasadach zwrotu niektórych należności wynikających z umów kredytu i pożyczki⁸¹,
- poselskiego projektu ustawy o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej⁸².

Pierwszy i trzeci ze wspomnianych projektów przewidywały zasady restrukturyzacji kredytów denominowanych/indeksowanych w walucie obcej. Drugi z wymienionych projektów dotyczył zasad zwrotu niektórych

80. Druk nr 729.

81. Druk nr 811.

82. Druk nr 877.

należności wynikających z umów kredytu indeksowanego/denominowanego w walucie obcej (w związku ze stosowaniem niedozwolonych klauzul umownych przewidujących dowolne ustalanie kursów walut obcych wykorzystywanych do rozliczania kredytów). W 2017 r. odbyło się 5 posiedzeń Komisji Finansów Publicznych oraz podkomisji, których przedmiotem była dyskusja nad problemami związanymi z funkcjonowaniem umów dotyczących kredytów indeksowanych/denominowanych w walutach obcych.

Stanowisko rządu dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny

Z projektu wynikało, że termin odpowiedzialności sprzedawcy z tytułu rękojmi biegnie na nowo od dnia wymiany rzeczy na wolną od wad. UOKiK zauważył, że sformułowanie „od dnia wymiany” może rodzić wątpliwości interpretacyjne, co do konkretnego momentu, od którego na nowo należy liczyć termin odpowiedzialności sprzedawcy. W praktyce określenie to mogło być rozumiane niekorzystnie dla konsumentów – skracając termin rękojmi. UOKiK zaproponował jednoznaczne wskazanie, że chodzi o dzień wydania wymienianej (wolnej od wad) rzeczy konsumentowi. Uwaga ta została uwzględniona w projekcie stanowiska rządu.

Ustawa o dystrybucji ubezpieczeń

Prace prowadzono z inicjatywy Ministra Rozwoju i Finansów. Projekt miał na celu **zwiększenie ochrony klientów zawierających umowy ubezpieczenia**. Urząd zgłosił uwagi doprecyzowujące użyte w ustawie pojęcie trwałego nośnika w odniesieniu do sposobu przekazywania konsumentom informacji o charakterze i zakresie

działania agenta ubezpieczeniowego, jak również wskazał na konieczność uściślenia charakteru zastosowanego w projekcie ustawy odestania do ustawy o prawach konsumenta. Urząd zaproponował też doprecyzowanie regulacji dotyczących możliwości rozwiązywania spraw ubezpieczeniowych na drodze pozasądowego rozpoznawania sporów konsumenckich. Uwagi UOKiK zostały uwzględnione. Ustawa weszła w życie w lutym 2018 r.⁸³

Projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw

Projekt Ministerstwa Rozwoju i Finansów wprowadził zmiany do ustawy o usługach płatniczych, w związku z implementacją dyrektywy 2015/2366 (UE) Parlamentu Europejskiego i Rady (dyrektywa PSD2), która uchyliła poprzednią regulację w tym zakresie. Nowe przepisy przewidują **lepszą ochronę konsumenta na rynku usług płatniczych**. Urząd zwrócił uwagę, że projekt Ministerstwa w sposób nieuzasadniony wprowadza definicję konsumenta, skoro kwestię tę precyzuje Kodeks cywilny. Projekt odnosił się do kwestii systemu rozpatrywania skarg użytkowników usług płatniczych, a zatem również reklamacji. UOKiK zwrócił uwagę, że w przypadku składania reklamacji na usługi finansowe, jak i kwestii pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich, ustawa powinna odsyłać do istniejących w prawie polskim regulacji: ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz ustawy o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich. Uwagi Prezesa UOKiK zostały uwzględnione. Prace legislacyjne kontynuowano w 2018 r.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw

Projekt Ministerstwa Finansów zmierza do **podniesienia poziomu bezpieczeństwa uczestników rynku finansowego**, korzystających z usług finansowych świadczonych poprzez różnego rodzaju tzw. platformy internetowe. Uwagi UOKiK odnosiły się m.in. do kwestii wzajemnej wymiany informacji z KNF, w związku z wykonywaniem ustawowo określonych zadań. Podczas konsultacji międzyresortowych Urząd przedstawił także szereg uwag będących rezultatem analizy ryzyka związanego z funkcjonowaniem rynku walutowego forex. W aspekcie ochrony konsumentów w tym sektorze, UOKiK zaproponował m.in.: dalsze ograniczenie stosowania tzw. dźwigni finansowej, wprowadzenie obowiązków informacyjnych dla przedsiębiorców związanych z informowaniem o ryzykach inwestycyjnych, wprowadzenie obowiązku nagrywania rozmów telefonicznych będących podstawą zawierania transakcji, zakazu oferowania premii w zamian za rekomendowanie nowych klientów. Prace nad projektem kontynuowano w 2018 r.

Projekt ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych

Dzięki stanowisku UOKiK do projektu wprowadzono przepis dotyczący 14 dniowego odstąpienia od umowy – w przypadku umów o udział w imprezie turystycznej zawieranych poza lokalem, bez konieczności podawania przyczyny.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo telekomunikacyjne oraz o zmianie niektórych innych ustaw

UOKiK zwrócił uwagę na konieczność

ujednoczenia istniejących przepisów w kwestii odstąpienia przez abonenta od dokonanej zmiany warunków umowy za pomocą środków porozumiewania się na odległość. Regulacje w tym zakresie istniały zarówno w dotychczasowym prawie telekomunikacyjnym, jak i w ustawie o prawach konsumenta. Prowadziło to do różnej interpretacji przepisów przez przedsiębiorców. Ministerstwo Cyfryzacji przychyliło się do opinii UOKiK, wykreślając z prawa telekomunikacyjnego przepisy, które prowadziły do niejednolitego stosowania prawa. Prace były kontynuowane w 2018 r.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo lotnicze (UC 32)

W 2017 r. Minister Infrastruktury kontynuował prace legislacyjne nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo lotnicze, kierując go na kolejne etapy uzgodnień tj. Komitet Rady Ministrów i Komitet ds. Europejskich. UOKiK ponownie zgłaszał do projektu uwagi, które zmierzały do zapewnienia:

- spójności z wymaganiami dyrektywy ADR i implementującej ją ustawy o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich,
- spójności systemowej w odniesieniu do krajowych przepisów chroniących konsumentów oraz
- nie pogorszenia poziomu ochrony konsumenta ustanowionego w obowiązujących przepisach.

Uzgodnienia trwały od kwietnia do lipca 2017 r. Przedstawiciele UOKiK uczestniczyli m.in. w posiedzeniach Zespołu Roboczego ds. Przygotowania Prac Komitetu ds. Europejskich, gdzie prezentowano uwagi Urzędu do projektu o charakterze europejskim. Wszystkie uwagi zgłaszane przez

UOKiK zostały uwzględnione przez projektodawcę, co pozwala na zachowanie zgodności przepisów prawa lotniczego z wymaganiami przepisów ustawy o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich.

Projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej

Projekt Ministerstwa Rozwoju (obecnie Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii) miał na celu **uregulowanie stanu prawnego przedsiębiorstwa osoby fizycznej po jej śmierci**. Przedstawione rozwiązania w pewnych obszarach nie uwzględniały praw konsumentów, które wynikały z już obowiązujących przepisów. UOKiK zgłosił uwagi odnoszące się m.in. do kwestii uprawnień konsumentów wynikających m.in. z przepisów dotyczących rękojmi, gwarancji oraz reklamacji. W związku z projektowaną instytucją zarządcy sukcesyjnego, UOKiK zwrócił uwagę na potrzebę uwzględnienia zabezpieczeń wynikających z istniejących przepisów w zakresie ochrony praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego. Przedstawiciele Urzędu uczestniczyli w dwóch konferencjach uzgodnieniowych dotyczących przedmiotowego projektu oraz w spotkaniach bilateralnych na zaproszenie Ministerstwa Rozwoju. Uwagi zgłaszane przez UOKiK zostały w całości uwzględnione.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oceny zgodności, ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku oraz niektórych innych ustaw

UOKiK ściśle współpracował z Ministerstwem Rozwoju (obecnie Ministerstwo Przedsiębiorczości i Tech-

nologii), odpowiedzialnym za kwestie legislacyjne systemu nadzoru rynku, w celu dostosowania przepisów prawa krajowego do rozwiązań przewidzianych w trzech rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady EU⁸⁴. Państwa członkowskie mają obowiązek ustanowić skuteczny system kontroli i przepisy dotyczące sankcji za naruszanie przez podmioty gospodarcze przepisów określonych w rozporządzeniach. Najtrudniejsze było wprowadzenie do przepisów pojęcia „niezgodności formalnych” oraz opracowanie przepisów przejściowych, które pozwoliłyby na sprawne realizowanie kontroli i stosowanie środków prawnych przez organy nadzoru rynku. Prace nad projektem trwały również w I połowie 2018 r. Sejm przyjął nowelizację 10 maja 2018 r.

Projekt ustawy o systemach homologacji typu i nadzoru rynku silników spalinowych wewnętrznego spalania przeznaczonych do maszyn mobilnych nieporuszających się po drogach

Projekt Ministra Rozwoju i Finansów związany jest z wejściem w życie unijnego rozporządzenia dotyczącego systemów homologacji⁸⁵. Zobowiąz-

⁸³. Ustawa z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz. U. poz. 2486).

⁸⁴. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/424 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie urządzeń kolejlinowych, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/425 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/426 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie urządzeń spalających paliwa gazowe.

⁸⁵. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1628 z dnia 14 września 2016 r. w sprawie wymogów dotyczących wartości granicznych emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz homologacji typu w odniesieniu do silników spalinowych wewnętrznego spalania przeznaczonych do maszyn mobilnych nieporuszających się po drogach, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1024/2012 i (UE) nr 167/2013 oraz zmieniające i uchylające dyrektywę 97/68/WE.

zuje on państwa członkowskie m.in. do powołania odpowiednich organów w zakresie homologacji i nadzoru rynku w obszarze wyznaczonym rozporządzeniem. Pełna implementacja przepisów wymaga oddzielnej ustawy w tym zakresie. Pierwotnie Ministerstwo proponowało, aby jednym z organów realizujących nowe zadania była Inspekcja Handlowa. Jednak po przedstawieniu argumentacji przez UOKiK, w której podkreślono m.in. główny cel aktu – tj. **ochronę i poprawę jakości powietrza** – ostatecznie Rada Ministrów powierzyła to zadanie Inspekcji Ochrony Środowiska. Urząd opracował także przepisy dotyczące kar. Prace nad projektem kontynuowano w 2018 r.

Projekt ustawy zmieniającej ustawę o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz rozporządzeń w sprawie wymagań jakościowych dla paliw statych, metod badania jakości paliw statych oraz sposobu pobierania próbek paliw statych

Prace prowadzono na wniosek Ministra Gospodarki (obecnie Ministra Energii). UOKiK wniósł liczne uwagi do projektów, odnoszące się m.in. do kwestii użytych definicji, podziału kompetencyjnego czy sposobów realizacji zadań kontrolnych. Większość propozycji Urzędu została uwzględniona, a prace kontynuowano w 2018 r.

Projekt zmiany ustawy o produktach kosmetycznych

Wnioskodawcą zmian był Minister Zdrowia. Ustawa dostosowuje polskie prawo w zakresie obowiązków i zadań administracyjnych wynikających z rozporządzenia unijnego dotyczącego produktów kosmetycznych⁸⁶. Urząd zgłaszał uwagi dotyczące kompetencji Inspekcji Handlowej, w szczególności

jej nowych zadań. Uwagi w tym zakresie zostały uwzględnione w projekcie.

Ustawa o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw

Przepisy procedowanego projektu ustawy dotyczyły m.in. nowych zadań dla Inspekcji Handlowej. UOKiK zgłosił uwagi, które zostały w całości uwzględnione. Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2018 r.⁸⁷

Ustawa o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

UOKiK uczestniczył w opracowaniu przez Ministerstwo Środowiska projektu nowelizacji ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Projekt jest kontynuacją działań z 2016 r. (informacje na ten temat znajdują się również w Sprawozdaniu za 2016 r.). Zdecydowana większość propozycji UOKiK zgłaszanych na etapie opracowania dokumentu została uwzględniona. Dotyczyły one m.in. utworzenia organu regulacyjnego i jego zadań. Funkcję tę powierzono dyrektorowi regionalnego zarządu Przedsiębiorstwa Gospodarki Wodnej Wody Polskie. Uwzględniono również uwagi dotyczące procedury zatwierdzania taryf oraz wprowadzenia przepisów o rozstrzyganiu sporów między przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi a usługobiorcami. Zmiany zawierają **liczne rozwiązania korzystne także z punktu widzenia interesów konsumentów**. Ustawa weszła w życie w styczniu 2018 r.⁸⁸

Ustawa – Prawo przedsiębiorców oraz przepisy wprowadzające ustawę prawo przedsiębiorców

Ustawa ma na celu całościową re-

gulację ogólnych zasad prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. UOKiK przedłożył liczne uwagi do projektu ustawy. Najważniejsze z nich dotyczyły reguły dającej Prawu przedsiębiorców pierwszeństwo przed innymi przepisami zawartymi w odrębnych aktach prawnych, jeśli byłyby korzystniejsze dla przedsiębiorców. Urząd postulował wykreślenie tej klauzuli jako wzbudzającej zastrzeżenia interpretacyjne oraz naruszającej zasady prawidłowej legislacji. Zwrócono także uwagę, że pierwszeństwo Prawa przedsiębiorców oznacza priorytetowe potraktowanie interesów przedsiębiorców w przypadkach, w których korzyści przedsiębiorców powinny ustąpić ważnym interesom publicznym, związanym m.in. z obronnością, ochroną konsumentów czy zdrowia i życia obywateli. Postulat UOKiK został zrealizowany przez zastosowanie wyłączeń, m.in. ze względu na ważny interes publiczny. Projekt ustawy przewidywał również, że działania kontrolne dokonuje się zasadniczo w obecności kontrolowanego lub jego przedstawiciela. Na wniosek Urzędu katalog wyłączeń uzupełniono o kontrole prowadzone na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. UOKiK uczestniczył również w pracach nad ustawą – przepisy wprowadzające ustawę Prawo przedsiębiorcy, która weszła w życie w marcu 2018⁸⁹.

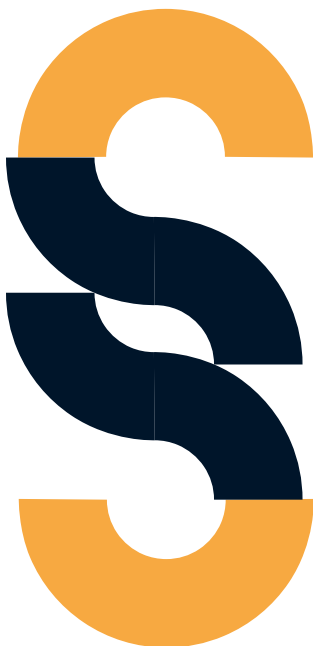
Projekt ustawy o Komisji Wspólnej Rządu i Przedsiębiorców oraz Rzeczniku Przedsiębiorców/Ustawa o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców⁹⁰

Prace prowadzono z inicjatywy Ministra Rozwoju i Finansów. UOKiK kwestionował zasadność powołania komisji. Przedsiębiorcy są podmiotami profesjonalnymi, z odpowiednim

zapleczem oraz wystarczająco silnym lobby w procesie tworzenia prawa. Powołanie specjalnego forum instytucjonalizującego współpracę między tą grupą społeczną, a stroną rządową, nie znajdowało w opinii UOKiK uzasadnienia. W ocenie Urzędu proponowane regulacje mogłyby doprowadzić do uprzywilejowania dużych organizacji przedsiębiorców kosztem mniejszych przedsiębiorców. Ostatecznie przepisy o tego typu komisji wykreślono z projektu ustawy. Ponadto uwzględniono uwagi UOKiK wiążące się z kompetencjami i uprawnieniami Rzecznika Przedsiębiorców – w dalszym etapie prac **Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorstw**. Dotyczyły one m.in. obowiązku odnoszenia się do wniosków kierowanych do organów przez Rzecznika, które w praktyce mogłyby być wykorzystywane przez niektórych przedsiębiorców do utrudnienia prowadzenia postępowań administracyjnych. UOKiK został również wyłączony spod przepisu dającego Rzecznikowi bardzo szeroki dostęp do akt innych organów. Wykreślono również kwestionowane przez Urząd rozwiązanie, które uprawniało Rzecznika do wstrzymania kontroli przedsiębiorcy prowadzonej na podstawie przepisów zawartych w odrębnych regulacjach. Oznaczało to nieograniczoną możliwość wstrzymania kontroli UOKiK, a tym samym utrudnienie zdobycia dowodów w trwających postępowaniach.

Projekt ustawy o jawności życia publicznego

Celem ustawy prowadzonej przez Koordynatora Służb Specjalnych jest **wzmocnienie przejrzystości zarządzania państwem i jego majątkiem**. Urząd zgłaszał uwagi w trakcie uzgodnień międzyresortowych. Dotyczyły one m.in. przepisów w zakresie udostęp-

niania informacji publicznej przetworzonej oraz przepisów dotyczących działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa. Odnosiły się także do przyznania Prezesowi UOKiK kompetencji do nakładania kar pieniężnych na przedsiębiorców, którzy nie stosują wewnętrznych procedur antykorupcyjnych lub stosują procedury pozorne bądź nieskuteczne.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz ustawy o czasie pracy kierowców

Wątpliwości UOKiK dotyczyły tego, czy nowa regulacja nie obejmie także przewozu organizowanego jedynie w celu dzielenia się kosztami transportu. W takim przypadku osoby świadczące tę usługę mogłyby nie sprostać nowym wymaganiom, związanym z kosztami uzyskania licencji. Wątpliwości interpretacyjne wynikały z zastosowanej

definicji pośrednictwa przewozu osób. Minister Infrastruktury i Budownictwa zapewnił, że regulacja nie obejmie tego typu sytuacji. Urząd zgłosił także uwagi do przepisów regulujących utratę licencji przewozu osób oraz weryfikacji przewoźników w tym zakresie. Na dalszym etapie prac ustawodawca na kierowców wykonujących przewóz nałożył obowiązek informowania podmiotu będącego pośrednikiem o ewentualnej utracie licencji na świadczenie przedmiotowych usług.

Projekt ustawy o wspieraniu nowych inwestycji

Regulacja prowadzona przez Ministra Rozwoju i Finansów proponuje **nowy instrument wspierania przedsiębiorców w podejmowaniu działań inwestycyjnych**. Pomoc w formie zwolnienia z podatku CIT i PIT ma stanowić zachętę do inwestowania na terenie całego kraju. Regulacja była konsultowana z UOKiK w trybie roboczym, gdyż projekt ustawy oraz wydane na jego podstawie akty wykonawcze przewidywały udzielanie regionalnej pomocy inwestycyjnej. Podczas uzgodnień międzyresortowych, Urząd zgłosił uwagi mające na celu dostosowanie przepisów projektu do prawa pomocy publicznej, które zostały częściowo uwzględnione. Prace nad projektem kontynuowano w 2018 r.

86. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych.

87. Dz. U. 2017 poz. 2056.

88. Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw [Dz. U. 2017 poz. 2180].

89. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo

przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej.

90. Projekt początkowo dotyczył ustawy o Komisji Wspólnej Rządu i Przedsiębiorców oraz Rzeczniku Przedsiębiorców. Następnie tytuł został zmieniony na projekt ustawy o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców [Dz. U. 2018 poz. 648].

Projektu ustawy o finansowym wspieraniu produkcji audiowizualnej

Projekt Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego przewidywał udzielanie dotacji producentom, koproducentom oraz przedsiębiorcom wykonującym usługi na rzecz produkcji utworów audiowizualnych, których koszty produkcji można zaliczyć jako polskie wydatki kwalifikowane. Dofinansowanie miało być udzielane ze środków Polskiego Funduszu Audiowizualnego. UOKiK zgłosił **uwagi dotyczące przejrzystości zasad udzielania pomocy publicznej**, z których część została uwzględniona. Prace kontynuowano w 2018 r.

Nowelizacja ustawy o odnawialnych źródłach energii

Projektowana zmiana z inicjatywy Ministra Energii miała głównie na celu dostosowanie ustawy do uwag Komisji Europejskiej przedstawionych w trakcie procedury notyfikacyjnej. Nowelizacja przewidywała także wprowadzenie do ustawy nowych mechanizmów pomocowych, w przypadku których UOKiK przedstawiał uwagi i propozycje zmian, mające zapewnić ich zgodność z unijnymi przepisami o pomocy publicznej. Prace kontynuowano w 2018 r.

Projekt ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności gruntów

Projekt przewidywał przekształcenie z mocy prawa udziałów w użytkowaniu wieczystym gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe budynkami wielolokalowymi, przy czym z uwłaszczenia miały skorzystać również podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Dotychczasowym użytkownikom wieczystym miały być wydawane zaświadczenia potwierdzające dokonanie przekształcenia, przy

czym użytkownicy mieli być zobowiązani do ponoszenia opłat przekształceniowych przez okres 20 lub 33 lat. UOKiK zgłaszał uwagi na początkowym etapie prac nad projektem, które zostały przyjęte przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa. Prace zostały czasowo zawieszone, ale przewiduje się ich wznowienie w 2018 r.

3.1.2 Międzynarodowa legislacja

Oprócz aktywności w sferze legislacji krajowej, UOKiK bierze również udział w inicjatywach ustawodawczych na forum Unii Europejskiej. Przedstawiciele Urzędu przygotowują stanowiska rządu do projektów UE oraz uczestniczą w pracach grup roboczych Rady UE, na których negocjowane są szczegółowe zapisy projektów aktów europejskich.

Przykłady działań UOKiK zakresie międzynarodowej legislacji

Prace nad dyrektywą dotyczącą wymogów dostępności produktów i usług

W zakresie nadzoru rynku przedstawiciele UOKiK uczestniczyli w pracach legislacyjnych nad projektem dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wymogów dostępności produktów i usług. Dyrektywa ma charakter horyzontalny, a jej celem jest **zwiększanie dostępności wybranych produktów i usług dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób z ograniczeniami funkcjonalnymi** (np. osób w podeszłym wieku).

Zmieniony wniosek – dyrektywa w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów⁹¹

Początkowo regulacja miała objąć jedynie kwestie sprzedaży online. Zmieniony wniosek obejmuje postulaty państw członkowskich o rozszerzenie dyrektywy o sprzedaż bezpośrednią. Prace w grupie roboczej trwały od czerwca 2017 r. UOKiK zgłaszał swoje uwagi zarówno do projektu stanowiska rządu (przyjęty przez Komitet Spraw Europejskich 15 listopada 2017 r.), jak i do poszczególnych instrukcji. Urząd pozytywnie ocenia **prokonsumencki charakter wielu z proponowanych rozwiązań**. Wątpliwości wzbudziła jednak sekwencyjność uprawnień konsumenta w przypadku usuwania niezgodności towaru z umową. Dotychczasowe regulacje pozwalały konsumentowi na swobodny wybór środka. Nowe rozwiązanie oznacza obowiązkową kolejność korzystania ze środków przysługujących konsumentowi, ograniczając poziom jego ochrony. UOKiK podkreślił konieczność przedyskuto-

⁹¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów, zmieniająca rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz dyrektywę 2009/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i uchylająca dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady COM(2017) 637.

⁹² Dyrektywa 2005/29/WE PE i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniająca dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywę 97/71/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE PE i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 PE i Rady; Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia

5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich; dyrektywy 1999/44/WE PE i Rady z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży towarów konsumpcyjnych i związanych z tym gwarancji; dyrektywy 98/6/WE PE i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. w sprawie ochrony konsumenta przez podawanie cen produktów oferowanych konsumentom; dyrektywy PE i Rady 2009/22/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów; dyrektywy 2006/114/WE PE i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej reklamy wprowadzającej w błąd i reklamy porównawczej.

wania w grupie roboczej kwestii dotyczących wymiany towaru i związanych z tym praktyk. Urząd zgłaszał też szereg uwag dotyczących brzmienia poszczególnych przepisów, wskazując na konieczne doprecyzowania.

New Deal for Consumers

Komisja Europejska przeprowadziła **przegląd prawa konsumenckiego** (*Fitness Check of EU consumer and marketing law*), czyli 6 dyrektyw obowiązujących w tym zakresie⁹². Wyniki badania zostały zaprezentowane w maju 2017 r. w dokumencie *Report of the Fitness Check*. UOKiK brał udział w pracach związanych z przeglądem, w tym w konsultacjach dotyczących ukierunkowanej rewizji unijnego prawa konsumenckiego i dyrektywy w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk. Działania te mają na celu ocenę skuteczności środków proceduralnych w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów.

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów

W 2017 r. kontynuowano prace nad wnioskiem. Jego celem było **wzmocnienie mechanizmów współpracy w zakresie egzekwowania prawa ochrony konsumentów**. Ocena funkcjonowania dotychczasowego rozporządzenia 2006/2004 wykazała konieczność jego poprawy i unowocześnienia. Najważniejsze zmiany obejmują m.in. zakres zastosowania regulacji, wprowadzenie nowej kategoryzacji podmiotów i zakresu ich kompetencji, poszerzenie minimalnych kompetencji organów właściwych i wprowadzenie nowych instrumentów. UOKiK był instytucją wiodącą ze strony polskiej. W rozmowach z Parlamentem Europejskim

problematycznymi kwestiami były zagadnienia dotyczące odszkodowań, okresów przedawnienia, konsultacji z konsumentami, organizacjami konsumenckimi i innymi podmiotami, a także obowiązku wymiany danych o skargach konsumenckich. W czerwcu 2017 r. na posiedzeniu COREPER został przyjęty kompromisowy tekst rozporządzenia. Porozumienie zostało uzgodnione w brzmieniu przedstawionym przez Prezydencję. W tekście rozporządzenia **uwzględniono liczne postulaty zgłaszane przez Polskę**. W ramach prac nad projektem odbyło się 18 posiedzeń grupy roboczej ds. ochrony konsumentów i informacji. Rozporządzenie zostało przyjęte w grudniu 2017 r.

Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej Europejski Kodeks Łączności Elektronicznej

Projekt stanowi horyzontalne połączenie 4 dyrektyw (dyrektywy ramowej, dyrektywy o zezwoleniach, dyrektywy o dostępie i dyrektywy o usłudze powszechnej). Każda z nich dotyczy środków mających zastosowanie do sieci łączności elektronicznej oraz dostawców usług łączności elektronicznej. Kodeks wprowadza również **szereg zmian w odniesieniu do praw użytkowników końcowych**. UOKiK przekazywał liczne uwagi do projektu, które dotyczyły m.in. konieczności przekazywania informacji przedkontraktowych na trwałym nośniku. Projekt był kontynuowany w 2018 r.

Projekt dyrektywy dotyczący pewnych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych – dyrektywa w sprawie treści cyfrowych

W 2017 r. kontynuowane były prace w ramach grup roboczych Rady Europy na projektem dyrektywy w sprawie treści cyfrowych. UOKiK uczestniczył w opiniowaniu kolejnych wersji projektu, zgłaszał uwagi do instrukcji negocjacyjnych przekazywanych przez przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości. Uczestniczył również w bieżącym konsultowaniu poszczególnych przepisów dyrektywy. W czerwcu 2017 r. prace w Radzie zakończyły się przyjęciem podejścia ogólnego względem projektu i rozpoczęły się negocjacje projektu w ramach trójstronnych spotkań przedstawicieli Parlamentu Europejskiego, Komisji Europejskiej i Rady Unii Europejskiej.

Rozporządzenie w sprawie geoblokowania⁹³

Ogólnym celem projektu rozporządzenia w sprawie blokowania geograficznego było **zapewnienie konsumentom lepszego dostępu do towarów i usług na jednolitym rynku**, niezależnie od ich przynależności państwowej lub miejsca zamieszkania bądź prowadzenia działalności w UE. W szczególności projekt dotyczył zapobiegania bezpośredniej i pośredniej dyskryminacji w transgranicznym handlu elektronicznym (przy dokonywaniu zakupów online), jak również podczas podróży do innych państw członkowskich

⁹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/302 z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie nieuzasadnionego blokowania geograficznego oraz innych form dyskryminacji klientów ze względu na przynależność państwową, miejsce

zamieszkania lub miejsce prowadzenia działalności na rynku wewnętrznym oraz w sprawie zmiany rozporządzeń (WE) nr 2006/2004 oraz (UE) 2017/2394 i dyrektywy 2009/22/WE.

w celu nabycia towarów lub skorzystania z usług. Ustanowiono m.in. spoczywające na handlowcach obowiązki, zgodnie z którymi nie mogą oni w określonych okolicznościach dyskryminować konsumentów ze względu na miejsce zamieszkania. W inicjatywie skoncentrowano się na sytuacjach, w których nie ma obiektywnego powodu odmiennego traktowania klientów krajowych i zagranicznych.

Zdaniem KE, nieuzasadnione geoblokowanie i dyskryminacja ze względu na miejsce zamieszkania są niezgodne z samą ideą jednolitego rynku i przyczyniają się do istnienia niskiej skali transgranicznego handlu elektronicznego. UOKiK aktywnie wspiera Ministerstwo Rozwoju (obecnie Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii) podczas procesu negocjacji szczegółowych zapisów rozporządzenia. Głównym celem Urzędu było zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów. Prace nad aktem legislacyjnym zakończyły się w lutym 2018 r., a nowe przepisy będą stosowane od 3 grudnia 2018 r.

Projekt dyrektywy dotyczący nadania organom ochrony konkurencji państw członkowskich uprawnień w celu zapewnienia skuteczniejszego egzekwowania reguł konkurencji i należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego (ECN+)

Celem dyrektywy jest **wzmocnienie i zharmonizowanie uprawnień organów ochrony konkurencji państw członkowskich**. Dyrektywa ma zapewnić, aby przy stosowaniu tej samej podstawy prawnej, krajowe organy posiadały odpowiednie narzędzia egzekwowania unijnego prawa konkurencji, co ma doprowadzić do skutecznego działania krajowych organów, a w konsekwen-

W 2017 r. do UOKiK wpłynęło

40

nowych spraw prejudycjalnych przekazanych przez TSUE w kwestiach dotyczących spraw konsumenckich

cji do stworzenia wspólnego obszaru egzekwowania prawa konkurencji. Projekt dyrektywy jest procedowany w Radzie Unii Europejskiej i Parlamencie Europejskim.

3.1.3 Sprawy prejudycjalne

Urząd regularnie monitoruje orzecznictwo Trybunatu Sprawiedliwości UE (TSUE). W szczególności analizowane są postępowania prejudycjalne, czyli te, w których TSUE na wniosek sądu krajowego dokonuje interpretacji przepisów prawa unijnego. Urząd analizuje te postępowania pod kątem zasadności przystąpienia do nich w przypadku, gdyby dany wyrok mógł mieć wpływ na polskie orzecznictwo.

W 2017 r. do UOKiK wpłynęło 40 nowych spraw prejudycjalnych przekazanych przez TSUE w kwestiach dotyczących spraw konsumenckich.

Przykłady działań UOKiK – postępowania prejudycjalne

Postępowanie w sprawie C-176/17

Profi Credit Polska

Postępowanie przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-176/17 zostało zainicjowane przez Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich. Sąd sformułował pytanie prejudycjalne zmierzające do ustalenia, czy przepisy dyrektywy 93/13/EWG oraz dyrektywy 2008/48/WE sprzeciwiają się dochodzeniu przeciwko konsumentowi roszczenia z weksła w postępowaniu nakazowym, jeżeli sąd krajowy nie ma możliwości zbadania umowy o kredyt konsumencki i ograniczony jest do zbadania elementów formalnych weksla. W ramach prac nad stanowiskiem Polski w postępowaniu przed TSUE, UOKiK podzielił wątpliwości sądu co do zgodności niektórych przepisów kodeksu postępowania cywilnego z dyrektywą 93/13/EWG i dyrektywą 2008/48/WE. Urząd zwrócił uwagę, że z dotychczasowego orzecznictwa TSUE wynika, że sąd krajowy powinien z urzędu zbadać ewentualny nieuczciwy charakter warunków umowy, o ile dysponuje niezbędnymi do tego informacjami i niezależnie od tego, czy dane postępowanie ma charakter uproszczony. Zdaniem Urzędu, przepisy krajowe nie powinny również uniemożliwiać bądź utrudniać uzyskiwania przez sąd informacji i dokumentów niezbędnych do dokonania takiej oceny. UOKiK w szczególności wyraził ocenę, że w odniesieniu do polskiego porządku prawnego w wielu przypadkach przepisy utrudniają lub wręcz uniemożliwiają sądowi (poprzez brak obowiązku przedstawienia treści umowy sądowi w przypadku wniosku o wydanie nakazu zapłaty na podstawie weksla i wyciągu z ksiąg bankowych)

analizę treści umowy pod kątem nieuczciwych warunków oraz poważnie utrudniając podjęcie aktywnej obrony przez konsumenta (poprzez odwrócenie ciężaru dowodu). Problem wskazany przez sąd wnoszący może, w opinii UOKiK, dotyczyć w Polsce postępowań, w których ustawodawca jako priorytet przyjął szybkość postępowania, np. w przypadku postępowań uproszczonych.

Postępowanie w sprawie C-51-17

Ilyés et Kiss

Sformułowane przez węgierski sąd pytania prejudycjalne dotyczyły zagadnienia kredytów cechujących się powiązaniem wysokości zadłużenia z kursem waluty obcej. Z uwagi na istotność tej problematyki z punktu widzenia polskich konsumentów, UOKiK rekomendował udział Polski w postępowaniu. Treść wniosku prejudycjalnego zmierzała m.in. do ustalenia:

- czy warunek umowy, który stał się częścią umowy z powodu interwencji ustawodawcy, może być uznany za warunek, który nie był negocjowany indywidualnie i nie można go zatem uznać za wyłączonego z zakresu zastosowania dyrektywy 93/13 z racji indywidualnego uzgodnienia;
- czy wymóg jasnego i zrozumiałego sformułowania, o którym mowa w art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG, jest spełniony, jeżeli dochowano przewidzianego obowiązku udzielenia informacji, czy też powinny być także przekazywane te dane dotyczące ryzyka dla konsumenta znane instytucji finansowej, lub do których mogła mieć ona dostęp w momencie zawierania umowy;
- czy badanie abuzywności warunku przewidującego obciążenie konsumenta ryzykiem walutowym (w tym przypadku w kontekście pkt. 1 lit. i załącznika do dyrektywy 93/13/EWG, który jako przykład klauzuli abuzywnej wskazuje nieodwołalne związanie konsumenta warunkami, z którymi nie miał realnej możliwości zapoznania się wcześniej przed zawarciem umowy) powinno

uwzględniać również stwierdzoną wcześniej abuzywność postanowienia dotyczącego sposobu ustalania kursu walut obcych na potrzeby rozliczania kredytu.

Wobec powyższego UOKiK rekomendował m.in. przedstawienie stanowiska, zgodnie z którym:

- warunek umowy, który stał się częścią umowy na skutek zmian legislacyjnych, nie jest warunkiem negocjowanym indywidualnie;
- sąd krajowy powinien uwzględnić wiedzę posiadaną przez kredytodawcę, która mogłaby wpływać na ocenę skutków warunków umowy, a która mimo to nie została konsumentowi przekazana lub została przekazana w sposób wprowadzający w błąd albo miało miejsce wprowadzające w błąd zaniechanie;
- nieuczciwy charakter postanowienia umowy określany jest z uwzględnieniem innych warunków tej umowy oraz całokształtu okoliczności zawarcia umowy (w tym również abuzywnego charakteru warunków, które na późniejszym etapie zostały zmienione wskutek interwencji ustawodawcy).

Uwagi zostały odzwierciedlone w treści stanowiska Polski przedstawionego w postępowaniu.

Postępowanie w sprawie C-430/17

Walbusch Walter Busch

Sformułowane przez sąd niemiecki pytania dotyczyły interpretacji przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (dalej: dyrektywa 2011/83/UE) w zakresie wymogów formalnych dotyczących umów zawieranych na odległość, w przypadku użycia środka przewidującego ograniczoną przestrzeń lub czas na przedstawienie konsumentowi informacji w sprawie.

Pytania prejudycjalne zadane przez sąd niemiecki powstały na tle następującego stanu faktycznego. Pozwany przedsiębiorca w sprawie krajowej przed sądem niemieckim rozpro-

wadzał prospekt reklamowy w formie dodatku do różnych czasopism. Prospekt składał się z sześciu stron, z których dolna część stron stanowiła możliwa do wycięcia pocztówka zamówieniowa. Poczтівка zawierała informację o istnieniu ustawowego prawa do odstąpienia od umowy. Dodatkowo, pocztówka zawierała dane kontaktowe przedsiębiorcy oraz adres strony internetowej. Na stronie internetowej przedsiębiorca informował szczegółowo o odstąpieniu od umowy, jak również udostępniał wzór formularza odstąpienia od umowy.

Działanie takie zostało zakwestionowane przez Centralną Agencję ds. Zwalczania Nieuczciwej Konkurencji (powód w sprawie krajowej przed sądem niemieckim). Według powoda, prospekt powinien zawierać pouczenie o warunkach, terminie i procedurze korzystania z prawa odstąpienia od umowy oraz zawierać wzór formularza odstąpienia od umowy.

W związku z powyższym, sąd niemiecki zadał następujące pytania:

1. Czy w odniesieniu do stosowania art. 8 ust. 4 dyrektywy 2011/83/UE dla zagadnienia, czy środek porozumiewania się na odległość (tutaj prospekt reklamowy z pocztówką zamówieniową) przewiduje ograniczoną przestrzeń lub ograniczony czas na przedstawienie informacji, ma znaczenie to,
 - a) czy dany środek porozumiewania się na odległość (generalnie) przewiduje ograniczoną przestrzeń lub ograniczony czas zgodnie ze swoim charakterem, tudzież ma znaczenie to,
 - b) czy (konkretnie) w swoim kształcie wybranym przez przedsiębiorcę oferuje tylko ograniczoną przestrzeń lub ograniczony czas?
2. Czy w razie ograniczonej możliwości przedstawienia informacji w rozumieniu art. 8 ust. 4 dyrektywy 2011/83/UE ograniczenie informacji o prawie odstąpienia od umowy do informacji o istnieniu prawa odstąpienia od umowy jest zgodne z art. 8 ust. 4 i art. 6 ust. 1 lit. h) dyrektywy 2011/83/UE?
3. Czy zgodnie z art. 8 ust. 4 i art. 6 ust. 1 lit. h) dyrektywy 2011/83/UE jest zawsze wymagane

również w przypadku ograniczonej możliwości przedstawienia informacji dotychczas do środków porozumiewania się na odległość przed zawarciem umowy na odległość formularza odstąpienia od umowy zawartego w części B załącznika I do dyrektywy 2011/83/UE?

UOKiK rekomendował przedstawienie stanowiska zgodnie, z którym:

- prospekt reklamowy, taki jak w przedmiotowej sprawie, ma ograniczoną przestrzeń na przekazanie informacji. Niemniej jednak ograniczenie takie wynika wyłącznie z inicjatywy przedsiębiorcy. To od woli przedsiębiorcy zależy rozmiar samego prospektu, rozplanowanie i ilość zamieszczonych w nim informacji. Nie jest to zatem ograniczenie w rozumieniu art. 8 ust. 4 dyrektywy 2011/83/UE;

- przepis art. 8 ust. 4 nie ogranicza się jedynie do wymogu przekazania informacji o istnieniu prawa do odstąpienia od umowy, lecz wskazuje na cały pkt h) – czyli przedsiębiorca w razie ograniczonej możliwości przedstawienia informacji w rozumieniu art. 8 ust. 4 dyrektywy 2011/83/UE, powinien przedstawić wszystkie informacje wymienione w lit. h). Celem tego przepisu jest zagwarantowanie konsumentom pewnego minimum informacji. Wybiórcze poinformowanie konsumenta tylko o istnieniu prawa do odstąpienia od umowy – bez informacji o warunkach, terminie oraz procedurze korzystania z tego prawa – nie realizuje prawa konsumenta do informacji;

- konsument, oprócz informacji dotyczącej prawa do odstąpienia od umowy, powinien otrzymać również wzór formularza odstąpienia od umowy. Art. 6 ust. 1 lit. h) dyrektywy 2011/83/UE stanowi, że zanim konsument zostanie związany umową zawieraną na odległość lub umową zawieraną poza lokalem przedsiębiorstwa, lub jakąkolwiek ofertą w tym zakresie, przedsiębiorca w jasny i zrozumiały sposób udziela konsumentowi określonych w tym przepisie informacji, a także wzór formularza odstąpienia od umowy zawarty w załączniku I część B. W związku z faktem, że art. 8 ust. 4 nie ogranicza informacji jakie ma przekazać przedsiębiorca

jedynie do samej informacji o istnieniu prawa do odstąpienia od umowy, a odsyła w całości do lit. h) art. 6 ust. 1, należy przyjąć, że przedsiębiorca powinien przekazać również wzór formularza odstąpienia od umowy, w przypadku gdy posługuje się środkiem porozumiewania się na odległość przewidującym ograniczoną przestrzeń/czas;

Przedstawione uwagi zostały odzwierciedlone w treści stanowiska Polski przedstawionego w postępowaniu.

Postępowanie w sprawie C-486/16

Bankia

Postępowanie dotyczyło egzekucji wierzytelności zabezpieczonej hipoteką w oparciu o zastosowanie uznanego za niedozwolony warunku umownego umowy kredytu zabezpieczonego hipoteką, który przewidywał wcześniejszą wymagalność długu w przypadku określonej zwłoki w spłacie regularnych rat. W stanie faktycznym, będącym źródłem postawionych przez sąd hiszpański pytań prejudycjalnych, podstawą była zawarta w 2006 r. w formie aktu notarialnego umowa kredytu hipotecznego pomiędzy bankiem a parą konsumentów. Zgodnie z narzuconym przez bank warunkiem, zwłoka z zapłatą choćby jednej z rat umożliwiała bankowi stwierdzić wcześniejszą wymagalność zobowiązania i żądać natychmiastowej zapłaty kwoty kredytu. Jeszcze w roku zawarcia umowy kredytu kredytobiorcy, za zgodą banku, podzielili harmonogram spłaty kredytu na dwie transze, co prowadziło do tego, że kredyt spłacany był dwutorowo, w oparciu o dwa harmonogramy, ale wciąż na podstawie jednej i tej samej umowy, w której zawarta była klauzula w sprawie możliwości żądania przez bank spłaty całości kredytu w przypadku nawet niewielkiej zwłoki w spłacie regularnych rat.

Wątpliwości sądu krajowego dotyczyły skutków prejudycjalnego uznania niedozwolonego charakteru danej klauzuli na inne sprawy dotyczące tej samej umowy, tych samych stron umowy i tej samej klauzuli, jednakże innych okoliczności czasowych powołania się na nią, co powoduje,

że zmniejszony lub uchylony zostać może jej abuzywny charakter. Sąd zapytał o zgodność takiej interpretacji z zasadą skuteczności wyrażoną w art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

UOKiK, analizując sprawę pod kątem zasadności przytaczania się Rządu RP do postępowania, przeprowadził analizę kwestii, czy ta sama klauzula w tej samej umowie łączącej te same strony może być oceniana jako abuzywna lub jako dozwolona, w zależności od okoliczności czasowych powołania się na nią. UOKiK stwierdził, że problematyka ta może wystąpić tylko w przypadku incydentalnej kontroli wzorców umów, bowiem przy kontroli abstrakcyjnej nie ma znaczenia, czy klauzula wywołała skutki prawne, a nawet to, czy zawarto w ogóle umowy z konsumentami, zawierające we wzorcu niedozwoloną klauzulę. Brzmienie danej klauzuli w takim przypadku analizuje się abstrakcyjnie, w oderwaniu od jej konkretnego oddziaływania w powiązaniu z daną, już zawartą i realizowaną umową, choć z zastosowaniem mierników, o których mowa w art. 3852 Kodeksu cywilnego. Natomiast w przypadku kontroli konkretnej – jak miało to miejsce w stanie faktycznym, będącym podstawą pytań prejudycjalnych – abuzywność klauzuli „ujawnia się” w toku wykonywania konkretnej umowy, a wówczas powstaje pytanie, czy przy ocenie podniesionego zarzutu opartego na kwestionowanej klauzuli, na ocenę tę ma wpływ moment czasowy dokonywania tej oceny.

W konkluzji UOKiK uznał, iż rozstrzygnięcie przyjęte przez Trybunał w niniejszej sprawie może mieć istotny wpływ na wykładnię przepisów dotyczących niedozwolonych postanowień umownych oraz orzecznictwo sądów polskich, stąd też uznał za zasadne przedstawienie w sprawie uwag pisemnych. Uwag tych jednak Trybunałowi nie przekazano. Sprawa jest w toku, na koniec 2017 r. wyrok w sprawie nie był jeszcze wydany.

3.2

Badania społeczne i analizy rynku

Ważnym elementem działań UOKiK są badania rynku⁹⁴. Pozwalają na uzyskanie informacji na temat specyfiki danego sektora, w szczególności poziomu konkurencji i stopnia koncentracji. Najczęściej monitorowane są rynki, na których istnieje większe prawdopodobieństwo występowania działań zagrażających rozwojowi konkurencji.

Badania i analizy rynku

Badania prowadzone są w formie pytań do przedsiębiorców działających na danym rynku, mogą mieć **charakter ogólnopolski lub lokalny**. Uzyskane informacje są również wykorzystywane w postępowaniach w sprawie naruszeń prawa konkurencji. Badania rynku służą także analizie zjawisk ekonomicznych, które w sposób szczególny wpływają na interesy konsumentów. W 2017 r. UOKiK rozpoczął 7 nowych postępowań dotyczących badania rynku. Zakończono 4 postępowania, w tym jedno z 2017 r., dotyczące rynku produktów rolnych i spożywczych.

Oddzielne badania prowadzone są w ramach postępowań koncentracyjnych. Tego typu działania służą bezpośredniej analizie wpływu planowanej koncentracji przedsiębiorstw na rynek.

Także w przypadku ochrony konsumentów, część postępowań wyjaśniających ma formę badania (monitoringu) rynku. Ponadto UOKiK prowadzi różnego typu analizy, które pozwalają ocenić np. szkodliwość działań przed-

siębiorcy i zastosować odpowiednie rozwiązania w decyzjach.

Badanie rynku produktów rolnych i spożywczych

Badanie przeprowadzono w 2017 r. w związku z wejściem w życie ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Jego celem było **oszacowanie potencjalnej liczby skarg na działania przedsiębiorców**, które mogłyby napływać do UOKiK po wejściu w życie nowych regulacji. Wiązało się to z ustaleniem liczby dostawców sieci handlowych oraz producentów rolnych i spożywczych. Badanie koncentrowało się również na pozyskaniu informacji pozwalających ustalić organizację procesu zakupu produktów rolnych i spożywczych przez sieci handlowe oraz producentów tych produktów.

Z danych zebranych od największych sieci handlowych wynikało, że w 2016 r. sieci te posiadały ponad 17 tys. dostawców, którzy dostarczali im produkty rolno-spożywcze o wartości ponad 50 tys. zł (jest to kwota wynikająca z ustawy, która warunkuje interwencję UOKiK).

W 2017 r. UOKiK rozpoczął

nowych postępowań
dotyczących badania rynku

Łączna liczba wszystkich dostawców sieci handlowych (bez uwzględnienia progu wartości zakupu) w latach 2015-2016 wynosiła ponad 23 tys. dostawców. Natomiast w przypadku badanych (największych) producentów rolno-spożywczych, dostawców, którzy dostarczyli im swoje produkty na kwotę ponad 50 tys. zł w 2016 r. było niewiele ponad 31 tys. W sumie badane sieci handlowe i producenci rolno-spożywczy posiadali około 48 tys. dostawców, w przypadku których wartość zakupów przekraczała 50 tys. zł. Należy jednak wyjaśnić, że otrzymane liczby są wynikiem przyjętego sposobu agregowania danych, tzn. sumowania liczby dostawców wszystkich badanych podmiotów. Oznacza to, że dany dostawca w tej liczbie mógł być liczony kilkakrotnie ze względu na to, że swoje produkty dostarcza do kilku odbiorców.

Badania społeczne

Badania społeczne prowadzone na zlecenie UOKiK służą m.in. pozna-

⁹⁴. UOKiK może przeprowadzać postępowania wyjaśniające jako badanie rynku.

niu poziomu znajomości wybranych zagadnień prawnych, postaw konsumenckich oraz poziomu zaufania i poczucia bezpieczeństwa konsumentów na poszczególnych rynkach. Ich wyniki są ważne także dla działań informacyjno-edukacyjnych oraz usprawniania współpracy z interesariuszami. W roku 2017 przeprowadzono 2 badania społeczne.

Znajomość polubownego rozwiązywania sporów konsumenckich (ADR)

Dwuetapeowe badanie przeprowadzono w związku z kampanią dotyczącą polubownego rozwiązywania sporów konsumenckich (ADR). Pierwszy etap poprzedził działania informacyjne (odbył się jeszcze w roku 2016), drugi natomiast odbył się po ich zakończeniu – w listopadzie 2017 r.⁹⁵ Wyniki badań pokazały, że **świadomość społeczna na temat ADR umiarkowanie wzrosła**. W 2016 r. znajomość tego rozwiązania deklarowało 31 proc. badanych (próbą reprezentatywną), podczas gdy po przeprowadzonej kampanii odsetek ten wyniósł 38 proc. Świadomość polubownego rozwiązywania sporów konsumenckich okazała się nieco wyższa wśród osób, które składały reklamacje (41 proc.). Jednocześnie badani określali poziom swojej wiedzy jako niski. Kampania przyniosła zatem wzrost rozpoznawalności polubownego rozwiązania – pojawiło się ono w świadomości społecznej, jednak często jedynie jako termin.

⁹⁵. Badanie zrealizował Instytut Badawczy ARC Rynek i Opinia na zlecenie UOKiK w listopadzie 2017 r. Badanie przeprowadzono metodą CAWI (Computer Assisted Web Interview) na własnym panelu badawczym agencji, epanel.pl. Reprezentatywna próba badawcza obejmowała N = 1000 Polaków w wieku

15-55 lat. Zrealizowano również dodatkowe wywiady z osobami, które w ciągu ostatnich 24 miesięcy złożyły reklamację, N = 506 osób, z których 283 zawiera się w próbie głównej.

⁹⁶. Wartość projektu to 679 689 zł, w tym wkład UE wynoszący 572 841, 89 zł.

3.3

Działalność informacyjno-edukacyjna

Działalność informacyjno-edukacyjna UOKiK koncentruje się na zagadnieniach prawnych i ekonomicznych. Każdego roku realizowane są projekty edukacyjne, wydarzenia oraz konkursy. Urząd prowadzi także działalność wydawniczą.

Na stronie internetowej Urzędu www.uokik.gov.pl, oprócz aktualności, publikowane są np. ostrzeżenia konsumenckie, powiadomienia przedsiębiorców o produktach niebezpiecznych, mapa stacji i hurtowni paliw z wynikami kontroli. Znajduje się na niej również wyszukiwarka pomocy konsumenckiej. Ponadto UOKiK prowadzi portale internetowe poświęcone określonym zagadnieniom.

Na stronie www Urzędu prowadzony jest Biuletyn Informacji Publicznej (BIP). W 2017 r. złożono **1182 wnioski o udostępnienie informacji publicznej**, czyli o blisko 67 proc. więcej niż w roku poprzednim.

Projekty informacyjno-edukacyjne

Świadomy zamawiający – prawo konkurencji w przetargach publicznych

W 2017 r. UOKiK zrealizował projekt „Świadomy zamawiający – prawo konkurencji w przetargach publicznych”, finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020⁹⁶. Urząd zorganizował cykl 32 bezpłatnych szkoleń dla pracowników administracji rządowej i samorządowej na terenie całego kraju.

wej i samorządowej na terenie całego kraju. Szkolenia odbyły się we wrześniu, w październiku i listopadzie. Wzięty w nich udział **1362 osoby**.

W ramach projektu uruchomiona została również platforma e-learningowa **www.szkoleniazmowy.uokik.gov.pl** poświęcona znowom przetargowym – sposobom ich wykrywania i zwalczania. W 2017 r. na platformie zarejestrowało się niemal **tysiąc osób**. Szkolenia online dostępne będą do czerwca 2020 r.

Urząd zorganizował cykl

**bezpłatnych szkoleń
dla pracowników
administracji rządowej
i samorządowej na terenie
całego kraju**

ROZWIĄZESZ SPÓR:

- SZYBKO
- BEZ STRESU
- BEZ ZBĘDNYCH FORMALNOŚCI

polub
polubowne

Kampania „Polub polubowne!”

W związku z wejściem w życie 10 stycznia 2017 r. ustawy o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich, Urząd zrealizował internetową kampanię społeczną. Materiałem były spoty, które zachęcały do wejścia na stronę www.polubowne.uokik.gov.pl. Na portalu znajduje się wyszukiwarka instytucji uprawnionych do rozwiązywania sporów, animowane infografiki wyjaśniające przebieg postępowania, pytania i odpowiedzi oraz ulotka. Kampania realizowana była od 18 września do 18 października 2017 r. pod hasłem „Polub polubowne!”. Na stronie w 2017 r. odnotowano prawie 67 tys. unikalnych odsłon.

Wydarzenia i konkursy

Konferencja „Ochrona konsumentów w dobie rozwoju srebrnej gospodarki”

10 marca 2017 r. UOKiK zorganizował konferencję z okazji Światowego Dnia Konsumenta we współpracy z Senackim Zespołem ds. Ochrony Konsumentów oraz Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Wydarzenie poświęcone było seniorom, którzy

Akcje informacyjne we współpracy z innymi instytucjami. Przykłady

Ósma edycja akcji „Przed wakacjami – co warto wiedzieć?”. Z inicjatywy UOKiK 40 instytucji przypominało konsumentom o ich prawach w czasie letniego wypoczynku.

UOKiK (w tym Delegatura w Łodzi) razem z Archidiecezją Łódzką ostrzegały seniorów przed nieuczciwymi praktykami przedsiębiorców. Plakaty informujące o zagrożeniach znalazły się w kilkuset kościołach.

UOKiK, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego i Rzecznik Finansowy we wspólnej akcji przestrzegali konsumentów przed inwestowaniem w produkty finansowe na rynku Forex. Ponadto Urząd ostrzegał przed inwestycjami alternatywnymi, które mogą wykorzystywać model piramidy finansowej.

„Bezpieczne sale zabaw”. UOKiK, Inspekcja Handlowa i Rzecznik Praw Dziecka wspólnie przygotowali zalecenia dla rodziców i przedsiębiorców, jak zapewnić dzieciom bezpieczną zabawę.

stanowią szczególnie wrażliwą grupę konsumentów. **Omawiano problemy związane z nieuczciwymi praktykami, a także kwestię skutecznych rozwiązań dla ochrony konsumentów-seniorów.**

Światowy Dzień Konsumenta był również okazją do odznaczenia profesjonalnych uczestników rynku, którzy są przyjaźni konsumentom. UOKiK oraz Senacki Zespół ds. Ochrony Konsu-

mentów **po raz pierwszy przyznali tytuł Amicus Consumantium przedsiębiorcom**, których działania przyczyniły się do propagowania idei polubownego rozwiązywania sporów konsumenckich. Laureatami konkursu zostały trzy przedsiębiorstwa z województwa zachodniopomorskiego.

Warsztaty – ekonomia w prawie konkurencji

UOKiK we współpracy z Compass Lexecon i Stowarzyszeniem Prawa Konkurencji, w 2017 r. zorganizował cykl warsztatów poświęconych ekonomii w prawie konkurencji. Do udziału w nich zaproszono sędziów, prawników, przedsiębiorców i akademików. Odbyły się **3 spotkania**: w lutym, kwietniu i październiku.

Pierwsze warsztaty poświęcono zastosowaniu ekonomicznego podejścia w sprawach z zakresu prawa konkurencji. Drugie dotyczyły dyrektywy *private enforcement* i możliwości dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia prawa konkurencji, jako metod ekonomicznych używanych w szacowaniu strat związanych z naruszeniem konkurencji. Trzecie wydarzenie koncentrowało się na regulacjach prawnych w zakresie przeciwdziałania nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi.

Spotkanie informacyjne – przewaga kontraktowa

W lipcu 2017 r. weszła w życie ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. W związku z tym w czerwcu UOKiK zorganizował spotkanie informacyjne dla przedsiębiorców, które przybliżyło nowe instrumenty prawne

i kompetencje Urzędu. W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele organizacji, które brały udział w konsultacjach społecznych dotyczących ustawy. Przebieg spotkania transmitowany był online, a zapis wideo udostępniono na stronie internetowej UOKiK.

Szkolenia i warsztaty dla przedsiębiorców – nadzór rynku

W czerwcu UOKiK zorganizował szkolenie dla przedsiębiorców zajmujących się obrotem sprzętu elektrycznego. Spotkanie poświęcono nadzorowi rynku w tym obszarze i zmianom prawnym. Natomiast we wrześniu przeprowadzono warsztaty dla podmiotów z branży odzieżowej, meblarskiej, zabawkarskiej, branż RTV AGD i elektronicznej. Podczas spotkania omówiono przepisy z zakresu kontroli i nadzoru rynku oraz występujące nieprawidłowości w wybranych obszarach. W listopadzie odbyło się szkolenie dotyczące unijnych regulacji w zakresie ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (dyrektywa RoHS).

Warsztaty „Pomoc publiczna – najnowszy stan prawny i zagadnienia problemowe”

W listopadowym spotkaniu wzięło udział ponad 150 ekspertów z instytucji centralnych i regionalnych, działających głównie w sektorze ochrony środowiska i energii. Warsztaty pozwoliły na przekazanie informacji dotyczących przepisów prawnych, jak również na nawiązanie kontaktów pomiędzy różnymi instytucjami zaangażowanymi w udzielanie pomocy publicznej.

Szkolenia dla inspektorów Inspekcji Handlowej

Organizowane przez Urząd spotkania z inspektorami służą przede wszystkim ujednoliceniu praktyki kontroli. W 2017 r. dotyczyły m.in. artykułów nieżywnościowych, gazu skroplonego i paliw ciekłych, a także kwestii zmiany prawa energetycznego.

Konkurs na najlepszą pracę magisterską i doktorską

Od 2008 r. UOKiK organizuje konkurs na najlepszą pracę magisterską w obszarze ochrony konkurencji, a od 2011 r. – w obszarze ochrony konsumentów. Od 2015 r. organizowany jest także konkurs na najlepszą pracę dokorską, który jest przeprowadzany co 3 lata. W konkursie mogą wziąć udział absolwenci prawa oraz innych kierunków – ekonomii, administracji, czy zarządzania. W 2017 r. UOKiK nagrodił łącznie 6 prac magisterskich, wyróżnił zaś 7.

Wielkopolska Olimpiada Wiedzy Konsumentkiej

W 2017 r. odbyła się XIII edycja Wielkopolskiej Olimpiady Wiedzy Konsumentkiej im. Elżbiety Potczyńskiej. Organizatorem wydarzenia jest Delegatura UOKiK w Poznaniu we współpracy z samorządem województwa wielkopolskiego, wielkopolskimi oddziałami Federacji Konsumentów, Wielkopolskim Wojewódzkim Inspektorem Inspekcji Handlowej, powiatowymi i miejskimi rzecznikami konsumentów oraz powiatami województwa wielkopolskiego. Prezes UOKiK oraz Marszałek Województwa Wielkopolskiego objęli olimpiadę patronatem. W wydarzeniu wzięło udział ponad 500 uczniów szkół ponadgimnazjalnych z 16 powiatów województwa.

Działania UOKiK w liczbach – 2017 r.

1182

prośby o udzielenie odpowiedzi w trybie BIP (1173 rozpatrzone pozytywnie)

3

nowe, tematyczne portale informacyjne (łącznie 87 420 uniikalnych odsłon)

32

szkolenia stacjonarne dotyczące zmwów przetargowych (1362 przeszkolone osoby)

Działalność wydawnicza

W ramach działalności informacyjno-edukacyjnej UOKiK opracowuje, publikuje i dystrybuje pozycje wydawnicze.

W 2017 r. Urząd szczególną uwagę poświęcił edukacji konsumentów i przedsiębiorców w zakresie pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich (ADR). W ramach kampanii „Polub polubowne!” Urząd przygotował i wydrukował publikację poświęconą tej tematyce.

Ponadto Urząd opracował i wydał ulotkę „Pomoc konsumentka”, informującą o tym jak konsument może korzystać ze swoich uprawnień i gdzie może znaleźć pomocne instytucje. Kolejną ulotką to „Klauzule abuzywne”, którą UOKiK dodrukował w 2017 r.

W związku z promocją programu łagodzenia kar *leniency i leniency plus*, Urząd wydał elektroniczną wersję publikacji „Wyjaśnienia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenten-

tów w sprawie programu łagodzenia kar. Tryb składania i postępowania z wnioskami o odstąpienie od wymierzenia lub obniżenie kary pieniężnej – wnioskami *leniency*”.

Wszystkie publikacje są udostępniane na stronie Urzędu www.uokik.gov.pl, skąd można pobrać wersję elektroniczną oraz zamówić bezpłatną dostawę wersji papierowej.

Portale internetowe

W kwietniu 2017 r. Urząd uruchomił portal informujący o prawie antymonopolowym www.konkurencja.uokik.gov.pl. Strona zawiera najważniejsze zagadnienia związane z działaniami, które UOKiK podejmuje w celu zwalczania praktyk ograniczających konkurencję, w tym dotyczące programu łagodzenia kar *leniency* oraz ochrony sygnalistów. W roku 2017 portal zanotował ponad 14 400 unikalnych odsłon.

Serwis internetowy www.przewaga.kontraktowa.uokik.gov.pl uruchomiony został w czerwcu 2017 r. Dotyczy przeciwdziałania nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Strona wyjaśnia jak UOKiK zwalcza te nieuczciwe praktyki handlowe – w formie pytań i odpowiedzi oraz infografiki. Zawiera także zapis wideo spotkania informacyjnego z przedsiębiorcami. W 2017 r. serwis zanotował 6 400 unikalnych odsłon.

Urząd aktualizuje treści portalu www.finance.uokik.gov.pl prowadzonego od 2015 r. Strona stanowi kompendium wiedzy o sytuacji na rynku kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim i rynku ubezpieczeń

z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Publikowane są na niej informacje o działaniach UOKiK – postępowaniach, decyzjach i istotnych poglądach w sprawie – oraz o wyrokach sądowych. Serwis odnotował 88 650 unikalnych odsłon w 2017 r.

Współpraca z mediami

UOKiK na bieżąco informuje o podejmowanych działaniach w komunikatach prasowych, które są przysyłane do mediów oraz publikowane na stronie internetowej Urzędu. Ponad połowa komunikatów z 2017 r. dotyczyła spraw związanych z ochroną konsumentów, a co trzeci z nich dotyczył kontroli koncentracji. UOKiK jest także aktywny na Twitterze.

W 2017 r. kontynuowano współpracę z Polskim Radiem 24 w ramach cotygodniowych audycji – **Pogotowie Konsumenckie**.

Ponadto w 2017 r. dużym zainteresowaniem mediów cieszyła się akcja informacyjna dotycząca **cen wody na lotniskach**. W komunikatach prasowych i na Twitterze Urząd informował o wystąpieniu do polskich lotnisk w sprawie wysokich cen wody w strefie wolnocłowej. Dzięki akcji UOKiK na Lotnisku Chopina w Warszawie zainstalowane zostały darmowe ujęcia wody pitnej. Kolejną kwestią podnoszoną często przez media były działania informacyjne UOKiK w zakresie **podwyżek cen masła**. UOKiK regularnie informował media o postępowaniu wyjaśniającym w tej sprawie.

UOKiK dla mediów

187

opracowanych komunikatów prasowych

337

tweetów (955 tys. wyświetleń)

3

konferencje prasowe

Media o UOKiK

4068

artykułów prasowych

32 732

publikacje internetowe

3248

materiałów radiowo-telewizyjnych

3491

wzmianek o UOKiK na Twitterze

3.4

Współpraca międzynarodowa

Istotnym aspektem działań UOKiK jest współpraca z instytucjami innych krajów oraz międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się ochroną konkurencji i konsumentów zarówno w perspektywie horyzontalnej, jak i w ramach węższych obszarów związanych z danym sektorem rynku.

Jako państwo członkowskie Unii Europejskiej Polska uczestniczy w unijnym procesie decyzyjnym oraz realizuje ścisłą współpracę z pozostałymi państwami członkowskimi oraz instytucjami Unii Europejskiej. UOKiK angażuje się w prace grup roboczych, w tym m.in. w tworzenie unijnych norm prawnych.

Współpraca na rzecz ochrony konsumentów

Sieć Polityki Konsumenckiej

(Consumer Policy Network – CPN)

Spotkania CPN, organizowane przez KE dwa razy do roku dla europejskich urzędów odpowiedzialnych za ochronę konsumentów, stanowią platformę wymiany doświadczeń z zakresu najbardziej aktualnych zagadnień horyzontalnych z obszaru ochrony konsumentów, zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym.

Spotkania zorganizowane w 2017 r., w których uczestniczył przedstawiciel UOKiK, poświęcone były **bieżącym inicjatywom unijnym**, m.in. nowemu rozporządzeniu CPC, projektowi roz-

porządzenia w sprawie e-prywatności, przeglądowni prawa konsumenckiego, pakietowi „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”. Do ważnych tematów należały także: baza skarg konsumenckich, badanie dotyczące gospodarki współdzielenia oraz organizacja pracy w ramach sieci. Spotkanie CPN po raz pierwszy połączone było ze spotkaniem Grupy Ekspertów ds. Rynków Konsumenckich (Consumer Markets Expert Group), podczas którego omówione zostały m.in. Tablica Warunków Konsumenckich (Consumer Conditions Scoreboard) oraz badania prowadzone przez KE.

Europejski Dzień Konkurencji i Konsumentów

Przedstawiciele UOKiK wzięli udział w konferencjach – Europejskich Dniach Konsumentów organizowanych przez maltańską i estońską prezydentkę w Radzie Unii Europejskiej. Podczas spotkania na Maltzie, której tematem przewodnim była **Strategia Jednolitego Rynku Cyfrowego**, dyskutowano kwestie ochrony danych konsumentów w łączności elektronicznej,

ekonomii współdzielenia (*sharing economy*), geoblokowania, nowych technologii na rynku usług finansowych (*fintech*) oraz inteligentnych pojazdów autonomicznych (*smart mobility*). Wydarzenie organizowane przez Estonię dotyczyło zmian, które w ostatnich latach zaszły w obszarze ochrony konkurencji i konsumentów, a które związane są w dużej mierze z **tzw. trzecią falą internetu**, a także szybko rozwijającą się gospodarką cyfrową, nowymi modelami biznesowymi i nowym typem konsumenta.

Komitet ds. Programu Finansowego na rzecz Konsumentów (Consumer Financial Programme Committee – CFPC)

Komisja Europejska ustala coroczne plany realizacji polityki konsumenckiej, w ramach wieloletniego programu ochrony konsumentów na lata 2014-2020⁹⁷. Plany te są opiniowane podczas spotkań *Consumer Financial Programme Committee*. To komitet doradczy, w skład którego wchodzi przedstawiciele wszystkich państw członkowskich UE. W 2017 r. przedstawiciele UOKiK wzięli udział w spotkaniu komitetu, który dotyczył również stanu realizacji planu z 2017 r. Obrady postużyły także podsumowaniu i ocenie programu finansowego z lat 2007-2013, a także śródkresowej ocenie bieżącego programu.

⁹⁷. Rozporządzenie PE i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie wieloletniego programu

na rzecz konsumentów na lata 2014-2020 oraz uchylającego decyzję nr 1926/2006/WE.

Spotkanie przedstawicieli punktów kontaktowych ds. ODR i Europejskich Centrów Konsumenckich

Przedstawiciele UOKiK wzięli udział w spotkaniu przedstawicieli punktów kontaktowych ds. ODR (*Online Dispute Resolution* – rozwiązywanie sporów w środowisku cyfrowym) i dyrektorów Europejskich Centrów Konsumenckich (ECK).

Spotkania punktów kontaktowych ODR organizowane przez Komisję Europejską służą wymianie doświadczeń na temat funkcjonowania systemu ODR w państwach UE. Podczas spotkania w 2017 r. przedstawiono krajowe doświadczenia z funkcjonowania platformy ODR, w tym kontaktów z użytkownikami. KE poinformowała o planowanych kampaniach informacyjnych – dla przedsiębiorców i dla konsumentów, a także przedstawiła pierwsze dane statystyczne dotyczące funkcjonowania platformy od czasu jej uruchomienia.

Spotkanie dyrektorów ECK poświęcone było wymianie krajowych doświadczeń. KE zaprezentowała nową odsłonę narzędzia informatycznego Sieci ECC-NET – IT Tool, a także przedstawiła priorytetowe zagadnienia z obszaru prawa konsumenckiego: **REFIT Fitness Check, zbiorowe dochodzenie roszczeń, Europejska Procedura Drobnych Roszczeń**.

Międzynarodowa Sieć Ochrony Konsumentów (*International Consumer Protection and Enforcement Network – ICPEN*)

ICPEN jest organizacją skupiającą organy ochrony konsumentów z **ponad 60 państw**. Sieć służy wymianie informacji na temat praktyk rynkowych o wymiarze transgranicznym, które mogą mieć negatywny wpływ na in-

teresy konsumentów, a także promowanie współpracy pomiędzy urzędami odpowiedzialnymi za wdrażanie przepisów konsumenckich.

W 2017 r. Prezes UOKiK wzięł udział w Spotkaniu Wysokiego Szczebla organizowanym przez niemiecką prezydencję ICPEN. Wydarzenie poświęcono zagadnieniom wzmocnienia współpracy między różnymi organami, w szczególności sposobom prowadzenia wspólnych działań w ramach ICPEN oraz kwestii regulaminów w świecie cyfrowym. Omówiono także plan działania sieci na kolejne lata oraz przedstawiono nową wersję strony internetowej ICPEN.

Przedstawiciele UOKiK uczestniczyli także w warsztatach i konferencji zorganizowanych przez niemiecką i turecką prezydencję ICPEN, które poświęcone były tematowi **wyzwań w stosowaniu prawa ochrony konsumentów w świecie cyfrowym** (ze szczególnym uwzględnieniem rosnącego znaczenia spraw związanych z ingerencją przedsiębiorców w prywatność konsumentów oraz coraz większą rolę marketingu w mediach społecznościowych) oraz potrzeby poprawy współpracy z kontrahentami przedsiębiorców dopuszczających się naruszeń lub innymi podmiotami, które (nieświadomie) mogą ułatwiać naruszenia (media społecznościowe, dostawcy usług płatniczych). Dyskutowano także nad możliwością podejmowania wspólnych działań w ramach sieci oraz potrzebą lepszej współpracy między instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę konsumentów i ochronę danych osobowych.

Urząd uczestniczył także w corocznej **akcji przeszukiwania Internetu** –

Sweep – która w 2017 r. poświęcona była tematowi regulaminów w świecie cyfrowym (*Terms and Conditions in the Digital Economy*). Spośród 87 przeszukanych stron na 13 wykryto nieprawidłowości dotyczące m.in. automatycznego odnawiania subskrypcji, bezzwrotnych opłat po rozwiązaniu umowy czy zbyt długich, niezrozumiałych dla przeciętnego konsumenta regulaminów.

Komitet OECD ds. Polityki Konsumenckiej

UOKiK monitoruje prace Komitetu OECD ds. Polityki Konsumenckiej, który skupia przedstawicieli organów ds. ochrony konsumentów państw członkowskich i ekspertów z organizacji społecznych i przedsiębiorców. W 2017 r. prace Komitetu koncentrowały się na kwestiach handlu elektronicznego, ochrony konsumentów w środowisku platform internetowych, wyzwaniach w obszarze bezpieczeństwa produktów związanych z rozwojem Internetu Rzeczy (*Internet of Things*), bezpieczeństwa i ochrony danych konsumentów, a także wykorzystania podejścia behawioralnego do działań mających na celu ochronę słabszych uczestników rynku.

Współpraca międzynarodowa w obszarze nadzoru rynku i bezpieczeństwa produktów

UOKiK uczestniczył w spotkaniach grupy roboczej zajmującej się projektem „Działania w ramach nadzoru rynku opo 2015 (MSTYR15)”, koordynowanym przez organizację PROSAFE. W programie udział wzięły **organy nadzoru rynku z 15 krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz Turcja**. Złożeniem projektu była wymiana doświadczeń organów nadzoru

rynku w zakresie kontroli oznakowania, kontroli dokumentacji technicznej oraz badań laboratoryjnych.

Spotkanie organów celnych państw bałtyckich i organów nadzoru rynku w Rydze służyło omówieniu wspólnego projektu kontrolnego, którego celem jest **niedopuszczenie na unijny rynek wyrobów niespełniających obowiązujących wymagań i mogących stwarzać zagrożenie dla użytkowników**. Projekt zaplanowany na 2018 r. ma objąć szereg grup produktowych, np. sprzęt elektryczny i urządzenia spalające paliwa gazowe.

W 2017 r. zakończono międzynarodowe Joint Action 2014 – dotychczas największy transgraniczny projekt w obszarze nadzoru rynku koordynowany przez organizację non-profit PROSAFE. W ramach projektu skontrolowano i przebadano laboratoryjnie

bezpieczeństwo wyrobów pirotechnicznych i elektronarzędzi (szlifierki kątowe). Zakończono także realizację projektu EEPLIANT 2014 (*Energy Efficiency Complaint Products 2014*), w ramach którego **przebadano laboratoryjnie źródła światła** oferowane na polskim rynku. Ponadto kontynuowano działania w ramach międzynarodowego projektu Joint Action 2015 dotyczącego kontroli i badań laboratoryjnych **plastikowych zabawek** (sprawdzano właściwości chemiczne – obecność niedozwolonych substancji chemicznych) oraz rozpoczęto kolejny międzynarodowy projekt Joint Action 2016, w ramach którego zostaną skontrolowane i przebadane laboratoryjnie **bezpieczeństwo urządzeń do pielęgnacji włosów, zabawek elektrycznych i wiertarek udarowych**.

UOKiK aktywnie uczestniczył w programie wymiany urzędników w obsza-

rze nadzoru rynku i bezpieczeństwa produktów nieżywnościowych finansowanym przez Komisję Europejską. W 2017 r. Urząd gościł przedstawicieli Malty, Bułgarii i Niemiec. Przedstawiciele UOKiK mogli natomiast zapoznać się pracą swoich odpowiedników z Francji, Portugalii, Bułgarii, Chorwacji i Malty.

W 2017 r. Prezes UOKiK odwiedził Instytut Badań i Certyfikacji VDE Stowarzyszenia Elektrotechników, Elektroników i Informatyków z siedzibą w Offenbach. Urząd kontynuuje współpracę z VDE zapoczątkowaną w 2005 r. przez Główny Inspektorat Inspekcji Handlowej. Ze względu na fakt, że UOKiK nie posiada laboratorium badającego wyroby elektryczne, profesjonalne doradztwo VDE jest istotne. Spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń i omówienia ewentualnej współpracy z laboratoriami chemicz-

nymi VDE, a także dyskusji nad zagadnieniami celowego postarzania produktów, podwójnej jakości produktów oraz inteligentnych technologii (*smart home*), ze szczególnym zwróceniem uwagi na bezpieczeństwo urządzeń, którymi można zdalnie sterować za pomocą aplikacji mobilnych lub które automatycznie (w tym bez wiedzy użytkownika) mogą łączyć się za pomocą sieci WiFi z różnymi bazami, serwerami itp. i przekazywać dane. Instytut VDE podzielił się także swoimi doświadczeniami w zakresie demontażu próbek i sprzętu laboratoryjnego służącego do oznaczania substancji zakazanych.

Współpraca na rzecz ochrony konkurencji

Rada Unii Europejskiej

W 2017 r. przedstawiciel UOKiK uczestniczył w pracach Grupy Roboczej Rady UE ds. Konkurencji (*Working Party on Competition G.12*). Podczas spotkań omawiano projekt dyrektywy Parlamentu i Rady dotyczącej nadania organom ochrony konkurencji państw członkowskich uprawnień w celu zapewnienia skuteczniejszego egzekwowania reguł konkurencji i należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego (ECN+).

Uczestniczono również w obradach Grupy Sterującej ds. Przejrzystości (*Transparency Steering Group*). Grupa opracowuje wytyczne KE dotyczące sposobu rejestracji danych w systemie TAM. Służy on państwom członkowskim do wypełniania obowiązku publikacji na jednej stronie internetowej informacji o największych pod względem wartości udzielonej pomocy. W trakcie prac grupy zgłaszane są propozycje zmian w zakresie funkcjo-

nalności systemu i zarządzania jego użytkownikami. Na spotkaniach omawiane były również wszystkie elementy sprawozdania. Ze względu na brak prawnego obowiązku przystąpienia do systemu TAM, Polska na chwilę obecną pozostaje poza tym systemem. UOKiK administruje krajową stronę internetową za pośrednictwem której udostępniane są informacje o udzielonej pomocy – SUDOP.

UOKiK uczestniczył również w Grupie Roboczej ds. Implementacji Reformy Prawa Pomocy Publicznej (*Member States' Working Group on Implementation of State Aid Modernisation*). To regularna platforma wymiany informacji i doświadczeń na temat wdrażania reformy, w tym kwestii monitorowania wsparcia w poszczególnych krajach, a także stosowania przepisów pomocy publicznej w funduszach europejskich. W 2017 r. odbyły się 3 spotkania. Gospodarzem jednego z nich była Polska. Prace grupy są podsumowywane i zatwierdzane podczas Forum Wysokiego Szczebla (*High Level Forum*), w którym uczestniczyli także przedstawiciele UOKiK. Są to organizowane przez Komisję Europejską spotkania polityczne z przedstawicielami państw członkowskich zajmującymi wyższe stanowiska. Mają one charakter informacyjny i konsultacyjny w zakresie realizacji reformy pomocy publicznej.

Europejska Sieć Konkurencji (*European Competition Network – ECN*)

W 2017 r. przedstawiciel UOKiK uczestniczył w spotkaniach Grupy Roboczej ds. Współpracy i Procedur (*Cooperation Issues and Due Process Working Group*). Przedmiotem spotkań było przedstawienie stanu prac

nad dyrektywą ECN+. Omawiane były również procedury dotyczące współpracy organów antymonopolowych z Komisją Europejską. Ponadto kierownictwo Urzędu brało udział w corocznych spotkaniach szefów europejskich organów antymonopolowych (*DGs meeting*), które służą wypracowaniu spójnej i efektywnej europejskiej polityki konkurencji. Głównymi tematami były: stan prac nad dyrektywą mającą na celu zwiększenie uprawnień organów antymonopolowych w UE, wzajemne relacje między uprawnieniami dochodzeniowymi a prawem ochrony do prywatności, implementacja dyrektywy PE i Rady w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji (2014/104/UE), zastosowanie unijnego zakazu niedozwolonych porozumień w branży rolno-spożywczej (art. 101 TFUE).

Ważnym narzędziem ułatwiającym przepływ wiedzy i doświadczeń w ramach ECN, jest możliwość kierowania nieformalnych zapytań przez urzędy antymonopolowe. W 2017 r. UOKiK przygotował odpowiedzi na 41 zapytań. Zaś sam Urząd wystosował 5 zapytań do członków ECN, które służyły prowadzonym postępowaniom antymonopolowym.

Europejskie Organy Antymonopolowe (*European Competition Authorities – ECA*)

Kierownictwo UOKiK bierze udział w dorocznych spotkaniach szefów urzędów antymonopolowych. Podczas tych spotkań przedstawiciele poszczególnych organów ochrony konkurencji prezentują m.in. najnowsze efekty prac swoich urzędów. W 2017 r. spotkanie odbyło się w Berlinie.

Uczestnicy dyskutowali m.in. na temat znaczenia interesu konsumentów w trakcie prowadzonych postępowań antymonopolowych, jak również zastosowania prawa konkurencji w branży rolno-spożywczej w łańcuchu dostaw żywności (*food supply chain*).

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*Organisation for Economic Cooperation and Development* – OECD)

Przedstawiciele UOKiK wzięli udział w spotkaniu OECD w Paryżu – *Global Forum on Competition* oraz w spotkaniu grupy roboczej *Cooperation and Enforcement*, którego przedmiotem było omówienie skutecznych procedur wykrywania karteli.

Międzynarodowa Sieć Ochrony Konkurencji (*International Competition Network* – ICN)

Sieć stanowi platformę współpracy i wymiany doświadczeń ponad **130 organów ochrony konkurencji z całego świata**. Przedstawiciele Urzędu uczestniczyli w corocznym spotkaniu ICN, które odbyło się w Portugalii. W 2017 r. **UOKiK zdobył nagrodę w konkursie Międzynarodowej Sieci Konkurencji i Banku Światowego na najlepszy projekt edukacyjno-informacyjny dotyczący ochrony konkurencji w kategorii „Promowanie prawa konkurencji na różnych szczeblach”**. Podczas spotkania nagrodzona została publikacja Urzędu poświęcona rynkowi usług wodno-kanalizacyjnych.

Inne wydarzenia

W marcu 2017 r. UOKiK był gospodarzem spotkań na wysokim szczeblu władz polskich z Dyrekcją Generalną ds. Konkurencji (tzw. *Country visit*). Delegacja DG COMP, pod przewod-

nictwem Dyrektor ds. Pomocy Państwa w Dyrekcji Rynki i Sprawy I: Energia i Środowisko, uczestniczyła w spotkaniach z przedstawicielami 5 ministerstw, m.in. Ministerstwa Finansów i Ministerstwa Rozwoju. Spotkania dotyczyły pomocy publicznej będącej przedmiotem notyfikacji lub prenotyfikacji Komisji Europejskiej i polepszenia współpracy w tym zakresie. Podczas spotkań poruszono m.in. zagadnienia dotyczące pomocy w sektorze energetyki, restrukturyzacji sektora węglowego, wsparcia udzielanego lotniskom i przewoźnikom czy pomocy dla nadawców publicznych.

Prezes UOKiK wzięł udział w corocznej konferencji państw nadbałtyckich – *Baltic Competition Conference*. Spotkanie w 2017 r. odbyło się w Wilnie. Uczestnicy dyskutowali m.in. na temat nowej dyrektywy ECN+, współpracy organów ochrony konkurencji, prawie zamówień i prawie konkurencji, o badaniach rynku i prawie konkurencji na rynku usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Ponadto Prezes UOKiK uczestniczył w konferencji *Competition Policy: Contemporary Trends and Challenges*

zorganizowanej przez instytucję właściwą w sprawach ochrony konkurencji w Gruzji. Poruszone podczas konferencji tematy dotyczyły m.in. **relacji pomiędzy udzielaną pomocą publiczną, a zagwarantowaniem ochrony konkurencji**. Odnoszono się również do zobowiązań międzynarodowych w zakresie tejże ochrony. Rozmowy koncentrowały się także na wymianie doświadczeń pomiędzy jednostkami ochrony konkurencji oraz wskazaniu priorytetów dla dalszej działalności. Prezes UOKiK wzięł również udział w konferencji organizowanej z okazji obchodów 20-lecia tureckiego organu ochrony konkurencji, podczas której poruszano kwestie ekonomii w prawie antymonopolowym. Prezes Uczestniczył również w konferencji organizowanej z okazji 25-lecia obchodów wdrożenia polityki konkurencji w tym kraju. W trakcie spotkania uczestnicy dyskutowali m.in. o programie *leniency*, pomocy publicznej i problemach związanych z nadużywaniem pozycji dominującej.

Postscriptum

W 2018 r. UOKiK nadal będzie kłaść nacisk na wykrywanie najcięższych ograniczeń prawa konkurencji – karteli. W tym celu planowana jest seria przeszukań, stanowiących efektywny środek pozyskiwania materiału dowodowego w sprawach dotyczących tajnych porozumień, w których brakuje bezpośrednich dowodów. Ponadto Urząd zbada porozumienia wertykalne, w tym te, które swym zasięgiem obejmują cały kraj.

Ze zwalczaniem jednych z najbardziej szkodliwych porozumień, tj. zmów przetargowych, związane będą inicjatywy informacyjno-edukacyjne oraz stały monitoring przetargów publicznych i bieżąca analiza wybranych postępowań. **Ochrona rynków przed zmwami przetargowymi** – to jest ich wykrywanie i zapobieganie im – pozostaje jednym ze strategicznych celów UOKiK.

Urząd planuje również **rozwój programu dla sygnalistów**, pozwalającym na anonimowe zawiadomienie o praktykach ograniczających konkurencję. Obywatelskie źródła informacji są dla Urzędu niezwykle cenne, a pozyskiwane w ten sposób dane przyczyniają się do wykrywania nielegalnych działań w Polsce.

Plany UOKiK na 2018 r. obejmują także **praktyczne zastosowanie instytucji tajemniczego klienta**⁹⁸, której celem jest uzyskanie informacji mogących

stanować dowód w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W efekcie możliwa będzie bieżąca identyfikacja antykonsumenckich zjawisk na rynkach, szybka interwencja oraz podniesienie standardów dowodowych.

Jednym z priorytetów Urzędu będzie skuteczne **egzekwowanie prawa konsumenckiego na rynku usług finansowych**, w szczególności w zakresie: kredytów walutowych, ubezpieczeń z UFK oraz inwestycji alternatywnych. Istotną kwestią pozostanie również **przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom na rynku sprzedaży bezpośredniej** (poza lokalem przedsiębiorstwa). Aktywność Urzędu w tym zakresie obejmie: działania władcze, prace legislacyjne, stymulowanie procesów samoregulacyjnych, a także działalność informacyjno-edukacyjną. UOKiK planuje również **nowelizację ustawy deweloperskiej**, która podniesie poziom ochrony konsumentów.

W 2018 r. Urząd zamierza wzmocnić współpracę z rzecznikami konsumentów oraz organizacjami społecznymi w zakresie zarządzania sygnałami konsumenckimi. Ponadto UOKiK będzie rozwijał współpracę z organami celno-skarbowymi w ramach systemu nadzoru rynku i ogólnego bezpieczeństwa produktów. Ważną kwestią będzie także przygotowanie Inspekcji Handlowej do realizacji zadań z zakresu kontroli paliw statych (węgiel).

Plany UOKiK na 2018 r. wiążą się nierozdzielnie z **optymalizacją procesów wewnątrz Urzędu** i zwiększeniem efektywności działań. Jednym z kluczowych aspektów będzie zatem rozbudowa sieci informatycznej, w tym intensywne prace nad wdrożeniem elektronicznego systemu zarządzania dokumentacją.

⁹⁸ Art. 105 ia ustawy okik.

Struktura organizacyjna i podział zadań

stan na 31 grudnia 2017 r.

